

Peter Lundin

– en undersøgelse af en morders sind

Cecilie Kim Nimb Williams 46982
Heidi Weimar Kristensen 46398
Janus Gehrke Hesselberg 46520
Pernille Iversen 47254
Vejleder: James Giles

Efterår, 5. semester
BA – Psykologi 2013
Roskilde Universitet
Antal anslag: 154773
á 64,5 normalsider

Abstract

Peter Lundin – An investigation of a murderers mind

In this project Peter Lundin, who is a four double murder, is object to an investigation where we try to understand what have happened in his family life which could lead on to an aberrant behavior. Furthermore what the causes of concrete disagreements between Lundins own autobiography and other sources are. The focus in the project is therefore overall to create an overview about what has influenced Lundins personality and development since he has become the person he is today.

Through the readings and use of several sources it becomes clear that he has had a traumatic childhood including violence, alcoholism and betrayal. Therefore he has developed some sort of narcissistic behavioral patterns which effect his actions later on in his life. From sources we know that narcissism is a kind of self-deception and when Lundin is influenced by narcissism as well self-deception becomes present for him too. Whether the disagreements between the sources are caused by self-deception, deception or repression is difficult to decide but we suggest that deception is most likely in the majority of cases.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	5
1.1 Motivation	5
1.2 Problemfelt	5
1.3 Afgrænsning	7
1.4 Præsentation af teoretikere	8
1.5 Fremgangsmåde.....	9
1.5.1 Projektdesign	10
1.6 Metode.....	11
1.6.1 Analysestrategi	11
1.6.2 Erkendelsesinteresse	11
1.6.3 Interviewmetode	11
1.6.3.1 Det semistrukturerede interview.....	11
1.6.3.2 Informant Mariann Poulsen	12
1.7 Videnskabsteori	13
1.7.1 Hermeneutik	13
2. Redegørelse	14
2.1 Familieforhold	14
2.1.1 Den før-sproglige periode.....	14
2.1.1.1 Forældrenes roller.....	15
2.1.1.2 The-Good-Enough-Mother	15
2.1.1.3 The return-journey	16
2.1.1.4 Familiestrukturer	17
2.1.2 Barndommen	18
2.1.2.1 Opdragelse	18
2.1.2.2 Fejltilpasning og risiko-/beskyttelsesfaktorer.....	20
2.2 Den narcissistiske udvikling og personlighedstype.....	21
2.2.1 Freud.....	21
2.2.2 Kohut	22
2.2.2.1 Det grandiose selv	23
2.2.2.2 Det idealiserede forældre-imago.....	24

2.2.2.3 Den narcissistiske personlighedstype	25
2.2.3 Voldelige tendenser	27
2.2.4 Definitioner af narcissistiske typer	28
2.2.4.1 Narcissistiske karaktertræk	28
2.3 Bedrag/selvbedrag	30
2.3.1 Bedrageren og den bedragne	30
2.3.2 Selvbedrag og det ubevidste	31
2.3.3 Splittelse	33
2.3.4 Det fasttømrede og det dynamiske bedrag.....	34
3. Analyse	36
3.1 Familie.....	36
3.2 Narcissisme.....	40
4. Diskussion	47
5. Konklusion	55
6. Fejlkilder.....	57
6.1 Narcissistisk diagnose	57
6.2 Peter Lundin	58
6.3 Interview	58
6.4 Journalerne	61
6.5 Kritik af teoretikere	61
7. Litteraturliste	63
Bilag 1	65
Interviewguide.....	65
Bilag 2	67
Transskribering af interview.....	67

1. Indledning

1.1 Motivation

I 2012 blev der begået 58 manddrab og forsøg herpå i Danmark (Internetkilde: Danmarks Statistik). Dette må siges at være et højt tal for en forbrydelse af den karakter, der for os og de fleste andre kan være svært at forstå. Vi startede som udgangspunkt med at prøve at forstå, hvad der kan gøre, at et menneske kan begå kriminalitet af en sådan alvor. For at gøre dette udgangspunkt håndgribeligt valgte vi at fokusere på cases og dermed noget konkret at kunne forholde os til. Gennem denne proces fik vi øjnene op for Lundin-sagen, hvor den dengang 19-årige Peter Lundin slog sin egen mor ihjel. Senere som 28-årig i år 2000 slog han den 37-årige Marianne Pedersen og hendes to sønner Dennis og Brian på 10 og 12 år ihjel, hvorefter han parterede dem og skilte sig af med de parterede dele. Denne sag kunne vi alle huske pga. den massive medieomtale for 13 år siden. Denne sag skilte sig også ud fra andre sager, da der tidligere i Danmark har fundet tredobbelte mord sted, men aldrig uden at der var tale om en familietragedie, og aldrig hvor man ikke havde fundet nogen lig (Jensen, 2003: 18). Derudover viste det sig, at Lundin havde skrevet en selvbiografi, og dette gjorde det muligt at læse hans egen udlægning af historien, hvilket var en fordel i en sag, hvor medierne i stor stil havde prøvet at fremstille sagen og Lundin på en bestemt måde. I form af selvbiografien havde vi derfor noget empiri, der ikke ville have været tilgængeligt ved brug af en anden case. Vores overordnede motivation for projektet var således at prøve at komme nærmere ind på, hvem Peter Lundin i virkeligheden er, hvordan han er blevet, som han er, og hvordan han har været i stand til at slå sin egen mor ihjel samt en kvinde og hendes to børn.

1.2 Problemfelt

Gennem læsningen af Peter Lundins selvbiografi "En morders bekendelser" fra 2009 har vi kunne identificere visse aspekter, som umiddelbart falder uden for normen. Her blev det klart, at der er faktorer, der er væsentlige at fremhæve for at kunne give et bud på, hvordan Lundin har udviklet sig som menneske. Dette er temaer, som er gennemgående både for barndommen og opvæksten, og som har formet ham videre i hans voksenliv. Vi har valgt to temaer ud som værende de mest relevante for at kunne belyse Lundins væremåde og ageren. Disse temaer er familieforhold og narcissisme. Vi har bl.a. valgt temaet familieforhold, da han selv fortæller en del om sin barndom i selvbiografien, og da hans opvækst ikke har været helt optimal. Han har altid haft en overbeskyttende mor, der senere blev alkoholiker og en fysisk fraværende far, der begge har sat

minimale grænser for Lundin gennem hele hans opvækst. Disse familieforhold skal være medvirkende til at belyse udviklingen af narcissismen som det andet tema, vi har valgt. Valget faldt på narcissismen, da det gennem læsningen af selvbiografien blev tydeliggjort, at Lundin i høj grad er præget af visse narcissistiske træk og selv erkender, at han besidder disse. Ud fra selvbiografien blev det altså klart, at familieforholdene i høj grad hang sammen med udviklingen af narcissistiske træk, der kendetegner hans personlighedstype. Derudover mener vi også, det er relevant at tage fat på hans voldelige aspekter, da de kan siges at være et resultat af hans familieforhold og dermed også er udsprunget af narcissismen. Det blev altså tydeligt, at vi var nødt til at forholde os til hans narcissistiske personlighedstræk og dermed hans aggressioner for at kunne undersøge, på hvilken måde disse træk kan spille en rolle for, hvorfor lige præcis han kunne udvise denne form for afvigende adfærd – og ikke mindst på hvilket grundlag han enten kan siges at prøve at bedrage folk omkring sig og os som læsere, eller om der i en vis grad er tale om et selvbedrag.

Vi har derfor også læst ”Sagen Lundin” fra 2003 af journalist og forfatter Palle Bruus Jensen, som er et forsøg på at lave en opsamling af hele sagens forløb. Denne har han udført med udgangspunkt i interviews med bekendte til Lundin, heriblandt gamle naboer og lærere, samt indsigt i politiets efterforskning. I ”Sagen Lundin” er der flere oplysninger, som ikke stemmer overens med fortællingen i Lundins selvbiografi, og det er dette, vi vil sætte spørgsmålstegn ved og prøve at give den umiddelbart mest logiske forklaring på.

Bedrager Lundin sit eget sind, eller lyver han med fuldt overlæg? Dette lægger op til diskussion, og det interessante inden for dette er i hvor høj grad, vi kan drage konklusioner ud fra den eksistentiale tænkning omkring bedrag og selvbedrag, og herunder hvorvidt der kan være tale om noget ubevidst ud fra psykoanalytisk tænkning.

Ud fra et interview med Lundins ekskone Mariann Poulsen vil vi forsøge at få et andet perspektiv på ”sandheden”. Formålet med interviewet vil hovedsageligt være at få hendes syn på en mand, der er kendt for at lyve og bedrage for selv at komme i fokus og frem i verden. Det, vi primært vil fokusere på i hendes udlægning, er hendes vurdering af hans troværdighed og dermed også hans narcissistiske karaktertræk. Herudover har vi tænkt at stille spørgsmål, som måske kan være medvirkende til at ”opklare” og redegøre for nogle af de uoverensstemmelser, der er at finde imellem selvbiografien og ”Sagen Lundin”. Igennem interviewet håber vi derfor på at få nogle nye vinkler og tanker.

Det samlede problem er dermed, hvorvidt vi kan se en afvigende adfærd og dermed mulige forklaringer inden for de udvalgte temaer, der er gennemgående i selvbiografien, samt hvordan uoverensstemmelser mellem forskellige udlægninger kan forklares som værende selvbedrag eller bevidst løgn.

Dette leder os frem til følgende problemformulering:

- Hvordan kan man ud fra Peter Lundins familieforhold forklare hans narcissistiske træk, og kan dette samt de forskellige udlægninger være med til at belyse et eventuelt bedrag eller selvbedrag?

1.3 Afgrænsning

Gennem vores valg af emne og tilhørende teori og metode har vi samtidigt skulle foretage en række fravalg. Under vores valg af emne fandt vi flere ting interessante at undersøge, herunder ondskab og psykopati i forhold til Lundin. Ondskab fravalgte vi, da vi fandt det omfattende at skulle forholde os til, hvorvidt Lundin er ond eller ej, samtidig med at det ville blive et helt projekt i sig selv, hvilket vi ikke var interesseret i. Vi fravalgte også at forholde os til, hvorvidt han er sindssyg, psykopat eller ingen af delene, idet vi ikke kan bestemme en diagnose ud fra en selvbiografi, hvor vi samtidig ikke ved om hans påstande er selvbedrag, eller om han med fulgt overlæg lyver, når han kan komme af sted med det. Derudover ville det tilmed kræve, at vi kunne interviewe Lundin selv, hvilket ikke kunne lade sig gøre.

Vi ville gerne have foretaget interview med både Lundin og medforfatteren Rikke Pedersen, da dette ville have givet mulighed for at få uddybet nogle ting angående Lundin som person og få stillet spørgsmål til nogle af de modsigelser, der er mellem hans selvbiografi og andre kilder. Dog kunne dette ikke lade sig gøre, da Lundin ikke var interesseret i at tale med hverken offentlige eller private personer, og vi ikke har modtaget nogen respons på vores henvendelse til Rikke Pedersen.

I Lundins selvbiografi har vi valgt at afgrænse os fra at gå i dybden med temaet omkring hans mange kvinder og besøg hos prostituerede, da dette tema er meget omfattende og ville kunne danne grundlag for et projekt i sig selv. Fokuset ville også især her være på kvinderne, og hvorfor de tog de valg, de nu engang gjorde, hvilket ikke er relevant, da vi interesserer os for Lundin og hans personlighed.

Vi havde fra start af også tænkt os at gå ind i Lundins personlighedstræk via trækteorier bl.a. *The Big Five*. Dette ville have været relevant, hvis vi havde haft mulighed for en personlig samtale med Lundin, da metoden indeholder en test, der er med til at vise, hvor på skalaen visse træk udmærker

sig mere end andre, og derfor hvilke træk man har størst tendens til at indeholde. Men da en personlig samtale ikke var mulig, og da det ville være svært at klarlægge hans personlighedstype alene ud fra de kilder, vi benytter, valgte vi at afgrænse os fra dette.

1.4 Præsentation af teoretikere

Donald W. Winnicott (1896-1971) er britisk børnelæge og psykoanalytiker. Han var objektrelationsteoretiker og tilhørte den såkaldte uafhængige gruppe mellem Melanie Klein og Anna Freud (Internetkilde: Den store danske, a). Han beskæftigede sig i høj grad med forholdet mellem mor og spædbarn som en gensidigt udviklende proces og har udarbejdet hans begreber ud fra familien. Hans teorier har fået stor betydning for forståelsen af barnets tidlige personlighedsdannelse (Winnicott, 1986: 130, 140).

Arne Poulsen (1946+) er professor i udviklingspsykologi og har hovedsageligt fokus på barndom, ungdom og familieliv. Han har bl.a. beskæftiget sig med teorier om tilknytning, forældreevne og opdragelsesstil samt beskyttelses- og risikofaktorer.

Sigmund Freud (1856-1939) var østrigsk nervelæge og grundlæggeren af psykoanalysen. Den freudianske psykoanalyse udgøres af tre dimensioner; en analytisk metode, der kan anvendes på en mangfoldighed af kulturfænomener, en terapeutisk teknik til behandling af neuroser og andre psykiske lidelser og en almen psykologisk teori, der omfatter en drifts-, udviklings- og personlighedspsykologi. Herunder har narcissisme og det ubevidste været væsentlige begreber i psykoanalysen (Internetkilde: Den store danske, b).

Heinz Kohut (1913-1981) var amerikansk psykoanalytiker. Han har grundlagt selvpsykologien med sine teorier om selvets struktur og udvikling, som blev karakteriseret som psykoanalysens tredje trin efter Freuds klassiske psykoanalyse og egopsykologien. De centrale temaer i Kohuts forfatterskab er narcissisme og narcissistiske personlighedsforstyrrelser (Internetkilde: Den store danske, c).

Christopher Lasch (1932-1994) var en amerikansk samfundsdebattør. Han opnåede international berømmelse med sin bog ”The Culture of Narcissism” fra 1978, hvor han skriver om, at nutidens intellektuelle har mistet evnen til at tolke virkeligheden uden for sig selv pga. deres stræben efter

relativering og værdifrihed. Han betragter dette stigende begær efter privat succes hos de intellektuelle, som et tegn på et kulturelt forfald og efterlyser en ny moral (Internetkilde: Den store danske, d).

Bjarne Jacobsen (1955+) er cand.psych. med terapeutisk efteruddannelse. Han er lektor i personlighedspsykologi og har i høj grad beskæftiget sig med eksistentiel psykologi inden for områder som sygdom, krop og psyke osv. samt Søren Kierkegaards psykologi (Jacobsen, 2012: Bogomslag).

1.5 Fremgangsmåde

Gennem opgaven vil vi redegøre for vores udvalgte teorier som hovedsageligt repræsenterer personlighedspsykologi og udviklingspsykologi og herunder psykoanalysen og eksistentiel psykologi.

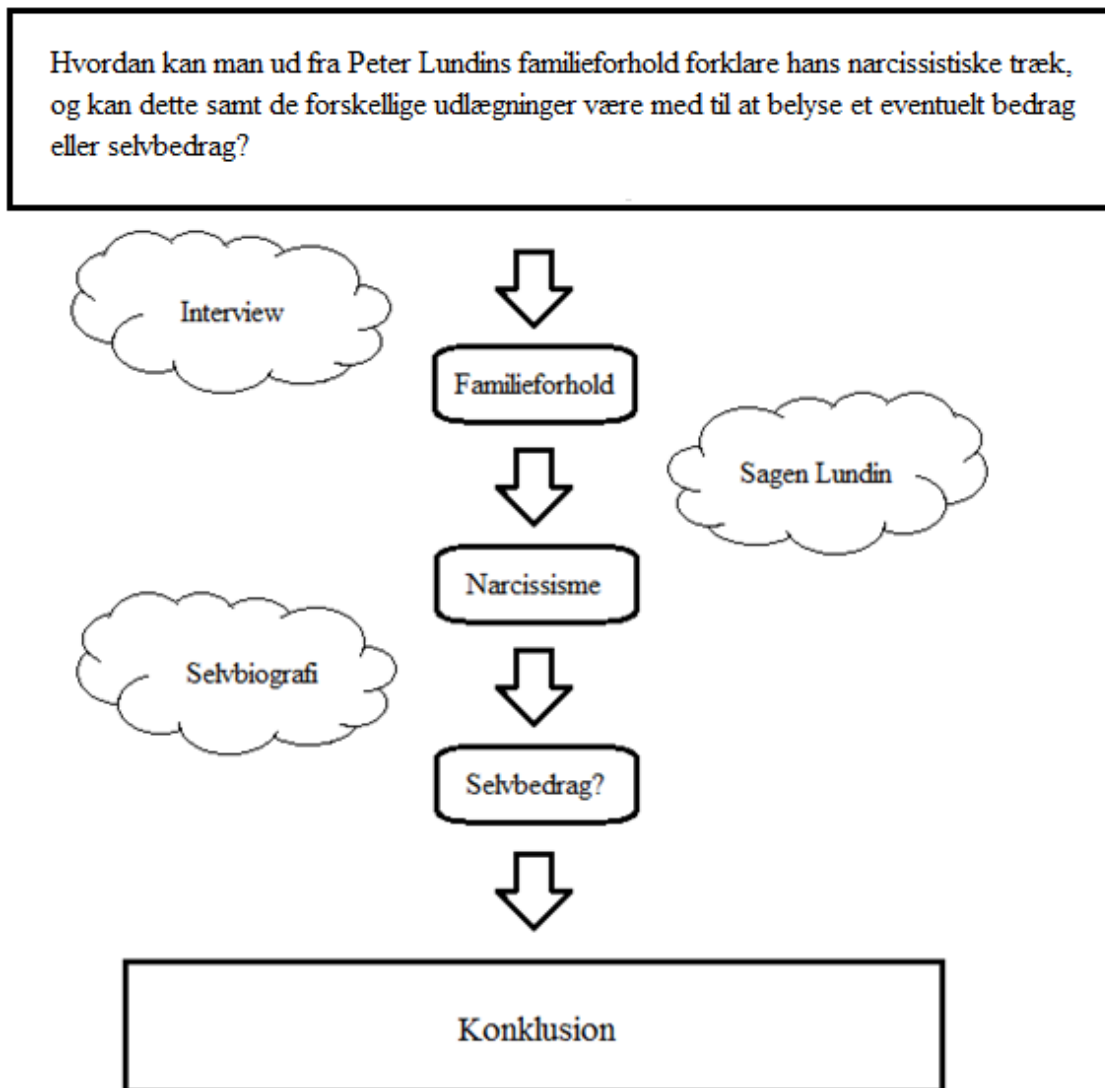
Vi tager udgangspunkt i ”Peter Lundin – En morders bekendelser” af Peter Lundin og Rikke Pedersen. I denne selvbiografi beretter Lundin om bl.a. sin opvækst, forholdet til sin mor, hans narcissistiske træk, hans forhold til et stort antal af kvinder, besøg hos prostituerede samt mordene. Ud fra selvbiografien har vi valgt to temaer: familieforhold og narcissisme. Narcissisme er et gennemgående tema i biografien, og familieforholdene i hans opvækst har haft indvirkning på disse narcissistiske træk, han udviser. For at give et billede af, hvordan Lundins familieforhold har påvirket ham, tager vi udgangspunkt i Winnicotts teori om, hvordan vi danner vores selv, hvor han har stor fokus på relationerne i en familie. Derudover benytter vi Arne Poulsens teorier om forældrestil, opdragelse og beskyttelses- og risikofaktorer. Disse bruges til at give et billede af, hvordan Lundins forhold var til sin familie, og hvordan den anvendte opdragelsesmåde og forskellige faktorer kan have påvirket Lundin.

Endvidere benytter vi Freuds teori omhandlende narcissisme, som Kohut har bygget videre på, samt Roy E. Baumeister, Laura Smart og Joseph M. Bodens videnskabelige artikel omkring narcissisme og vold til at forstå Lundins ekstreme udtryk for en narcissistisk tankegang, og hvordan det kan lede til voldelige tendenser. Samtidig benytter vi også Paul Roses videnskabelige artikel om narcissismetyper og Laschs teori om narcissistiske personlighedstræk. I forbindelse med dette vil vi i selvbiografien prøve at identificere, hvornår narcissismen optræder både første gang i hans barndom og i det videre forløb, og hvordan det kommer til udtryk i hans familieforhold. Ydermere vil vi diskutere, hvorvidt narcissisme er en form for selvbedrag. Til dette vil vi benytte en

videnskabelig artikel af Delroy L. Paulhus og Oliver O. John, der netop omtaler narcissisme som selvbedrag.

Endeligt vil vi undersøge, hvad der kan ligge til grund for disse modstridende argumenter ud fra Jacobsens beskrivelse af eksistentiel psykologi af bedrag og selvbedrag, og hvorvidt der findes noget ubevidst i mennesket. Dette benyttes til at diskutere, hvorvidt Lundin udelukkende er god til at lyve og bedrage andre mennesker, eller om der i bund og grund er tale om selvbedrag, der udspringer af familieforholdet og de narcissistiske træk, hvor han lyver for sig selv og er overbevist om, at det han fortæller er sandheden.

1.5.1 Projektdesign

1.6 Metode

1.6.1 Analysestrategi

I henhold til måden empiri og teori bearbejdes på i projektet er det klart, at vi ikke bekender os absolut til hverken den induktive eller deduktive analysestrategi, men snarere befinder os et sted midt imellem. Man kan sige, at vi i startfasen med udgangspunktet i selvbiografien arbejder induktivt, idet vi ud fra denne udleder mønstre, som vi vil gennemarbejde og forstå ved at analysere det ud fra de udvalgte teorier. Dette ses i form af valget af familieforhold og narcissisme, som vi efter læsning af selvbiografien fandt yderst relevant. Efterfølgende går vi mere deduktivt til værks ved at bruge teorierne til at rammesætte efterfølgende empiri, da vi med teorierne i baghovedet falder over bestemte emner og ser nogle sammenhænge, som vi ikke nødvendigvis havde set, hvis ikke vi først havde sat os ind i teorierne. Interviewet er et godt eksempel herpå, hvor teorierne netop bliver rammesættende for det data, vi skaber, og de spørgsmål, vi stiller.

1.6.2 Erkendelsesinteresse

Vi har alle en forventning til projektet, der lyder, at vi ikke kan drage en konkret gældende konklusion. Når vi tager udgangspunkt i et sådant særtilfælde som Lundin, er vi bevidste omkring, at der er flere omstændigheder, der kan have været medvirkende til hans afvigende adfærd. Vi har blot valgt at fokusere på de faktorer, vi finder mest relevante for at kunne forklare denne adfærd. Dermed vælger vi også aktivt at fokusere på nogle temaer frem for andre, så vi får skabt den bedst mulige helhed ud fra vores problemstilling. Det bliver også klargjort ud fra vores brug af teori, der er udvalgt i forhold til, hvad der bedst muligt kan forklare hans adfærd i forhold til temaerne.

Vi er tilmed bevidste omkring, at Lundin har interesse i at fremstille visse punkter mere tydeligt for læseren og i at udelade andre detaljer helt. Dette er vi opmærksomme på igennem processen, hvilket også bliver tydeligt, når vi diskuterer de uoverensstemmelser, der er at finde imellem hans og andres udlægninger. Dette bliver ligeledes inddraget i afsnittet omkring projektets fejlkilder.

1.6.3 Interviewmetode

1.6.3.1 Det semistrukturerede interview

Vi har valgt at foretage et semistruktureret interview, idet vi ønsker en forholdsvis fastlagt struktur over de temaer, som skal indgå, således at vi så vidt muligt kommer ind på det, som vi på et senere tidspunkt skal bearbejde i analysen og dermed ønsker en dybere indsigt i. Men samtidig sørger vi også for at give plads til tilføjelser, og hvis en ny interessant vinkling dukker op undervejs, vil vi

prøve at følge sporet til en mulig ny erkendelse. Dermed er interviewet præget af struktur i form af en forarbejdet interview-guide, som skitserer relevante temaer og konkrete spørgsmål, vi søger besvaret, men omvendt også en åbenhed, der giver informanten mulighed for at dreje interviewet i en ny retning. Samtalen, der forhåbentligt flyder så naturligt som muligt, bliver en dataproduktion i form af ord og sætninger, som vi efterfølgende bearbejder i meningskategorier. Vi bruger dermed vores forforståelse og midlertidige erkendelse som udgangspunkt, hvilket er i overensstemmelse med den hermeneutiske erkendelsesspiral. Vores intention bliver at opnå en dybere forståelse og mening omkring vores genstandsfelt (Lundin) gennem hans ekskone Mariann Poulsen, som har været tæt inde på livet af ham (Olsen & Pedersen, 2011: 240-241). Vi forholder os i projektets afslutning kritisk til kvaliteten af interviewet og informanten.

Rent praktisk indleder vi med en briefing over interviewets indhold og de temaer, vi som udgangspunkt vil gennemgå. Dette gøres for, at informanten er indforstået med indholdet, og der ikke kommer eventuelle overraskelser, som informanten kan blive utilfreds med og ikke ønsker at besvare. Efter interviewet vil der foretages en debriefing, hvor vi redegør for, hvad vi fik ud af interviewet og eventuelle misforståelser eller uoverensstemmelser kan tages op. Ud over denne struktur har vi på forhånd lavet en rollefordeling, som skal sikre at interviewet kommer til at forløbe gnidningsfrit, og at der ikke bliver unødvendige forstyrrelser (Olsen & Pedersen, 2011: 248-249). Tre ud af fire gruppemedlemmer deltager, og rollerne er: hovedinterviewer, observatør og konsulent, der skal hjælpe interviewer i tilfælde af misforståelser eller problemer med at følge et eventuelt nyt spor. Afslutningsvis vil interviewet blive transskriberet, så det er klar til brug.

Interviewet vil blive brugt gennem hele projektet, men vil blive vægtet højest i forbindelse med de konkrete uoverensstemmelser mellem selvbiografien og "Sagen Lundin" og ikke mindst hans narcissistiske træk, som vi gennem informanten ønsker en nærmere afklaring af. Interviewguiden vedlægges som bilag 1 og det transskriberede interview som bilag 2.

1.6.3.2 Informant Mariann Poulsen

Mariann Poulsen er oprindeligt fra Færøerne, men flyttede til Danmark i 2006. Hun er født i 1985 og har en datter fra et tidligere forhold. Hun skrev allerede til Lundin i en alder af 15 år, hvor de efterfølgende skrev sammen omkring et halvt år, hvorefter Mariann Poulsens moder stoppede korrespondancen imellem de to. Men igen i foråret 2006 skrev Mariann Poulsen tilbage til Lundin. I 2007 blev hun gravid, men fik angiveligt en abort, da hun ikke ønskede at have et barn sammen

med ham. I 2008 blev de gift, men allerede efter 11 dage søgte Mariann Poulsen om skilsmisse – angiveligt fordi Lundin havde været kæreste med en anden kvinde, da de blev gift.

Deres forhold var ikke uden turbulens. Der opstod en del jalousi imellem dem pga. uklarheder. Deres forhold var påvirket af mediernes opmærksomhed og ikke mindst hele debatten omkring Mariann Poulsens forældremyndighedssag over hendes datter fra et tidligere forhold. Lundin beskriver deres forhold som værende fyldt med op- og nedture, men samtidig som noget, der har en vis værdi for ham i forhold til hans andre tidligere forhold. Det blev aldrig kedeligt, og han elskede at være i hendes selskab – både seksuelt og personligt (Lundin, 2009: 192-193).

Mariann Poulsen har læst Peter Lundins selvbiografi, og vi håber dermed, at hun har et vist kendskab til eller viden omkring konkrete uoverensstemmelser, som vi gennem interviewet vil præsentere hende for. Vi ønsker en insiders billede af Peter Lundin, hans troværdighed, og hvad hun ellers kan bidrage med af nyttig viden for bedre at kunne danne os et billede af ham som person.

1.7 Videnskabsteori

1.7.1 Hermeneutik

Det ontologiske udgangspunkt for hermeneutikken er, at den sociale virkelighed er forskellig fra naturen, da mennesket er reflekterende, gør sig erfaringer og kan ændre adfærd. Mennesket kan ikke studeres som et isoleret væsen, og dermed er den sociale virkelighed kompleks. Det epistemologiske udgangspunkt er, at erkendelse og viden altid er usikker og står åben for diskussion, da det fremkommer gennem fortolkning som et samspil mellem forskeren og feltet (Juul, 2012: 109-110).

Hermeneutikken hviler på den cirkulære erkendelsesproces, som er uendelig, og som foregår i et samspil mellem forskeren og det givne fænomen. For at få en mening frem ved et fænomen må forskeren fortolke sig frem, og dette foregår i et usikkert terræn, hvor forskeren opnår nye forståelser over for et fænomen ved at inddrage forforståelser og holde det op mod den givne empiri (Juul, 2012: 125-126). Forskeren og genstandsfeltet kan altså siges at være præget af dets rammer – og ikke mindst er de begge en del af en konstant forandring. Forskeren ligger ikke skjul på at gøre brug af sine fordomme og forforståelse for at komme frem til det bedst mulige resultat i øjeblikket. Herved kommer vi til den hermeneutiske cirkel. Denne leder ikke mod en konkret empirisk sandhed, som hos positivismen, men er måder, hvorpå man kan opnå en sammenhængende og modsigelsesfri forståelse. Da hele det hermeneutiske baserer sig på begrebet fortolkning, er det sammenhængende med usikkerhed. Fortolkninger er fra starten tvivlsomme, og det er derfor

forskerens opgave at komme ud over det umiddelbart klare i empirien og finde frem til noget dybereliggende – netop via fortolkningens kraft. Derved står det også i stor kontrast til positivisternes tanke om det faktuelle og sandfærdige.

I vores projekt arbejder vi hermeneutisk med teorierne og empirien for at kunne forklare tendenser omkring Lundin. Ved at arbejde hermeneutisk med teorierne bruger vi dem til at indramme vores forforståelse, så vi tager dele af en helhed for netop at kunne forklare denne helhed. Vi prøver altså at forstå Lundins tendenser ud fra flere delforståelser for at kunne give en helhedsforståelse. Det sker så at sige en vekselvirkning mellem dem, da *”vi ikke kan forstå delene uden en vis – omend ufuldstændig – forståelse af helheden”* (Juul, 2012: 110-111).

Der er sandsynlighed for, at vores fortolkning af omstændighederne omkring Lundin kan siges at være delvist fejlagtig. Men vores formål er ud fra et hermeneutisk udgangspunkt at give en tolkning af alle de omstændigheder, vi finder relevante for at kunne få det mest overbevisende og helhedsmæssige konklusion (Juul, 2012: 110). Dermed søger vi med vores fortolkning og forståelse at komme nær det mest overbevisende argument for, hvad enten Lundin bevidst bedrager os eller er udsat for et selvbedrag dog med den tanke i baghovedet, at fortolkninger per definition er usikre. Dette gælder også i vores analyse af Lundins familieforhold og narcissistiske træk, hvor vi ligeledes arbejder os fremad mod nye erkendelser, velvidende at det altid vil være usikkert og stå åbent for diskussion. Hele projektet er dermed i dets erkendelse, forståelse og fortolkninger præget af en vis usikkerhed, som gør, at der ikke søges efter en sandhed men derimod en modsigelsesfri forståelse.

2. Redegørelse

I dette redegørende afsnit vil vi frembringe teorier omkring familieforhold, narcissisme samt bedrag og selvbedrag, som vil blive anvendt i analysen og senere i diskussionen.

2.1 Familieforhold

I de følgende afsnit redegøres der for Winnicotts teori omhandlende familieforhold i barnets før-sproglige periode.

2.1.1 Den før-sproglige periode

Winnicott udarbejder sine analytiske begreber ud fra familien, som for ham er centrale og altafgørende, da det er den første gruppering, mennesket indgår i. Familien og andre senere

grupperinger er det, som leder individet mod samfundet, og det har derfor betydning for, hvordan man senere indgår i selve samfundet. Den struktur, der hersker i familien, påvirker individets personlighedsstruktur, hvilket understreger vigtigheden af familien og det fællesskab, der skabes. Winnicott tillægger familien stor værdi, men fremhæver også, at der i familien både hersker intensiv kærlighed, men samtidig også had, hvilket vil blive uddybet i det nedenstående (Winnicott, 1986: 130, 140). Hertil kommer, at de roller forældrene påtager sig, mens barnet er spædt og i den senere udvikling, ligeledes har betydning for, hvordan barnet senere udvikler sin selvidentitet, og hvordan det forholder sig til andre.

2.1.1.1 Forældrenes roller

Moderen opnår en kobling med barnet allerede under graviditeten, hvor barnet for hende er et indre objekt (Winnicott, 1965: 33). Moderen er for det spæde barn dernæst et subjektivt objekt, hvor hun bliver et aspekt af barnets selv, idet hendes vigtigste opgave er at aflæse barnets signaler og behov. Dernæst begynder barnet at separere sig fra moderen, og da bliver hun mere objektivt opfattet. Det er her barnets evne til at relatere til objekter skabes, og overgangen fra den subjektive til den mere objektive opfattelse af moderen kan foregå over en længere tidsperiode (Winnicott, 1986: 131, 134). Faderen efterligner til dels moderens kobling med barnet og bliver dermed også til en vis grad identificeret som en del af moderen - dog ofte som repræsentant for det hårde og mere strikse, hvilket kan medføre had og frygt (Winnicott 1986: 131). Men hvorledes det ovenstående konkret forløber afhænger af de pågældende individer, og hvordan deres attitude i forhold til barnet er. Ifølge Winnicott skulle moderens omsorg for barnet komme mere naturligt, hvorimod faderen skal yde en mere aktiv indsats for at blive en del af barnets udvikling. Ovenstående beskriver en idealsituation, idet der sagtens kan forekomme forstyrrelser, som hæmmer den objektive opfattelse af moderen, hvilket kan hæmme barnet i at danne en selvforståelse (Winnicott, 1965: 36). Dette kan beskrives ud fra et koncept kaldet *the-good-enough-mother*, som sætter fokus på en primær modertilstand og et mindre tilstrækkeligt moderskab.

2.1.1.2 The-Good-Enough-Mother

Når man taler om relationen mellem spædbarn og moder er identifikation altafgørende. Under graviditeten stiger moderens identifikation med barnet, da det for hende bliver et indre objekt, hvortil hun efter fødslen skal overføre sin interesse. Denne tilstand kaldes den primære modertilstand, hvilket også er nævnt i barnets subjektive objektivering af moderen i ovenstående, hvor hun bliver barnets støtte og fortolker på dets signaler. I relation til identifikationen, som for

barnet er centralt, kan der forekomme forstyrrelser hos moderen, som gør, at hun enten forbliver selvoptaget og dermed mislykkes i at synke ind i den primære modertilstand, eller at hun bliver total engageret i alt, hvad hun gør, hvor barnet bliver målet for hendes sygelige opmærksomhed. Hun identificerer sig dermed alt for længe med barnet og flytter så på et senere tidspunkt sin interesse fra barnet over på sig selv, hvilket kan komme meget pludseligt. Begge forstyrrelser hindrer den ideelle situation, hvor barnet naturligt separeres fra moderen og via dette får dannet sit eget selv og får evnen til at relatere sig til objekter (Winnicott, 1965: 33-35).

De to ovenstående forstyrrelser, der kan forekomme i moderskabet, gør, at barnet får svært ved at danne sig selv og dermed får et svagt jeg, der ikke udvikler forsvar og personlige mønstre. Barnet får ligeledes problemer med at relatere til andre objekter, idet det ikke i sin tidlige udvikling har oplevet moderen genoprette den naturlige interesse for sig selv i den takt, som det passer barnet. Hun bliver derfor ikke opfattet som et objekt ud fra en naturlig proces, men enten meget pludseligt, alt for sent eller også lige fra barnets fødsel med manglende subjektivering, hvilket hæmmer barnets relationsevne. Der udvikles på den måde et falsk selv for barnet, som medfører rastløse, mistænksomme og hæmmede børn (Winnicott, 1965: 37). Ifølge Winnicott, som arbejder terapeutisk med patienter, kan tilstanden dog ændres, så selvet bliver stærkt igen ved at efterligne den naturlige proces og på den måde danne en ny eksistens (Winnicott, 1965: 40).

For nogle kvinder er det sværere at udvikle den primære modertilstand, hvilket bl.a. kan afhænge af hendes mands støtte, hvorvidt moderens eget ego tillader, at der skabes et stærkt ego for barnet grundet hendes egne erfaringer fra hendes barndom osv. (Winnicott, 1986: 63).

2.1.1.3 The return-journey

Hertil kommer et andet vigtigt begreb, som er *the return-journey*, som igen udtrykker vigtigheden af, at barnet kan relatere til objekter og på denne måde udforske og opleve verdenen. Evnen til at vende sig ud mod det fremmede eller bekendte såsom en hund eller en tante afhænger af, om barnet har loyalitet over for dets familie, og at barnet derfor føler, at det kan vende sikkert tilbage igen. Denne loyalitet kan skabes via moderen, der gerne på et tidligt tidspunkt skulle have trukket sig væk fra barnet og på den måde gjort sig objektiv i relationen, således at barnet kan udvikle sit eget selv. Derfor får barnets erfaring fra den første tid stor betydning, fordi barnet kun går på opdagelse, hvis det giver mening at vende hjem (Winnicott, 1986: 135). Ud fra det ovenstående bliver det klart, at hvis der har været forstyrrelser i moderskabet således, at hun enten har identificeret sig med barnet alt for længe eller slet ikke, så mangler barnet evnen til at relatere sig til objekter, og det vil

dermed ikke ud og udforske verden. Det er i den såkaldte hjemrejse, at barnets selvtillid bygges op. Hvis disse returrejser mislykkes har det stor betydning for barnets senere liv (Winnicott, 1986: 136).

2.1.1.4 Familiestrukturer

Hertil kommer, at begrebet *return-journey* er tæt knyttet til loyalitetsbegrebet og dermed også dets radikale modsætning, nemlig illoyaliteten. Begge begreber bør optræde i familielivet, som en del af opvæksten og som en forberedelse til livets senere udfordringer. Loyalitet og illoyalitet vækkes til live i familielivet, som ifølge Winnicott kan beskrives ud fra en typisk situation, hvor barnet skiftevis etablerer et forhold til mor og far, hvis det er dem, som udgør familien. Dette foregår ved, at barnet, eksempelvis efter at have været tættest knyttet til moderen, flytter sin tætte relation over på faderen, der samtidig skaber en vis attitude over for moderen. Moderen bliver nu set objektivt fra faderens standpunkt, hvor barnet befinder sig, og der udvikles et kærlighedsforhold til faderen og det stik modsatte til moderen i form af had og frygt. Efter noget tid kan barnet bevæge sig tilbage til moderen, der igen skaber had og frygt i forhold til faderen, som nu er det objektive set fra moderens synspunkt. Processen skaber grundlag for udvikling af konflikter, stress, illoyalitet, loyalitet, jalousi mellem de voksne osv. (Winnicott, 1986: 138). Winnicott beskriver det som en form for lege, der finder sted internt i familien. Legene skaber spænding, hvilket er tæt associeret med krydsloyaliteter, som udtrykker, at barnet oplever loyalitet i forhold til den forælder, som det er knyttet til og illoyalitet over for den forælder, som det har stødt væk. Dette bliver en forberedelse på det liv, som venter barnet i fremtiden, som netop vil byde på lidt af hvert. Et barn, der fra de tidlige år allerede har erfaret både loyalitet og illoyalitet, står i den bedste position i forhold til at blive et accepteret medlem af samfundet, da det er grundlæggende i livet. Derfor er det også klart, at eksempelvis ensomme børn vil stå i en sværere position og muligvis må søge det andetsteds. Her giver skolegang dem muligheden for at indgå i lege, der både kræver evner, gruppedisciplin og loyalitet og dermed også illoyalitet (Winnicott, 1986: 139).

Return-journies bliver også et eksempel på netop loyaliteten, der genetableres, når barnet genforenes med eksempelvis moderen. Det er altså nødvendigt med situationer, hvor loyaliteten ikke bare er forventet, men modtages positivt ovenpå en følelse af illoyalitet i adskillelsen.

Ud fra det ovenstående er det altså klart, at Winnicott ser familien og det omgivende miljø omkring spædbarnet som grundlæggende for, at det kan blive dannet og række mod uafhængigheden, som voksenlivet i særdeleshed bærer præg af. Individet er i starten en del af den helhed, der findes i en familie, og en idealudvikling ses som følgende: i starten er barnet næsten absolut afhængigt, senere

relativt afhængigt og til sidst stræber det mod uafhængigheden som et selvstændigt og tænkende individ, der kan deltage i samfundet (Winnicott, 1986: 62).

2.1.2 Barndommen

I de følgende afsnit redegør vi for Arne Poulsens teori omhandlende barnets senere udvikling ud fra de former for opdragelse samt beskyttelses- og risikofaktorer, der har været til stede i barndommen.

2.1.2.1 Opdragelse

Opdragelse handler i høj grad om forestillinger om, hvad der er rigtigt og forkert. Nogle af de mest klassiske anvisninger inden for børneopdragelse lyder: Børn udvikler sig ved at blive stimulerede, børn har brug for, at der sættes grænser for dem, børns udforskertrang må ikke bremses (for meget) osv. (Poulsen & Berliner, 1991: 262). Således er der forholdsvis klare målsætninger for, hvad barnet har brug for, men hvordan dette bliver forstået og tolket af forældrene afhænger af deres forældreevne, som afgøres af tilknytningen til barnet, nødvendighedens logik og den sociale støtte (Poulsen, 2008: 72). Derved spiller flere faktorer ind, som har afgørende betydning for, hvilken form for opdragelse, der ydes i hjemmet. Bl.a. påvirkes det i høj grad af de erindringer forældrene selv har fra deres barndom.

Opdragelse har historisk set ændret sig betydeligt fra brug af fysiske straffe fx i form af spanskrør til det mere åndelige, hvor det giver bagslag, hvis man ikke har lyst til at gøre ”det rigtige”. Derfor forsøger mange forældre i dag at undgå at påvirke barnets handlinger og i stedet øve en højere grad af indflydelse på barnets tanker og følelser, så barnet selv afgør, hvad der er rigtig og forkert ud fra denne forståelse (Poulsen, 2008: 75).

Arne Poulsen, som er underviser og forsker i udviklingspsykologi samt Lise Rasmussen, som er lektor ved KU i psykologi og dansk, har begge begrebsliggjort forskellige forældreformer, som ifølge Arne Poulsen bliver synonym med opdragelsesstil, hvoraf de supplerer hinanden godt ved at have flere fællesnævne.

Autoritative forældre: I den autoritative opdragelse stilles der krav til barnet, men forældrene er samtidig imødekommende og omsorgsfulde. Der sættes klare retningslinjer, som barnet skal følge, men der tages også initiativ til fælles aktiviteter, som barnet og forældrene sammen kan have glæde af. Denne opdragelse gør, ifølge Poulsen, børnene mere selvstændige, socialt kompetente og initiativrige og er dermed også den bedste form for opdragelse (Poulsen, 2008: 74-75).

Forældrene er her støttende og varme i deres omgang med børnene, som gør dem fornuftige og selvstændige (Rasmussen, 2009: 13).

Autoritære forældre: I den autoritære opdragelse er forældrene ikke imødekommende og omsorgsfulde. Alligevel stilles der klare krav til barnet. Der er retningslinjer, som skal følges og denne kombination gør, ifølge Poulsen, børn ængstelige eller aggressive, og ofte mangler de også sociale kompetencer (Poulsen, 2008: 74).

Ifølge Rasmussen præges den autoritære opdragelse af lydighed, påbud og forbud, som ligeledes bekræfter Poulsens forståelse. Børnenes adfærd bliver lydighed, og der opstår et klart hierarki, som også eksisterer blandt flere børn, hvis forældrene ikke er til stede (Rasmussen, 2009: 11). Grænserne sættes på de voksnes præmisser, og det kan gøre børnene mindre selvstændige, og de kan udvikle lave selvværd i form af usikkerhed omkring kompetencer (Rasmussen, 2009: 13).

Permissive, efterladende forældre: I denne opdragelse er forældrene imødekommende og omsorgsfulde, og der stilles ikke krav til børnene (Poulsen, 2008: 74).

Denne type kalder Rasmussen for laissez faire opdragelse, som hun beskriver som en friere opdragelsesform uden egentlig voksenindblanding. Børnenes adfærd præges af kaos, og de stærke børn får mere magt og indflydelse end svagere børn, som derfor er i et konstant spil om magt og afmagt. Der reageres fra forældres og pædagogers side ikke på adfærden, og de udviser dermed ligegyldighed. Dette kan betyde, at børnene bliver mindre selvstændige, har mindre selvtillid og tager initiativ til meget få ting (Rasmussen, 2009: 11, 13).

Uinvolverede forældre: Forældrene er i denne opdragelsesform ikke imødekommende og omsorgsfulde, og der stilles heller ikke krav til barnet. Blandt disse forældre er det typisk, at de har det dårligt indbyrdes med hinanden og måske er på vej mod en skilsmisse. Denne opdragelse kan gøre børnene usikkert tilknyttede og uansvarlige (Poulsen, 2008: 74).

Ifølge Rasmussen betyder forældrenes indbyrdes problematikker, som overskygger opdragelsen, at der skabes børn med lavt selvværd, aggressivitet og lav selvkontrol, fordi der ikke sættes grænser eller stilles krav. Børnene kan dermed ikke mærke forældrenes interesse (Rasmussen, 2009: 13).

Demokratisk opdragelse: Forældrene hjælper barnet med at få indflydelse på dets dagligdag. Forældrene forklarer barnet normer og værdier, som er grundlæggende i et demokratisk samfund,

hvor vi har et fællesskab i kommunikation med hinanden. Det centrale er, at vi er ligeværdige borgere og dermed har normer, som skal indøves hos barnet, og ligeledes troen på, at vi kan få indflydelse på vores eget liv og demokratiet (Rasmussen, 2009: 11).

2.1.2.2 Fejltilpasning og risiko-/beskyttelsesfaktorer

En fejltilpasning eller fejludvikling opstår, når en eller flere udviklingsopgaver mislykkes. Disse udviklingsopgaver varierer op gennem livet alt efter, hvilken fase man befinder sig i. Eksempelvis handler udviklingsopgaver i barndommen om tilknytning, kommunikation og overvindelse af egocentri (Poulsen, 2008: 62-63). Hertil kommer, at tilstedeværelsen af bestemte risikofaktorer øger sandsynligheden for netop fejludvikling. Risikofaktorerne eksisterer både som egenskaber hos individet, som demografiske faktorer og som mangler i det sociale netværk. Risikofaktorerne tager derfor mange forskellige former og kan være lige fra fødselskomplikationer og en kaotisk familiestruktur til fattigdom. Risikofaktorerne optræder ofte i klynger, og sandsynligheden for fejludviklingen forøges markant, når mange af disse faktorer er til stede (Poulsen, 2008: 65). Men de er heldigvis ikke alene afgørende for, hvordan udviklingen vil forløbe, idet at mennesket er robust og har en vis modstandsdygtighed. Arne Poulsen benytter sig af et begreb kaldet *kombinationseffekten*, som netop beskriver, hvordan der er skabt et overskud omkring mennesket, som gør, at de kan tåle en hel del, men dog kun til en bestemt smertegrænse (Poulsen, 2008: 66). De kan godt tåle, at der er flere risikofaktorer til stede, men har også en naturlig grænse, som afgøres af de beskyttelsesfaktorer, der er til stede. Beskyttelsesfaktorer eksisterer internt hos individet, i familien og uden for familien. Langt størstedelen ligger dog uden for individets rækkevidde og spænder lige fra at være et *autoritativt* forældreskab til hjælpsomme voksne uden for familien og en god skole. Beskyttelsesfaktorerne er med til at afgøre, hvor sårbart individet er, når risikofaktorer er til stede, og der opstår derfor et samspil, som afgør den samlede udvikling, hvilket Arne Poulsen også kalder transaktion (Poulsen, 2008: 68). Forholdet mellem beskyttelsesfaktorer og risikofaktorer bliver dermed afgørende for individet, da det er i deres indbyrdes samspil, at udviklingen bestemmes. Udviklingsresultatet bliver dermed afgjort af personens livssituation og de valg, som individet selv træffer ud fra de betingelser, der stilles. Få risikofaktorer kan dog alene udnævnes som direkte årsager til fejludvikling, hvorunder der findes dårlig forældreevne (Poulsen, 2008: 66, 71).

2.2 Den narcissistiske udvikling og personlighedstype

I de følgende afsnit redegør vi for Kohuts teori, som omhandler narcissismens udvikling i barndommen, Laschs forklaringer af narcissistiske personlighedstræk, samt hvordan den narcissistiske udvikling kan have voldelige følger for en narcissistisk personlighed i det videre livsforløb.

2.2.1 Freud

Freud var den første til at indføre narcissismebegrebet i normalpsykologien. Ifølge Freud består narcissismen af to stadier – den primære og den sekundære. Ikke forstået på den måde, som vi umiddelbart forbinder med ordene primær og sekundær. Den primære narcissisme ligger nemlig til grund for den sekundære. De er derved forbundet og gensidigt afhængige af hinanden.

Den primære fase inden for narcissismen bunder i driften. Barnet besidder allerede fra en hel tidlig alder drift – både for overlevelse og nydelse. Det er i den primære fase, at barnet bliver opmærksom på sig selv og sine omgivelser. Det udvikles ud fra et ambivalent forhold mellem barnet, lyst-driften og omverden. Hvis barnet derimod gennem sin erkendelsesproces formår at ”udskifte” jeg-libido til opmærksomhed omkring eventuelle objekter, er de narcissistiske forhold minimale (Frimodt, 1983: 22-23).

Det er den sekundære, der er den interessante for det videre narcissismeforløb. Godt nok er det den primære, der ligger til grund for den sekundære, men en videreudvikling af narcissisme finder kun sted, hvis der i det tidligere forløb er fundet et uhensigtsmæssigt forløb sted. Dette er, hvis barnet ikke formår at tillægge objekter værdi – at gå fra jeg-libido til såkaldt objektlibido. Her bliver jeg’et sat i centrum frem for gældende objekter, som i et vis omfang burde indtage opmærksomheden fra jeg’et. Den sekundære fase bliver altså sat i gang, når der ingen objekter er, der interesserer jeg’et mere end jeg’et interesserer sig for sig selv. Det er tit set i forhold til tilknytningsfasen. Men det forholder sig ikke nødvendigvis sådan, som Freud fremstiller det, at ”*jo mere objektlibido des mindre jeg-libido*” (Frimodt, 1983: 28). Der er et dynamisk forhold mellem det at føle selvværd og give kærlighed. Selvet frigiver noget af sin narcissisme, når det elsker, hvilket forvrænger selvværdsfølelsen, men dette selvværd kommer til gengæld igen i form af det at blive elsket tilbage (Frimodt, 1983: 28).

2.2.2 Kohut

Kohut er derimod mere præcis i hans formulering af begrebet narcissisme, da hans narcissismebegreb er tillagt flere dimensioner. Den er dermed til dels også mere kompleks og kan derfor være svær at tyde.

Kohuts teori kan siges at være en videreudvikling af Freuds. Han har ligesom Freud et empirisk grundlag bestående af egne erfaringer igennem den psykoanalytiske praksis. Han var dog nødt til selv at tilføje begreber for at samle ét samlet selv i stedet for at have både id, ego og superego – dette kalder han selvet (Frimodt, 1983: 31). En anden forskel fra Freuds narcissismebegreb er, at Kohut mener, der er tale om et begreb, hvis udviklingsforløb er selvstændigt og ikke nødvendigvis afhængigt af den objekt-libidinøse udvikling. Ergo, narcissismen indgår i et dialektisk forhold med det objekt-libinøse, men kan også siges at have sit eget liv (Frimodt, 1983: 31-32). Narcissismen må altså siges at have sin egen udvikling delvist uafhængigt af driftslysten. Narcissismen har sine egne behov at skulle tilfredsstillende, og danner sine egne forestillinger for denne tilfredsstillende. Det er når disse behov og forestillinger er opfyldt, at selvet ligeledes er tilfreds (Frimodt, 1983: 32).

Kohut mener desuden, at Freuds objektrelation kan erstattes af det, han kalder objektkærlighed. Objektrelationerne kan stadig være til stede i lige så høj grad som narcissisme. Den ene bliver ikke, som Freud påstår, mindre af den andens tilstedeværelse. Han fjerner så at sige det modsatte forhold mellem de to. Derudover ser Kohut også narcissisme i dets positive lys – narcissismen kan ses som værende af stor social værdi. Narcissisme er en forudsætning for udviklingen i alle personligheder – såsom mht. kreativitet, indfølelse og erkendelse af livet som værende tidsbegrænset (Frimodt, 1983: 32-33). Kohut gør meget ud af at understrege, at den højere grad for narcissisme inden for hans begrebsapparat ikke er at sammenligne med Freuds sekundære narcissisme. Hvis man absolut skal sammenligne de to forhold, må Kohuts højere forløb sammenlignes med Freuds *”ugunstige narcissistiske udviklingsforløb, som er den bagvedliggende årsag til udviklingen af den narcissistiske personlighedstype”* (Frimodt, 1983: 33).

I barnets primære fase mener Kohut, at det er umuligt, at barnet oplever komplet tilfredshed i og med, at moderen ikke kan opfylde alle krav inden for den bestemte tidsramme, barnet sætter, da barnet ligeledes er i en konstant motorisk og intellektuel udvikling. Barnet opnår derfor ikke den optimale narcissistiske tilstand, som det burde, og derfor opstiller barnet to selv-objekter for at kompensere for den manglende ligevægt: Det grandiose selv og det idealiserede forældre-imago. Disse bruges begge af barnet *”som kilde til sin narcissistiske tilfredsstillende”* (Frimodt, 1983: 33).

2.2.2.1 Det grandiose selv

Forholdet mellem selv'et og objekterne dannes ud fra deres relation i udviklingsforløbet. Det er disse tre former, som det grandiose selv former en spejlføring igennem:

- 1) Den arkaiske (primitive) form er *sammensmeltningen*. Her forbindes det grandiose selv med objektet i en symbiotisk kontaktfom. Set på den måde, at der etableres en kontakt, hvor barnet forventer at have kontrol over objektet i sådan en grad, som voksne kan siges at ville have det over krop og bevidsthed – altså der sker en sammensmeltning mellem selvet og objektet.
- 2) *Alter-ego* eller *tvillingperception*. Her opleves objektet som værende adskilt fra selvet, men stadig i en vis symbiose, hvor de næsten kan siges at være identiske eller meget lig hinanden.
- 3) *Spejlperception*. Her opleves objektet som adskilt fra selv'et. Objektets betydning og accept afhænger af om subjektets grandiose forestillinger og ekshibitionistiske handlinger bliver spejlet heri.

(Frimodt, 1983: 34).

Disse spejlføringer sker i barnets tidlige udvikling. De første to udvikles, mens der stadig ikke er nogen verbal kommunikation til stede og uden evnen til objektadskillelse. Den tredje udvikles derimod netop, når der i selvet er etableret en tydelig objektadskillelse og er på vej ind i et verbalt stadie (Frimodt, 1983: 34). I den tredje form er også et udtryk for barnets behov for at se ”*glimtet i moderens øje*” (Frimodt, 1983: 35). Moderens måde at tilfredsstille barnets narcissistiske nydelse er medvirkende til at forme barnets selvtillid og selvværd.

”*Årsagen til at det grandiose selv benytter objektet for at fastholde sin egen grandiositet er, at barnet herved placerer sig i en relativ sikker psykisk position, som gør det i stand til at modstå den smertefulde oplevelse det er at udsætte det grandiose selv for konfrontationen med den barske realitet*” (Frimodt, 1983: 35). Det er udfaldet af denne konfrontation – *den optimale frustration*, der har indvirkning på, hvordan det grandiose selv videreudvikles. Hvis forløbet er gunstigt, vil det grandiose selv neutraliseres – altså målene vil blive mere realistiske. Barnet lærer accepten af de realistiske begrænsninger og omformer herved sine grandiose fantasier og krav, så de tilpasses og dermed formår at resultere i dannelse af selvets glæde over egne funktioner og ikke mindst dannelsen af selvtillid. Under dette bedst tænkelige udfald vil barnet samtidig erkende, at de ødipale fantasier og dermed de narcissistiske forestillinger kan siges at have været en illusion. Hvis dette er tilfældet, vil de narcissistiske energier blive brugt af selvet til at skabe sig et realistisk selv, der netop bliver tilfredsstillet gennem sine nye realistiske funktioner og genfundne selvfølelse (Frimodt, 1983: 35).

Der skal dog også være en gunstig baggrund for denne udvikling. Barnet skal så vidt muligt ikke støde på modtand i sin etableringsfase, hvor omverdenen men især moderen spiller en vigtig rolle, da barnet herigennem danner sig sit værd via deres reaktioner. Ligesom ros, anerkendelse og opmærksomhed er vigtig for barnet, er dette samtidig faretruende for udviklingen af et eventuelt ugunstigt narcissistisk udviklingsforløb. Det er alt sammen med til at forme og stimulere barnet – både psykisk og fysisk. Forudsætningen for det gunstige er dog også, at neutraliseringen af de grandiose fantasier ikke sker pludseligt men derimod gradvist. Hvis dette sker for hurtigt, vil barnet ikke kunne bruge de narcissistiske elementer til en positiv videreudvikling, da det ikke er i stand til at omforme disse. Det samme sker, hvis der heller ikke opstår en vis grad af optimal frustration af det grandiose selv – altså hvis barnets narcissistiske behov overstimuleres. Det er altså en balancegang mellem at stimulere og ”ignorere” (Frimodt, 1983: 35- 36).

”Hvis afviklingen af det grandiose selv sker for brat bliver konfrontationen for voldsom og en sådan pludselig afsløring af selvets uformåen bevirker, at barnets narcissisme udsættes for et traumatisk forløb, hvorved det, i stedet for at blive integreret i personligheden, afspaltes og adskilles fra selvet gennem fortrængning, hvorved den unddrages videre bearbejdning og udvikling” (Frimodt, 1983: 36). Hvis fortrængningen ikke ophæves, vil det grandiose selv forblive i det voksne menneske i dets primitive form og herved danne uopnåelige og urealistiske storhedsfantasier. I samspil med det faktiske selvs svaghed, vil dette resultere i et sammenstød mellem fantasi og virkelighed og derved give eftervirkninger, der er kendt som træk fra den narcissistiske personlighedstype – ekstrem svingende selvvurdering. Her går personen lige fra *”fanatisk urealistisk selvtillid til opgivende depressive tilstande med en følelse af tomhed og mangel på selvværdsfølelse”* (Frimodt, 1983: 36).

2.2.2.2 Det idealiserede forældre-imago

Dette dannes som en form mellem narcissisme og objektkærlighed. Det skal ses som en besættelse af objektet, men samtidig som en narcissistisk idealisering af det. Denne form for selv-objekt sker i det stadie, hvor subjekt-objekt adskillelsen endnu ikke er fuldført, men hvor objektet stadig ses som en del af selvet. Barnet vil føle sig magtesløs, når det er adskilt fra dets idealiserede objekt, og det prøver derfor at bevare symbiosen med objektet. Da det er en umulighed at skabe en forlængelse af subjektet via objektet, skabes der en kompensation for adskillelsen fra moderen og et forsøg på at genskabe noget, der minder om den primærnarcissistiske fuldkommenhed. Heraf bliver det idealiserede forældre-imago dannet (Frimodt, 1983: 37).

Under gunstige betingelser vil dette imago langsomt blive en del af selvets personlighed som medskaber af dets idealer, ideer og værdier. Det består derfor af hele personen, det idealiserede objekt og disse projicerede idealiserede og kontrollerende egenskaber, som barnet har tillagt sig gennem dem. Dette billede ødelægges dog gradvist, som det går op for barnet, at forældrene ikke er perfekte og dermed ikke besidder alle de tillagte idealiserede egenskaber. Det er i løbet af den præ-ødipale periode, hvor barnet formår at omforme dette og danne korrektioner, så imagoen bliver mere realistisk (Frimodt, 1983: 38).

Barnet vil her være nødsaget til at opgive illusionen, men vil stadig prøve at bibeholde den narcissistiske ligevægt. Dette gør det ved, at det idealiserede forældre-imago i stedet for at indtage hele objektet kun gælder visse dele af objektets egenskaber. Imagoen får en større værdi i omverden, og den kan derved besættes med objekt-libido, der er med til at markere subjekt-objekt adskillelsen. *”Subjektets oplevelse af objektet står klarere, hvilket igen befordrer omformningsprocessen fra hele objektet til visse af dets egenskaber, d.v.s. processen er dialektisk”* (Frimodt, 1983: 38).

Det er dog vigtigt at pointere, at forudsætningen for denne udviklingsproces skal ses i lyset af barnets psykiske apparat. Erkendelsen af, at der er en uoverensstemmelse mellem det idealiserede forældre-imago og det reale objekt skal ske i takt med barnets opbygning af selvet. Udfaldet af denne proces er af væsentlig karakter, da barnets forhold til objekter afhænger af et gunstigt udviklingsforløb (Frimodt, 1983: 38). Dette forhold til objekter kan risikere at udvikle sig i retning af, at objektet ikke oplever kærlighed fra selvet, da de ikke bliver tillagt objekt-libido. Objektet bliver nemlig i stedet en slags erstatning for strukturer og dannelser, hvor selvet kan siges at være mangelfuldt. Subjektet får derfor brugt objektet på sine egne præmisser og også ud fra de ubevidste faktorer, der opfylder *”manglerne i subjektets vaklende psykiske struktur”* (Frimodt, 1983: 40).

2.2.2.3 Den narcissistiske personlighedstype

Nu har vi fortalt om de to former, der er en del af det narcissistiske udviklingsforløb. De er godt nok fortalt hver for sig til trods for, at de er afhængige af hinanden og en samlet del af samme proces. Når de narcissistiske behov er blevet traumatiseret gennem udviklingen, er det, at der formes en narcissistisk personlighedstype. Der sker en horisontal spaltning i psyken som følge af, at der sker en ugunstig forandring af personligheden. Dette er en spaltning, der sker i selve real-jeg'et. Symptomerne for dette er bl.a. manglende selvtillid/selv værd, manglende initiativ, manglende arbejdsglæde og risiko for skamfølelse og depressioner (Frimodt, 1983: 42-43). Derudover kan

selvet reagere som en forsvarsmekanisme imod de fortrængte narcissistiske behov – her opstår en vertikal spaltning i psyken. Her bliver de urealistiske narcissistiske forestillinger holdt adskilt fra real-jeg'et. Herudfra dannes der et grandios og selvovervurderende del af psyken. Denne del af psyken er for selvet bevidst, men ikke underlagt realitetsprincipperne. Personen vil altså svinge mellem disse to spaltninger, der gør det på den ene side skrøbeligt og på den anden ekstrem selvovervurderet (Frimodt, 1983: 43).

Konsekvenserne, når disse arkaiske strukturer ikke bliver en del af den modne personlighed, er, at det sammenhængende selv vil have en tilbøjelighed til ukontrollerede raseriudbrud (*temporær fragmentering*), pga. at det psykiske apparat ikke er udviklet i tilfredsstillende grad. Samtidig vil den realistiske del af personligheden konstant være truet af et eventuelt indtrængen af de arkaiske strukturer og deres narcissistiske krav. Men selvom selvet ikke trues af temporær fragmentering, pga. at de narcissistiske strukturer er udviklet i tilstrækkelig grad, er disse dog alligevel ikke en del af resten af personligheden, som resulterer i en mangel af narcissistisk energi i forhold til de arkaiske strukturer (Frimodt, 1983: 43-44).

Truslen om en eventuel temporær fragmentering er vigtig for forståelsen af den narcissistiske person. Dette bliver aktuelt, når selvet oplever en narcissistisk krænkelser – manglende anerkendelse og opbakning fra omverden af selvets forestillinger om sig selv. Dette vil kunne udløse en ukontrollerbar regression, der i sidste ende vil kunne afsløre real-jeg'ets svage sider og ikke mindst afmagt. Ud fra dette fremstår de omkringværende objekter som fjender, og de er medvirkende til selvets sårbarhed. Alligevel har den narcissistiske person brug for disse objekter som erstatning for de manglende strukturer, der ikke eksisterer i selvet. Ud fra det grandiose selvs og det idealiserede forældre-imagos processer kan disse symptomer være at finde hos personer med en narcissistisk personlighedstype:

- 1) *"Den seksuelle sfære: Perverse fantasier, manglende interesse i sex.*
- 2) *Den sociale sfære: Hæmning i arbejdsevnen, manglende evne til at skabe og fastholde betydningsfulde bekendtskaber/venskaber, usolidariske og svigtende (delinquent) handlinger.*
- 3) *Manifeste personlighedstræk: Mangel på humor, mangel på indfølelse overfor andres behov og følelser, ekstrem svingende selvvurdering, proportionsforvrængning, tendens til ukontrollerede raserianfald, patologisk løgnagtighed (pathological lying).*
- 4) *Psyko-somatisk sfære: Hypokondrisk selvoptagethed af sit fysiske og mentale helbred, vegetative forstyrrelser i forskellige organ-systemer"* (Frimodt, 1983: 44-45).

2.2.3 Voldelige tendenser

Der findes også en anden forsvarsmekanisme, som den narcissistiske person kan gøre brug af, når det udsættes for krænkelser. For at undgå afsløringen af det svage real-jeg'et, holder personen sig på en vis afstand fra andre. Som reaktion på en eventuel krænkelser sker det derfor på en mere aktiv aggressiv måde – *det narcissistiske raseri* – frem for en passiv og velafbalanceret måde. Dette fordi personen tillægger objektet krænkelser. Raseriet er en effekt af dette. Formålet bliver at udslutte oprindelsen for krænkelser frem for ”*at fjerne genstanden eller neutralisere omstændighederne*” (Frimodt, 1983: 45). Kohut antager derfor det narcissistiske raseri som værende det mest aggressive og farlige af alle, da personen ser krænkelser som en fornærmelse og føler sig truet på sin person, da en afsløring vil være katastrofal for det narcissistiske selv (Frimodt, 1983: 45).

Det er dog vigtigt at pointere, at Kohut ikke mener, at disse personlighedstræk direkte kan overføres som en diagnose. Man bør se nærmere på, om der er spejlføring og idealiseret overføring til stede, og på hvordan disse kommer til udtryk i terapi og adfærdsmønstrene i dagligdagen (Frimodt, 1983: 45).

I artiklen “The Dark Side of High Self-Esteem” forsøges der at forbinde højt selvværd med aggressioner og dermed vold. Baumeister, Boden og Smart forsøger ikke at lave en generel teori, som proklamerer, at et højt selvværd fører til vold, men vil i stedet give et billede af, hvordan tendenser til højt selvværd, som fx narcissisme, kan være årsag til øget aggression. En af de største årsager til aggressiv adfærd er en truet egoisme. Personer med et urealistisk højt syn på dem selv og et behov for en konstant ydre bekræftelse har derfor større risiko for at udvikle aggressiv adfærd, da de vil se en eventuel kritik som et angreb. Personen vil også fuldstændig afvise en negativ evaluering og vil forsvare sig selv med alle midler eventuelt ved en aggressiv og sågar voldelig adfærd eller et forsøg på at finde svage punkter ved den evaluerende person for på denne måde at opretholde sit høje selvværd (Baumeister et al., 1996: 8).

De to psykologer Donald G. Dutton og Stephen D. Hart har gennem en undersøgelse fra 1992 fundet ud af, at der er en stor sammenhæng mellem narcissisme og vold mod familiemedlemmer. Narcissisten vil ikke acceptere at være afhængig af nogen og føler sin position som alfahan truet af den naturlige autoritet, der forefindes hos forældre, ældre søskende eller andre ældre familiemedlemmer (Baumeister et al., 1996: 16-17).

Baumeister, Boden og Smart forklarer yderligere i deres artikel, at man tidligere hovedsageligt har ment, at aggressiv adfærd skyldtes lavt selvværd, men at flere nyere undersøgelser har vist, at det i

virkeligheden ofte skyldes egoisme og narcissisme. Dog bemærkes det også, at grunden til de aggressive reaktioner på en truet egoisme kan skyldes et lavt selvværd, altså at de høje tanker om sig selv er opstået på baggrund af det lave selvværd (Baumeister et al., 1996: 11).

2.2.4 Definitioner af narcissistiske typer

Psykiatere plejer at skelne mellem to former for narcissister. Den åbenlyse narcissist og den tilslørede narcissist. Også kaldes "the overt narcissist" og "the covert narcissist":

"Overt narcissists experience a grandiose sense of self, tend to demand others' attention, and are socially charming even though they are relatively oblivious of others' needs. Covert narcissists, on the other hand, feel profoundly inferior to others, are hypersensitive to others' evaluations, and are generally dissatisfied" (Rose, 2002: 380).

Ud over denne definition af disse typer af narcissister, har personer inden for begge narcissismetyper det til fælles, at de er meget selvoptagede, overvurderende og arrogante. Dog er det stadig vigtigt at skelne mellem de to typer, da de tit er forbundet med forskellige karakterfaktorer.

Denne undersøgelse af Paul Rose, som bevidner om denne skelnen, gør det også klart at den åbenlyse narcissisme tit eller ofte er forbundet med højt selvværd og dermed glæde og lykke, hvorimod den tilslørede tit eller ofte er forbundet med et lavere selvværd og der tilmed ulykke (Rose, 2002: 389).

2.2.4.1 Narcissistiske karaktertræk

Ifølge Christopher Lasch er begrebet narcissisme fejlagtigt blevet brugt alt for løst i det senmoderne samfund som en kritik af en stigende privatisering. Han kritiserer især psykolog og sociolog Erich Fromm for at udvide begrebet til at inddrage alt inden for asocial individualisme som fx alle former for forfængelighed, selvtilfredshed og selvforherligelse. Generelt bliver narcissisme af Fromm brugt som en modsætning til *"uengageret 'kærlighed til den fremmede'"* (Lasch, 1982: 43). Lasch mener, at mennesker altid har været selviske og grupper etnocentrerede, og det vil derfor skabe en forkert opfattelse, hvis man sætter et psykiatrisk begreb på en sådan normalitet. Narcissisme skal, ifølge Lasch, i stedet ses som karakterforstyrrelser. Han mener ligesom Fromm, at det er samfundet, der er skyld i en stigende narcissisme bl.a. grundet øget forbrugsdyrkelse og forandringer i familielivet, men at narcissismen skal forbeholdes til at være en form for sindslidelse (Lasch, 1982: 44).

Selv om Lasch er historiker og samfundskritiker, og ikke psykolog, mener han, at det er nødvendigt at undersøge den patologiske narcissisme for på den måde at kunne forklare den sociale tilgang. Lasch mener, at den patologiske narcissisme er karakteriseret ved en afhængighed af varme lånt fra andre, frygt for afhængighed, en følelse af indre tomhed, bundløst tilbageholdt raseri og utilfredsstillende orale behov. Derudover kalder han falsk-jeg-indsigt, beregnende forføriskhed og nervøs selvforagtende humor for narcissismens sekundære karakteristika. Desuden mener han, at narcissismen kan forklare nogle tankemønstre, der er karakteristiske ved dagligdagen fx ændret tidsfornemmelse, fascination af berømmelse, frygt for konkurrence, et forværret legesind og dårlige relationer mellem mænd og kvinder (Lasch, 1982: 45).

Lasch forklarer, hvordan psykoanalysen er udsprunget af erfaringer med mennesker med en hæmmet moral, der har haft manglet en indre censor til at kontrollere en impuls-hærgt karakter. Han forklarer disse mennesker som ofte ekstremt charmerende med et afstumpet følelsesregister. De indeholder en stor mængde raseri, der i mange tilfælde skyldes omsorgssvigt i barndommen, og dette raseri er for mange svære at kontrollere, og de udfører i mange situationer forsvar, *"der er ligeså primitivt, som de begær, det søger at holde nede"*. (Lasch, 1982: 49). De indeholder samtidig en stor almagt og en overbevisning om, at de har ret til at udnytte andre for egen vindings skyld (Lasch, 1982: 48-49).

Narcissister er, ifølge Lasch, ikke i stand til at føle sorg, og en depression vil derfor komme til udtryk gennem et afmægtigt raseri og en følelse af nederlag over for ydre kræfter, altså en sorg over at man har mistet almagten og ikke har kontrol over alle situationer (Lasch, 1982: 51).

En stærkt narcissistisk person vil også leve et liv uden stærke personlige relationer, grundet en overdreven bedømmelse af egne evner, der får narcissister til at se andre som mindre værd. På den anden side er en narcissistisk person afhængig af andre mennesker, da de har brug for konstant anerkendelse og beundring fra andre. Derfor må en narcissistisk person indgå i overfladiske relationer, som ingen betydning har. En narcissist søger i sin kroniske kedsomhed også efter forskellige øjeblikkelige pirringer, og narcissister er derfor også tit promiskuøse og i nogle tilfælde panseksuelle eller overdrevent perverse. Narcissisten er ofte bange for at vise svaghedstegn og er derfor konstant bekymret for sit helbred og bange for alderdom og død (Lasch, 1982: 51).

Lasch nævner også, at en narcissistisk patient vil kræve endeløs analyse. Narcissisten vil tale analytikerens efter munden og bruge sine manipulerende evner til at overbevise om, at han ingenting fejler. I stedet for at få en større forståelse for sit selv vil narcissisten mene, at han indeholder en

uproblematisk selvindsigt, og hans vellykkede forsvar over for analytikerens vil derfor gøre ham uimodtagelig for vellykket analyse (Lasch, 1982: 51-52).

Når vi fremover i analysen og diskussionen referer til Lundins narcissistiske træk, henviser vi til, at Lundin indeholder nogle af ovennævnte karaktertræk. Dermed forholder vi os ikke til, hvorvidt han er narcissist eller ej, idet vi ikke prøver at stille en form for diagnose.

2.3 Bedrag/selvbedrag

I de følgende afsnit redegør vi for bedrag og selvbedrag ud fra en eksistentiel synsvinkel, hvor dets modsætning psykoanalysen med ubevidstheden også inddrages.

Eksistentiel psykologi opstod i 1920'erne i Schweiz. I 1960'erne begyndte det at komme til USA og blev et meget gennemtrængende alternativ til den dominerende adfærdspsykologi. Eksistenstænkningen er blevet en del af den vestlige psykologi og har i dag hovedsæde i England (Jacobsen, 2012: 11).

2.3.1 Bedrageren og den bedragne

Inden for eksistentiel psykologi er der ofte en vis tøven over for begrebet om det ubevidste, som er begrebsliggjort i psykoanalysen, og hvorvidt der er tale om selvbedrag. Et bedrag over for andre kræver, at bedrageren er i stand til at tilrettelægge et bedrag over for den bedragne, der dermed skal være modtagelig over for at lade sig bedrage. Samtidig finder der heller ikke et bedrag sted uden uoverensstemmelsen, fordi bedraget først indtræder, når handlingen er i uoverensstemmelse med en på forhånd givne retningslinje, hvilket vil blive eksemplificeret i det nedenstående (Jacobsen, 2012: 155-156). Bedrag finder sted på mange niveauer, såsom i parforhold, sport, på arbejdspladsen osv. I bedraget fører vi hinanden bag lyset, men det kræver, at vi er seende og vidende for at kunne bedrage, fordi at være vidende betyder, at vi ser verden på en bestemt måde. Hvis vi først tager udgangspunkt i den bedragne, så kan denne modtager af bedraget kun bedrages i det omfang, han er modtagelig over for bedraget. Den bedragne skal være seende, vidende og være anfægtet af den værdi, viden og det syn, som bedrageren har. Hvis vedkommende ikke har tiltro til den andens syn, viden og værdi, men kun ser det ud fra, hvad vedkommende selv ser, ved og værdisætter uafhængigt af den anden, så kan bedraget ikke finde sted. Et eksempel er et barn, som kommer ind i en røverhule og bliver imponeret over de juveler, våben og guldmønter, han/hun ser. Her vil barnet ikke se røverne som røvere eller juvelerne som tyvekoster. Barnet ser ikke bedraget i røverhulen, fordi barnet kun ser det ud fra sit synspunkt og viden. Et andet eksempel er et barn som er uvidende

omkring nogle voksnes præferencer for børn, som ikke bliver bedraget af den pædofile, før forbrydelsen er fuldbyrdet. Barnet vil med glæde lade sig skubbe på gyngen af den fremmede og være fuldstændig upåvirket af de blikke og tilnærmelser, den fremmede gør, fordi barnet ikke har det syn og viden, det kræver, for at føle og forstå det bedrag, der er under opsejling. Bedraget kræver derudover en overensstemmelse mellem bedragerens og den bedragtes værdianskuelser. Hvis den bedragtes værdianskuelse preller af på bedragerens ubehagelige hensigter, vil bedraget ikke kunne lykkes (Jacobsen, 2012: 156-157).

Det samme gælder ikke for bedrageren, at han skal være på bølgelængde med den bedragte for at kunne bedrage. Bedrageren kan netop regne med den andens perspektiv, hvilket er hele grundlaget for hans bedrag. Fx i ovenstående eksempel, hvor den pædofile netop regner med, at barnet ikke ved noget om, hvad han er på vej til at gøre. Bedrageren behøver ikke at være på bølgelængde med den bedragte, hvad angår syn, viden og værdier, men er nødt til at kalkulere med den andens syn, viden og værdier uanset om de stemmer overens med hans eget perspektiv. Bedrageren har altid sit eget og den andens perspektiv for øje, mens den bedragte enten kun har sit eget perspektiv alene for øje eller måske har både sit eget og den andens perspektiv som fælles anliggender (Jacobsen, 2012: 158).

2.3.2 Selvbedrag og det ubevidste

Mange eksistentielle tænkere, heriblandt Sartre, afviser ideen om det ubevidste. Ideen om det ubevidste stemmer ikke overens med Sartres antagelse om bevidsthedens intethed. Bevidstheden er det, den er bevidst om, men er derudover intet. Det, bevidstheden er bevidst om, kan dermed ikke være ubevidst. Det kan højst være bevidst på en tvetydig måde (Jacobsen, 2012: 160). Hvis mennesket skal kunne bedrage sig selv, må det indebære, at menneskets bevidsthed kan være splittet, og at værdianskuelser kan være oppe imod sig selv i menneskets væren. De fleste psykologiske retninger beskæftiger sig på den ene eller anden måde med selvbedrag. Psykoanalysens idé om det ubevidste er formentlig den mest udviklede. Ifølge psykoanalysen findes der en intentionalitet i det psykiske liv, som vi ikke har adgang til, men som stadig afspejles i vores tanker, følelser og handlinger. Dermed er viden om os selv ikke umiddelbart givet for vores bevidsthed. Bevidstheden giver os sikker og evident viden, men derfor betyder det ikke, at det er sand viden, når det drejer sig om viden omkring os selv. Freud mente bl.a. at noget i os virker og taler fra et sted, som er fremmed for vores bevidsthed (Gammelgaard, 2007: 141-142).

Den eksistentielle psykologi har hovedsageligt forholdt sig afvisende over for ideen om det ubevidste, men har på den anden side alligevel ikke holdt sig fra at beskæftige sig med selvbedraget. Når dele af den eksistentielle psykologi på den ene side afviser ideen om det ubevidste og på den anden side anerkender selvbedraget handler det om, at bedragets dynamik flyttes over i bevidsthedens helhed. Der er ikke et ubevidst, men det er bevidstheden, som bedrager sig selv. Der er ikke skjulte tanker eller bagvedliggende kræfter, som spiller os et puds og bringer bevidstheden ud af trit med det, den er indsat i. Det er derimod bevidstheden selv, som løber om hjørner med sig selv for ikke at være vidende om sin egen gøren og laden (Jacobsen, 2012: 169).

Sartre mener, at det er problematisk, at psykoanalysen kalkulerer med en bedrager uden en bedrager. Ifølge Sartre opfatter psykoanalysen det således, at mennesket lader sig bedrage af sig selv, men at den samtidig ikke forholder sig til spørgsmålet om, hvem det er, der bedrager, men i stedet henviser til det ubevidste, som en instans uafhængig af bevidstheden (Jacobsen, 2012: 170).

Hvis mennesket bliver ført bag lyset og "tvinges" imod dets bevidste vilje, mener det eksistentielle synspunkt, at der må være en instans i mennesket, som bevidst vil denne tvang, og at det ikke kommer af noget ubevidst. Eksempelvis en jaloux kone, som bliver oprørt i supermarkedet, fordi hun opfatter, at en fremmed kvinde kigger på hendes mand og dermed laver en scene over for både kvinden, sin mand og de andre mennesker i supermarkedet. Konens truende adfærd over for kvinden, hendes påståelige håndtering af manden og optræden over for de andre kunder indeholder måske ikke nogen reflektiv bevidsthed, men den er stadig meget bevidst. Hændelsen er faktisk så bevidst, at den holder sig lige præcis inden for de grænser, som omgivelserne tillader. Havde det fx været på en strand, hvor der kun var de tre mennesker havde hun formentlig reageret voldsommere og henvendt sig direkte til kvinden, og havde det været i en biograf, havde det nok kun været et enkelt blik til kvinden. Dette er nøje afmålt, så det passer til situationen og er dermed meget bevidst og ikke bare en ubevidst handling, selvom det kan føles sådan for konen som "ubevidst" overvældes af jalousien. Hun siger måske efterfølgende; "jeg ved ikke, hvad der gik af mig", når hun konfronteres i tredjepersonsperspektiv, og manden truer med at gå fra hende pga. den jalousi, fordi tvivlen optræder i hende. Men havde man spurgt hende i situationen, hvor følelsen opstod, var ordene, om hvad der gik af hende, kommet væltende, og der havde været mange grunde til, at hun gjorde det (Jacobsen, 2012: 170-171). Konen bedrager sig selv. Tvunget af dilemmaet mellem jalousien og manden finder hun sig til rette i en selvforståelse, som opløser hendes oprigtige væren. Den lidenskabelig trang til at kontrollere manden omdannes til en iboende og blind kraft, som hun oplever sig underlagt af. Jalousien bliver et projekt, og hendes jalousiprojekt opretholdes ved at

blive genstandsgjort og blive til et problem mellem hende og manden, men samtidig differentierer hun sig fra det og søger tilflugt i en selvforståelse, hvor selvet er nedgjort og overvundet i forhold til sit oprindelige projekt – nemlig jalousien (Jacobsen, 2012: 172-173).

Som nævnt tidligere forholder eksistentialismen sig kritisk overfor det ubevidste. Jacobsen mener, at denne kritik er berettiget så længe, at man forstår det ubevidste som et domæne i eksistensen, som egenrådigt er i stand til at gennemtvinge sig adgang til det enkelte menneskes måde at leve på, uden at mennesket har mulighed for, udover igennem psykoanalysen, at have indflydelse på sin egen situation og eget liv på anden måde end den måde, det ubevidste bestemmer det. Det ubevidstes enorme kraft og betydning fjerner vores egen råderet over vores personlighed og vores bevidste væren, men lægger også samtidig vores personligheds handlefrihed i hænderne på psykoanalytikerne, da de mener, at man kun gennem psykoanalyse får adgang til det ubevidste (Jacobsen, 2012: 204).

Ifølge Sartre er bevidsthed altid bevidsthed om noget, og han mener ikke, at det giver mening at snakke om en bevidsthedsdimension, som er uafvidende om sig selv. Bevidstheden ser, hører, mærker, føler, tænker, fornemmer osv., men den gør ikke dette ubevidst og uden om bevidstheden. Han mener, at det snarere er rørelser, der har sin plads i bevidstheden frem for, at det er ”bevidsthedsfænomener” i et ubevidst område. Dog er Sartre opmærksom på, at disse rørelser kan være så indhyllet i bedraget, at mennesket ikke er i stand til at forholde sig klart til dem. Han siger, at bedraget ikke er en handling, man ønsker og vil, og at det kan være lige så svært for den bedrageriske at bryde sit eget bedrag, som det er for en sovende at vække sig selv (Jacobsen, 2012: 204-205). Jacobsen mener, at Sartre med sin afstandtagen til Freuds ubevidste umiddelbart leder os mod en større fortvivlelse, da vi hos Freud trods alt har en bevidsthed, som er i stand til at bearbejde sit eget ubevidste, hvor mennesket hos Sartre virker fortabt, når bedraget først har sat sig i os (Jacobsen, 2012: 205).

2.3.3 Splittelse

Noget, de fleste mennesker oplever, er en form for splittelse. Eksempelvis var der for nogle år siden Rudy Frederiksen, som blev kendt igennem sit erhverv som sikker chat-konsulent, hvor han paradoksalt forsøgte at lokke unge piger til videosexoptagelser og lovede dem til gengæld en modelkarriere. I nogenlunde samme periode var der også historien om Jørgen Leth, som blev kendt for at have sex foran et kamera med en ung pige på Haiti, hvor han til gengæld støttede hende og

hendes familie økonomisk. Umiddelbart ligner de to historier hinanden på den måde, at det er to ældre mænd med interesse for sex med yngre kvinder, hvor kvinderne i begge tilfælde er lovet modydelser. Forskellen mellem deres måde efterfølgende at håndtere historierne på var, at Leth skrev en selvbiografi, hvor han fortalte historien, hvorimod Frederiksen skjulte det for familie, venner og alle andre og selv efter at være blevet taget på fersk gerning af et tv-program, stadig nægtede alt. Frederiksen fører en splittelse ind i sit liv, som Leth hverken har eller lader sig indfange af, trods at massivt pres. Leth holder sig til gengøringer som vises på filmoptagelserne og prøver ikke at skjule noget, hverken for andre eller sig selv. Derimod nægter Frederiksen alt, også selvom man har det på film. En side af Frederiksens seksuelle interesse er i høj grad på kant med det borgerlige liv, som han ellers har indrettet sig i overensstemmelse med (Jacobsen, 2012: 179-180).

Denne splittelse indfanges i de fleste af os på den ene eller anden måde, og vi lader det mere eller mindre uvidende danne baggrunden i vores historie. Vores holdninger til sex, religion, arbejde, kriminalitet, kærlighed eller andet varierer alt efter situationen, og vi tilpasser vores historier til de givne sammenhænge, vi indgår i. Mange har intet problem i at kræve troskab, selvom de selv er utro, at brokke sig over fartbøller samtidig med man selv kører for hurtigt, at tale imod sort arbejde, imens man selv får udført sort arbejde, eller at beskytte unge mod seksuel udnyttelse, samtidig med at man selv udnytter dem. Den historie, der fremtræder, tilpasses den givne situation, næsten uden vi selv er opmærksomme på det. Det er sjældent, at vi anstrenger os for at holde sammen på os selv, ligesom Leth. Frederiksen forsøgte at nægte sit foretagende, men hos de fleste andre mennesker foregår denne dobbeltaktivitet næsten uden, at vi er vidende om det. Frederiksen måtte kæmpe for at opretholde bedraget, men for os andre lykkes det næsten altid smertefrit at opretholde dette dobbeltboghoderi. Endda tilbydes det næsten, at vi gør det, fordi vores omgivelser også trives bedst med det lille selvbedrag. Vi hjælper gerne hinanden med at nedtone det, vi ikke finder passende og glemme det, vi ikke har lyst til at tænke på (Jacobsen, 2012: 180).

2.3.4 Det fasttømrede og det dynamiske bedrag

Et bedrag kan være mere eller mindre iboende i personligheden. Der er to typer bedrag: Det *fasttømrede* bedrag og det *dynamiske* bedrag. Det *fasttømrede* bedrag er det statiske, og det mere situationsbundne bedrag er det *dynamiske*. Det, der er statisk, bevæger sig ikke, eller har i hvert fald svært ved det. I det statiske bedrag er mennesket låst i en relation i forhold til et eller flere af sine medmennesker eller sig selv på en måde, hvor det vedvarende og mod sit ønske føres bag lyset for

at imødekomme de andres eller egne skjulte hensigter. Det statiske bedrag kan gøre sig gældende i alle sammenhænge. Det kan være skolelæreren, som binder sig til en bestemt måde at se eleverne på, en etnisk dansker binder sig til en bestemt måde at forstå ikke-etniske danskere på, arbejdsgiveren binder sig til en bestemt måde at se sine ansatte på osv. Vi låser os selv og hinanden fast i udlægninger af tilværelsen, hvorigennem vi kan forfølge skjulte hensigter, som vi har fået uden at vide det. Det er skjulte ønsker, der spiller os et puds, og som fører os ind i bedrag i forhold til os selv og andre, som stille og roligt kan føles sande og blive statiske (Jacobsen, 2012: 199, 201-202).

Det *dynamiske* bedrag er skrøbeligt og bevægeligt. Det *dynamiske* bedrag kan sammenlignes med psykoanalysens forsvarsmekanismer. Fx hvis man har tendens til at blive vred på sin chef, så vender man det til venlighed i stedet, hvis man er ved at blive oversvømmet af følelser i en bestemt situation, så prøver man at se på den ud fra et logisk og mere intelligensbaseret synspunkt, hvis man frygter at vise sine homoseksuelle præferencer, taler man dårligt om homoseksuelle osv. Forsvarsmekanismerne er hele tiden på vagt, og det samme er det *dynamiske* bedrag. Det *dynamiske* bedrag er hele tiden udfordret af én selv eller medmennesket. Det kan fx være en mand, som har været sin kone utro og ikke kan finde sig tilrette i sit bedrag, som bliver ved at undskylde overfor sig selv med, at han var fuld eller inviterer konen i biografen og giver blomster for at lade som om, at der ikke er sket noget. Vores hverdag er tydeligt præget af *dynamiske* bedrag. Det er normalt, at vi overdriver, når det gavner os og underdriver, når det er ting, vi ikke trives så godt med. Der er dog en svær skelnen mellem, hvornår et dynamisk bedrag er bevidst snyd, og hvornår det er svært for bedrageren selv at gennemsku sit bedrag. Eksempelvis ved manden, der bedrager sin kone, at han var sammen med elskerinden dagen forinden, og at han lyver, når han siger, at han var til bestyrelsesmøde. Han er formentlig også klar over, at det er skyldfølelse, der får ham til at invitere hende ud og give blomster. Men han er formentlig ikke klar over, hvorfor han bliver mere og mere mistroisk over for hende og begynder at mistænke hende for utroskab. Projektion er en meget almindelig forsvarsmekanisme og kan være svær at gennemskue både for den, der er genstand for projektionen, som her er konen, men også svær at gennemskue for den, der danner den, som her er manden. Gennem det statiske og *dynamiske* bedrag indfanges mennesket i en tilværelsestegnelse, som kan være svær at gennemskue for vedkommende selv og dets medmennesker (Jacobsen, 2012: 202-203).

3. Analyse

3.1 Familie

I læsningen af selvbiografien har man fået en fornemmelse af, at der gennem Lundins barndom har været stor forskel på forældrenes tilstedeværelse. Hans far arbejdede rigtig meget for at forsørge den lille familie på tre, og han bidrog derfor stort set ikke til pasningen og opdragelsen af Lundin. Lundin fortæller, at han ikke rigtig husker at have haft et nært forhold til sin far (Lundin, 2009: 11). Til gengæld var moderen overdrevent omsorgsfuld, og Lundin havde gennem store dele af sin barndom derfor en stærk tilknytning til sin mor. Hans mor var også overdrevent beskyttende og trådte altid til – selv ved de mindste problemer. Lundin behøvede derfor aldrig at stå helt på egne ben. Derudover nævner Lundin også, at han sov inde hos sin mor, indtil han var seks år gammel (Lundin, 2009: 11, 28). Ud fra Winnicotts teori kan man sige, at hans moders identifikation med ham var alt for stor, og han var derfor genstand for hendes overdrevne opmærksomhed. Moderens overdrevne opmærksomhed forstyrrede den ideelle situation, så Lundin fra tidlig barndom ikke havde oplevet en naturlig separation fra sin mor (Winnicott, 1965). Dette kan have været medvirkende til, at Lundin har haft langt svære ved at danne sit eget selv og samtidig skabe stærke relationer til andre. Han siger bl.a., at han gennem hele sit liv stort set ingen rigtige venner har haft pga. sit konkurrenceinstinkt – især ikke mandlige venner (Lundin, 2009: 61). Hans falske selv, som er Winnicotts betegnelse for forstyrrelser ved dannelsen af selvet, kan have gjort ham til et rastløst, mistænksomt og hæmmet barn (Winnicott, 1965: 37). Hans rastløshed kommer til udtryk gennem selvbiografien, hvor man får en fornemmelse af, at han havde brug for at være i gang med noget hele tiden. Hans mor har derfor ikke været i stand til at være en *good-enough-mother*. Udover at moderens overdrevne opmærksomhed gav Lundin problemer med at danne sit eget selv, skabte det også en stærk afhængighed, og Lundin udviklede sig derfor i mindre grad som et selvstændigt tænkende individ.

Kohut mener, at overdreven ros, anerkendelse og opmærksomhed kan være med til at skabe et negativt narcissistisk udviklingsforløb (Frimodt, 1983: 35-36). Når de narcissistiske behov overstimuleres mangler der en frustration af det grandiose selv, og det kan have været medvirkende til, at Lundin har skabt urealistiske storhedsfantasier – også videre som voksen.

Lundins mor havde dog ikke kun en overbeskyttende og overdreven omsorgsfuld side. Hun havde også et alkoholproblem, og når hun drak, havde hun på ingen måde overskud til at tage sig af

Lundin. Mariann Poulsen fortæller i interviewet, at moderen blev voldelig, når hun var fuld, og at hun generelt var en dårlig mor. Moderens alkoholproblem eskalerede, da de flyttede til USA, og moderen blev afskåret fra sociale relationer og det sprog, hun kendte, og dette blev kun værre efter de flyttede til et feriested oppe i bjergene, hvor moderen blev fuldstændig isoleret (Bilag 2: 69). Vold i hjemmet og dårlig forældreevne nævner Arne Poulsen netop som to risikofaktorer, der kan medvirke til en fejludvikling (Poulsen, 2008: 63). Lundin fortæller i sin selvbiografi, at hun tit blev ustyrlig og kastede med ting, når hun var fuld (Lundin, 2009: 79), men han fremstiller hende stadig som en god mor og nævner på intet tidspunkt, at hun har ydet direkte vold mod ham. Han roser hende ligeledes for at være en rar og smuk kvinde (Lundin, 2009: 9). Han nævner i sin selvbiografi, at han fortryder alle fire mord (Lundin, 2009: 175), men Mariann Poulsen udtrykker, at hun er helt sikker på, at mordet på hans mor er det eneste, han fortryder (Bilag 2: 69), fordi han så hende som den bedste mor, der levede og åndede for ham og altid var der for ham. I interviewet nævner Mariann Poulsen nogle episoder, der giver en forestilling af moderen, som værende en dårlig mor. Bl.a. nævner hun, at moderen engang har glemt ham ude foran et supermarked, og at moderen engang prøvede at slå ham ihjel ved at holde en pude for hans hoved. Derudover nævner Mariann Poulsen, at moderen generelt var voldelig og engang har slået ham og låst ham inde på sit værelse (Bilag 2: 69). Mariann Poulsen beretter, at da Lundin var omkring ti år, blev han tvangsfjernet til en plejefamilie, hvor begge forældre var højtuddannede og havde mulighed for at give ham en anden tryghed, end den han var vant til. Efter et par måneder besluttede retten, at han skulle tilbage til sine biologiske forældre, og som reaktion på dette slog Lundin sit hoved mod en mur flere gange, så det begyndte at bløde (Bilag 2: 68). Denne situation og hans tvangsfjernelse generelt nævner han dog ikke i sin selvbiografi, sandsynligvis fordi han ikke vil udstille sin mor, hvilket Mariann Poulsen også nævner som en årsag (Bilag 2: 68-69).

Ifølge Winnicott vil forstyrrelser hos moderen, i dette tilfælde at moderen var for omsorgsfuld og samtidig havde et alkoholmisbrug, gøre at hun mislykkes i at synke ind i den primære modertilstand, hvor man kan tage sig ordentligt af sit barn. Winnicott nævner også, at det kan være svære for nogle kvinder at udvikle den primære modertilstand, hvis der er manglende støtte fra hendes mand (Winnicott, 1986: 63), hvilket må siges at have været tilfældet for Lundins mor. Hendes komplet manglende omsorg, der kan ses ud fra det faktum, at hun drak og dermed var psykisk fraværende, kan have haft samme konsekvenser som den ovennævnte overdrevne omsorg, at Lundin har udviklet et svækket jeg, nogle unaturlige forsvarsmekanismer og dårlige sociale

relationer. Man kan også argumentere for, at Lundin ikke har oplevet en optimal *return-journey*, da forholdene i hjemmet ikke gav ham en fornuftig årsag til at vende hjem. Da hjemrejsen er det, der opbygger barnets selvtillid, kan det have påvirket Lundin til et lavt selvværd. Som forklaret i artiklen af Baumeister, Boden og Smart kan egoisme og narcissisme være en forsvarsmekanisme for lavt selvværd (Baumeister et al., 1996: 11). Både i selvbiografien, interviewet og ”Sagen Lundin” bliver det netop nævnt, at han kan virke utrolig narcissistisk og dermed indeholder mange af de træk, en narcissist kan siges at have.

I Winnicotts teori er samspillet i den ideelle kernefamilie mellem mor, far og barn afgørende for barnets udvikling til at være et accepteret medlem i samfundet. Samspillet går ud på, at barnet skiftevis oplever loyalitet og illoyalitet over for på den ene side sin mor og på den anden side sin far, og dette samspil kalder Winnicott for lege, hvilket vil introducere barnet til diverse følelsesmæssige reaktioner til brug senere i livet (Winnicott, 1986: 138-139). Da Lundins far ikke har været til stede, har han ikke oplevet dette samspil, hvilket kommer til udtryk ved, at han mangler en forståelse for, hvad det fx vil sige at være illoyal, og hvor grænserne går i form af jalousi. Generelt virker det gennem læsningen af selvbiografien som om, at han har haft en følelse af at være hævet over de regler, der gjorde sig gældende for andre i form af, at han ikke har kunnet kapere andres utroskab og illoyalitet, men selv har været på en sådan måde over for andre. Hele ubalancen i hjemmet og en følelse af ensomhed, grundet få venner og fraværende forældre, kan, ifølge Winnicott, have fået Lundin til at søge relationer i skolen, hvor han har kunnet indgå i de lege, der kræver evner, gruppedisciplin og loyalitet samt illoyalitet (Winnicott, 1986: 139). I forhold til dette har det dog været problematisk, at familien har flyttet så ofte, og at han derved er blevet flyttet fra de relationer, han har opbygget. Der er altså en vis rodløshed forbundet med Lundins opvækst. Bl.a. har han måtte flytte fra en veninde, da han omkring anden klasse flytter med sine forældre. Her følte han ellers, at han legede godt med både hende og de andre børn (Lundin, 2009: 13).

Ifølge Kohut er moderen vigtig for at få de grandiose forestillinger til at blive neutraliseret, og dette skal ske gradvist, for hvis det sker for pludseligt, kan barnet ikke bruge de narcissistiske elementer til en positiv videreudvikling (Frimodt, 1983: 35-36). Lundin har netop oplevet denne pludselige neutralisering af de grandiose fantasier, idet moderen har skiftet mellem at være ædru og overdreven omsorgsfuld til fuld og uinteresseret. Det, at moderen i mange tilfælde har været psykisk fraværende, kan også have været medvirkende til, at Lundin ikke har lært at acceptere

realistiske begrænsninger i livet og derved fået et forvrænget billede af omverdenen og sine egne evner.

Lundin ser sine forældres opdragelse af ham som værende typisk dansk, hvilket han ser som en svag opdragelse. Han mener, at hans forældre har lært ham bløde værdier som omsorg og kærlighed, men at der har manglet nogle faste rammer og regler. Lundin kritiserer forældrene for at være uambitiøse og svage og mener ikke, at de har hjulpet ham i den rigtige retning. Han begrundet sin afvigende adfærd og tankemønstre med forældrenes manglende opdragelse (Lundin, 2009: 43-44). I forhold til Arne Poulsens opdragelsestyper kan man udlede, at Lundins forældre til dels har været *permissive, efterladende*, da moderen til tider har været følelsesmæssig imødekommende og omsorgsfuld. Lundin har haft en *laissez faire* opdragelse uden grænser og uden egentlig voksenindblanding. Fx nævner Lundin, at han på et tidspunkt fortæller sin mor, at han ryger marihuana, og i stedet for at forbyde det eller skælde ham ud, ryger de det sammen (Lundin, 2009: 57-58). Han fortæller også, at hun efter han havde deltaget i et slagsmål i skolen bifalder, at han tævede den anden dreng (Lundin, 2009: 37). Generelt får man i selvbiografien et indtryk af, at han har kunnet komme og gå, som det har passet ham. Konsekvensen af *laissez faire*-opdragelsen har været, at Lundin har dannet et overdrevet behov for at være i centrum og få sin vilje. Dette har udmøntet sig i et behov for at få magt, indflydelse og bekræftelse, hvilket kommer til udtryk gennem konstante magtkampe over for andre mænd (Lundin, 2009: 61) samt en stræben efter at være bedst i alle sportsgrene (Lundin, 2009: 47). Ifølge Arne Poulsen kan denne opdragelse også føre til mindre selvstændighed samt en mindre initiativrig person (Rasmussen, 2009: 11, 13), men disse aspekter stemmer dog ikke overens med Lundin, som derfor ikke kan siges at passe helt ind i modellen.

På den anden side har forældrene også været *uinvolverede*, idet faderen var fysisk fraværende, og moderen også var psykisk fraværende, når hun var fuld. I denne opdragelse stilles der heller ingen krav til barnet (Poulsen, 2008: 74). Denne forældretype bærer præg af, at forældrene skændes meget, som netop var tilfældet hjemme hos Lundin. Forældrenes indbyrdes konflikt nævner Arne Poulsen også som en risikofaktor for fejltilpasning af barnet (Poulsen, 2008: 63). Dette kan have medført, at Lundin som barn blev usikkert tilknyttet og uansvarlig. Da forældrenes indbyrdes problemer kan have overskygget deres opdragelse af Lundin, kan det have medført, at han fik lavt selvværd, blev aggressiv og havde lav selvkontrol pga. de manglende grænser og krav. Det, der også er typisk ved denne opdragelsestype, forklarer Arne Poulsen, er, at barnet mærker den

manglende interesse fra forældrene (Poulsen, 2008: 74), hvilket Lundin især følte fra sin far, men også fra sin mor, når hun drak.

Lundin mener selv, at den *autoritære* forælderrolle er den rigtige måde at opdrage børn, hvor der stilles høje krav til barnet, og der skal være klare retningslinjer for, hvordan barnet skal opføre sig. Barnet skal være lydigt over for forælderen, og der skal være et defineret hierarki i familien (Lundin, 2009: 44). Arne Poulsen ser det *autoritative* forældreskab som en beskyttelsesfaktor, der gør barnet modstandsdygtigt. I denne opdragelsestype sættes klare grænser for barnet, men forældrene er samtidig imødekommende og omsorgsfulde (Poulsen, 2008: 74-75).

Man kan generelt sige om Lundin, at han har været udsat for en stor mængde risikofaktorer og meget få beskyttelsesfaktorer. Nogle af disse risikofaktorer, han har været udsat for, kan have været moderens alkoholmisbrug og faderens fravær – dvs. en kaotisk familiestruktur. Den kaotiske familiestruktur kan have været medvirkende til, at han har haft en usikker tilknytning til sine forældre, og deres fravær har udmøntet sig i et omsorgssvigt. Derudover har han været social isoleret, da han nævner, at hans storhedsvanvid, egoisme og mangel på selvkontrol stødte folk fra ham (Lundin, 2009: 62-63). Sociale relationer i skolen og omgængelighed generelt kunne ellers have været en beskyttelsesfaktor for Lundin og gjort ham modstandsdygtig over for risikofaktorer. Der blev forsøgt at skabe en beskyttelsesfaktor i form af at placere ham hos en plejefamilie, men dette holdt kun kortvarigt (Bilag 2: 68). En tredje beskyttelsesfaktor kan være det at tro på noget – eventuelt en religion (Poulsen, 2008: 67). Lundin fortæller i selvbiografien, at han ikke tror på noget, han tror kun på sig selv. Han mener, at religion er et tegn på svaghed (Lundin, 2009: 216-217). Denne beskyttelsesfaktor kunne måske have givet ham en form for tryghed og fællesskabsfølelse.

3.2 Narcissisme

Gennem læsningen af ”Sagen Lundin”, selvbiografien og gennem interviewet kan vi se tydelige eksempler på, at Lundin har narcissistiske træk. Som tidligere nævnt kan hans narcissistiske træk skyldes en manglende eller for pludselig frustration af det grandiose selv, hvor de narcissistiske grundholdninger som barn enten bliver opretholdt for længe eller afbrudt for pludseligt. Hvis moderen tilfredsstillende nydelse i for høj grad, kan det give en overdreven selvtillid og selvværd, der kan lede til narcissisme (Frimodt, 1983: 35). Dette kan have været tilfældet hos Lundin, fordi moderen har komplimenteret alt, hvad han har gjort uden at være kritisk og uden at sætte grænser for ham (Lundin, 2009: 58). Det kan også skyldes, at han ikke har haft en indsigt i, at

hans *idealiserede forældre-imago* ikke er perfekt. Han har stadig et urealistisk forskønnet billede af sin mor, hvilket vi kan se gennem uoverensstemmelserne mellem forklaringerne om hans mor og barndom i selvbiografien og forklaringerne i "Sagen Lundin" og i interviewet med Mariann Poulsen. Dog skal det her indvendes, at der længere oppe i afsnittet også i høj grad ud fra Winnicott og Arne Poulsen vises tegn på, at Lundin netop ikke havde hverken høj selvtillid eller selvværd. Dette skal forstås således, at hans mangel på dette måske netop har været forstærkende i forhold til de narcissistiske træk, som en forsvarsmekanisme, som gør, at han erstatter usikkerheden med det modsatte nemlig ekstrem selvtillid og måske derfor har været mere tilbøjelig til at få narcissistiske træk i det hele taget.

Ud fra Roses narcissisttyper fremstår Lundin som en *åbenlys narcissist*, idet han har et behov for andres opmærksomhed, samt at han er charmerende i sociale sammenhænge uden at kunne sætte sig ind i andres følelser og behov (Rose, 2002: 380). Som karakteriserende for den *åbenlyse narcissist*, virker Lundin udadtil til at have et højt selvværd, og han har derfor en positiv fremtoning. På trods af hans behov for opmærksomhed, kan han ikke lide at være i store forsamlinger (Bilag 2: 76), fordi det handler om, hvordan andre opfatter ham, og det kan være svært at charmere og manipulere mange mennesker ad gangen. Risikoen for, at han bliver afsløret i sin manipulation, er derved større i store forsamlinger.

I forbindelse med sit tilsyneladende overdrevne selvværd, fortæller han i selvbiografien, at han ikke kan være venner med mænd, fordi en alfahan naturligt vil konkurrere med andre mænd. Han mener, at to mænd kun kan være venner, hvis den ene underkaster sig (Lundin, 2009: 61).

Lundin var i høj grad selvoptaget i sin barndom. Bl.a. mente han, at han var den bedste i flere sportsgrene, at han var guds gave til kvinder, og udseendemæssigt følte han sig overlegen (Lundin, 2009: 49-51). Mariann Poulsen fortæller også, at han sad og så billeder fra retssagen igennem, som journalister havde taget for at se, hvordan han havde set ud. Her kritiserede han sig selv, såsom at hans hår var galt, og at han var blevet skaldet osv., hvilket formentlig også skyldes hans ekstreme forfængelighed og behov for at fremstå på en bestemt måde overfor andre (Bilag 2: 76). Han var også stærkt selvoptaget i sin måde at være på og mente, at det var hans klassekammerater, der var idioter, da de i 9. klasse blev trætte af hans kriminalitet, arrogance og storhedsvanvid og vendte ham ryggen (Lundin, 2009: 62-64). En narcissistisk person er afhængig af kontakt med andre mennesker, fordi de har brug for konstant anerkendelse og beundring (Lasch, 1982: 51). Dette udtrykkes hos Lundin ved, at han, trods sine manglende evner til at knytte sig til andre, stadig har behov for at skabe relationer. Disse relationer er dog overfladiske, da det for Lundin ingen betydning har.

Relationerne kan have været i form af hans klassekammerater, holdkammerater og kvinderne. For at Lundin kunne udnytte disse relationer og få den anerkendelse, han ønskede, var han nødsaget til at prøve at fremstå beundringsværdigt, hvilket han stræbte meget efter. Eksempelvis var hans perfektionisme i forhold til bl.a. tøj samt hans behov for at være velsoigneret tydelige tegn på denne stræben (Lundin, 2009: 11-12). Ydermere blev han pinligt berørt over, at hans far var i arbejdstøj, når han hentede ham fra skole, fordi det fik Lundin til at fremstå middelmådig (Lundin, 2009: 77). Hans store brevveksling i fængslet med en lang række kvinder kan også være et udtryk for hans store behov for anerkendelse. Lasch nævner, at en narcissist ofte er bange for at vise svaghedstegn og derfor konstant er bekymret for sit helbred (Lasch, 1982: 51). Lundin udtrykker i selvbiografien, at han går meget op i at holde sin krop sund ved at spise sundt og træne meget. Mariann Poulsen bekræfter også dette i interviewet. Hun nævner i denne forbindelse, at Lundins påstand om, at hans livret er flæskesteg med brun sovs og kartofler, derfor ikke er sand. Hun mener, at han udelukkende påstår dette, fordi han har en forestilling om, at det er typisk dansk, og derfor måske bruger det til bedre at kunne manipulere os som læsere og passe ind (Bilag 2: 71). I ”Sagen Lundin” omtales der, at Lundin i fængslet praler med mordet på sin mor, og at han fortæller, at han og faderen flere gange havde talt om at slå hende ihjel (Jensen, 2003: 49). Dette kan skyldes, at han vil virke stærk og ligeglad over for de andre indsatte og dermed også undgå at vise svaghedstegn.

Denne høje selvoptagethed kan være opstået i en vertikal spaltning i psyken, som er selvet, der reagerer som forsvarsmekanisme imod de fortrængte narcissistiske behov. Når selvet oplever en narcissistisk krænkelser i form af manglende anerkendelse og opbakning fra omverdenen af selvets forestillinger om sig selv, opstår der er risiko for raseriudbrud, som Kohut kalder *temporær fragmentering* (Frimodt, 1983: 43-44). Disse raseriudbrud ses også hos Lundin, idet han bl.a. bliver smidt af flere af sportsholdene, fordi han ikke kan styre sit temperament, når han taber eller modtager kritik (Lundin, 2009: 48-50). Arne Poulsen nævner netop et vanskeligt temperament som en risikofaktor, der kan have været medvirkende til en fejltilpasning (Poulsen, 2008: 63).

Generelt lader det ofte til, at Lundin besidder Kohuts såkaldte *narcissistiske raseri*, idet han ser krænkelser som fornærmelser og trusler på sin person. Ved *det narcissistiske raseri* ønsker man at udslutte det krænkende objekt frem for selv at fjerne sig fra det eller neutralisere omstændighederne. Lasch nævner på samme måde bundløst tilbageholdt raseri som en karakteristisk for narcissisme (Lasch, 1982: 45). Raseriet ses bl.a. i forbindelse med vold mod hans første kone Tina, hvor han fik en voldsdom på 30 dage. Volden skete netop på baggrund af, at hun har sagt ham

imod, hvilket han ikke har kunnet affinde sig med (Lundin, 2009: 155-156). I forbindelse med episoden kan man se en tendens til afvigende adfærd hos Lundin, idet han ikke ser episoden, som videre voldelig. Dette kan skyldes, at han formentlig har et forvrænget billede af, hvor grænserne går i forhold til, hvornår der er tale om vold – eventuelt grundet hans egen voldelige opvækst. Lundins *narcissistiske raseri* optræder også, da han opdager, at Mariann Poulsen har fået en abort bag om ryggen på ham. Han nævner selv, at han aldrig har været så rasende før (Lundin, 2009: 194). Raseriet opstod, fordi han følte sig krænket og forhindret i at formere sig. Derudover kan hans *narcissistiske raseri* ses ved mordet på Marianne Pedersen. Hun havde tidligere på aftenen inden mordet fået et opkald, som Lundin mistænkte for at være andet end en kunde til Marianne Pedersen, som var prostitueret (Lundin, 2009: 161). Dette reagerede han meget kraftigt på, fordi han følte ejerskab over hende. Selvom Marianne Pedersen er prostitueret og derfor har sex med mange mænd, er denne situation anderledes for Lundin, fordi han stadig følte ejerskab over hende på trods af hendes erhverv. Men når ham, der ringer, ikke er en kunde, føler Lundin formentlig, at han kan miste hende til en anden mand, hvilket han ikke vil lade ske, da han mister både ejerskab over hende og hendes penge. Han så nemlig også en økonomisk gevinst i Marianne Pedersen, siden hun var ved at sælge sit hus i Rødovre til gode penge, og denne gevinst var han fast besluttet på ikke at miste (Lundin, 2009: 159). Han havde tidligere på dagen også følt sig krænket, fordi hun til en fest på hendes sønners skole havde skabt sig og derved sat ham i en ydmygende position (Lundin, 2009: 157-158). Disse to situationer kan have været nogle af de medvirkende faktorer til mordet senere på natten. Besiddertrangen kommer ikke kun til udtryk overfor Marianne Pedersen, men også over for hans andre kærester og koner. I ”Sagen Lundin” står der, at Tina gifter sig igen med Lundins tidligere cellekammerat, og at han bliver vred, fordi han ikke mener, at hans barn skal vokse op og tro, at hendes nye mand er hans far (Jensen, 2003: 122). Dette nævner Lundin ikke noget om i selvbiografien, hvilket kan skyldes hans behov for ikke at vise jalousi, fordi han ser det som et svaghedstegn. Han nævner, at han hverken savner eller tænker på sin søn, men at han gerne vil præge sin søn, så han ikke bliver et svagt barn med bløde værdier fra Tina (Lundin, 2009: 225). Han vil ikke have, at hans søn får samme danske opdragelse, som han selv mener, at han fik. Lasch nævner, at en narcissist ofte mangler en indre censor til at kontrollere sine impulser (Lasch, 1982: 49), hvilket kan ses hos Lundin i form af hans manglende kontrol over sit raseri. Mordet på hans mor har bl.a. været konsekvens af dette. Hans mange besøg hos prostituerede er også styret af impulser, og han lever generelt sit liv meget impulsivt.

Både i ”Sagen Lundin” og i interviewet med Mariann Poulsen gives der udtryk for, at Lundin op gennem sine teenageår sammen med sin far har ydet vold mod moderen. Dog undlader Lundin at omtale dette i selvbiografien. Han giver udtryk for, at det var ham og faderen, der var ofre for moderens hysteri og voldelige adfærd (Lundin, 2009: 80-81), hvor ”Sagen Lundin” fremstiller moderen som ofret (Jensen, 2003: 40). Oplysningerne i ”Sagen Lundin” kommer fra en nabokone til familien og den lokale politichef, som moderen betroede sig til omkring volden i hjemmet. Dutton og Hart har i artiklen ”The Dark Side of High Self-Esteem” forklaret, hvordan der er stor sammenhæng mellem narcissisme og vold mod familiemedlemmer (Baumeister et al., 1996: 16-17). Det skyldes, at narcissisten ikke vil være afhængig af nogen, hvilket også kan være tilfældet hos Lundin. Han vil ikke risikere at opleve forhindringer i hans mål ved at skulle tage hensyn til andre mennesker og derved heller ikke sine forældres ønsker og eventuelle krav.

Lasch nævner også narcissisters frygt for afhængighed (Lasch, 1982: 45). Dette kommer til udtryk gennem Lundins forhold til kvinder. Man får gennem selvbiografien et tydeligt billede af, at Lundin havde mange kærester, som han ofte skiftede ud. Dette kan skyldes hans frygt for økonomisk afhængighed samt hans frygt for, at han ender i en position i et forhold, hvor kvinderne kan tillade sig at sætte grænser for ham. Derudover gik han også ofte til prostituerede, hvor han netop ikke var nødsaget til at foregive at være følelsesmæssigt engageret. Dette stemmer også overens med Laschs teori om, at narcissister kan være promiskuøse (Lasch, 1982: 51).

En sekundær karakteristik ved narcissisme, er beregnende forføriskhed (Lasch, 1982: 45), som bl.a. kommer til udtryk ved at han i fængslet formår at overtale flere kvinder til at sende ham penge på trods af, at de aldrig har mødt ham og er en dømt morder. Derudover giftede han sig med Tina velvidende, at han ville gå fra hende kort efter hans hjemkomst til Danmark. Han indrømmer selv, at han bare brugte hende som en økonomisk sikkerhed og et stabilt ståsted, når han skulle starte et nyt liv efter fængselsopholdet (Lundin, 2009: 117). Yderligere nævner Lasch, at en narcissist har en overbevisning om, at det er i orden at udnytte andre for egen vindings skyld (Lasch, 1982: 48-49). Dette fremstår tydeligt i Lundins behandling af kvinder.

Lasch nævner, at narcissismen kan forklare nogle tankemønstre i dagligdagen (Lasch, 1982: 45). En af disse, som er karakteriserende for Lundin, er hans dårlige relation til kvinder, da han ikke ser dem som ligeværdige og heller ikke ser et problem i at bedrage dem med utroskab og løgne. Derudover har han sex med kvinderne for at stimulere sit eget ego og ikke for gensidig nydelse

(Lundin, 2009: 55). Han ser kun kvinder som et nytteobjekt og ikke som noget man følelsesmæssigt skal fordybe sig i: ”*Kærlighed betaler ikke huslejen*” (Lundin, 2009: 68).

En anden af disse tankemønstre, som er karakteriserende for Lundin, er hans fascination af berømmelse, hvilket kommer til udtryk flere steder gennem hans selvbiografi. Eksempelvis følte han sig som en rockstjerne og en VIP i lufthavnen, da han blev eskorteret til Danmark af politiet, hvor han sprang køen over ved kontrollen. Han blev ikke pinlig berørt over situationen, men så derimod al opmærksomhed som positivt (Lundin, 2009: 120). Derudover deltog han også i et tv-program på TV2, hvor han malede sig sort og hvid i hovedet for at skabe opmærksomhed. Dog var han utilfreds med ikke at nå ud til en bredere befolkning end bare i Danmark, da han så det som en mulighed at blive verdensberømt (Lundin, 2009: 108). I starten af hans teenageår drømte han også om at blive professionel wrestler, og han identificerede sig selv mere og mere med de professionelle, som han så på tv (Lundin, 2009: 46-47). Udover ønsket om selv at blive berømt, var han også fascineret af andre berømtheder, såsom hans store idol Joe Weider, som havde trænet Arnold Schwarzenegger (Lundin, 2009: 69).

En tredje af disse tankemønstre som karakteriserer en narcissist er et forværret legesind. Dette kan give selv udtryk for, at den leg, han som barn indgik i, var slåskampe eller anden form for konkurrence. Yderligere fandt han det intetsigende i sit forhold med Tina at skulle gå en tur eller lave andre ting bare for at være sammen om det (Lundin, 2009: 123, 127).

Ifølge Lasch, føler narcissister ikke sorg, og en depression vil kun vise sig pga. en afmagt over ikke at have kontrol, og at tingene ikke arter sig på den måde, de forventer (Lasch, 1982: 51). Dette ses efter Lundin har slået sin mor ihjel, og han græder over hendes død (Lundin, 2009: 89), hvor teorien ville begrunde det med, at det går op for ham, at hans handlinger har medført, at han nu mangler en person, som han skulle bruge i sit liv. Derimod mener Mariann Poulsen, at han var ked af at have mistet hende som person og ikke kun som et nødvendigt objekt. Mariann Poulsen siger i denne forbindelse som nævnt tidligere, at det også er det eneste mord, han oprigtigt fortryder, og at han savner hende (Bilag 2: 69), hvor han selv skriver i selvbiografien, at han fortryder alle fire mord, at han angrer dybt, og at han nu er klar over, at det også har ødelagt mange andres liv (Lundin, 2009: 176). I forhold til mordet på Marianne Pedersen og børnene, fortæller han i selvbiografien, at mordet på Marianne Pedersen var et uheld, men at mordene på børnene skete, fordi de var vidner til hans tilstedeværelse den aften. Man får en fornemmelse af, at det blev gjort hurtigt og derved skånsomt for børnene, bl.a. ved at han nævner, at hans første fejl var, at der ikke var plads i fryseren

til alle tre lig, og det lyder derfor ikke til, at der har forekommet nogle overraskelser. Lundin beskriver selv sin handling overfor børnene som meget rationel, og mordene som værende meget udramatiske (Lundin, 2009: 164, 176). ”Sagen Lundin” fremstiller dog en anden historie af mordet: at børnene kommer deres mor til hjælp og derved overrasker ham, og at alle tre mord foregik meget voldsomt og bestemt ikke skånsomt (Jensen, 2003: 86-89).

Generelt mener Lasch, at en narcissist pga. sin kroniske kedsomhed søger efter forskellige øjeblikkelige pirringer (Lasch, 1982: 51), hvilket Lundin gør i form af sine mange besøg hos prostituerede, hans store brevveksling i fængslet med en lang række kvinder og hans mange skiftende jobs. Derudover kan hans mange kriminelle handlinger som ung også være en konsekvens af hans behov for øjeblikkelige pirringer.

Gennem analysen har vi kunnet se klare symptomer på, at Lundin kan have en narcissistisk personlighedstype. Disse symptomer kan inddeles under to af Kohuts i alt fire sfærer (Frimodt, 1983: 44-45). *Den sociale sfære* kommer til udtryk ved, at Lundin ikke er i stand til at skabe og fastholde meningsfulde venskaber. Derudover fremstår han usolidarisk bl.a. overfor kvinderne i form af utroskab og svigt.

Det at manifeste personlighedstræk ses ved, at Lundin mangler empatiske evner. Det ses også i form af hans proportionsforvrængning i forhold til egne evner i sport, kvinder, udseende osv. Derudover kommer det til udtryk ved hans ukontrollerede raserianfald, hvilket som nævnt bl.a. kan have været medvirkende til hans mord. Endeligt manifesterer han sine personlighedstræk ved en *patologisk løgnagtighed* (Frimodt, 1983: 44-45), som flere af uoverensstemmelserne mellem selvbiografien, ”Sagen Lundin” og interviewet med Mariann Poulsen har givet et indtryk af. Patologisk løgnagtighed betyder i dette tilfælde, at Lundin er lystløgner. Patologi beskæftiger sig i ordets betydning med sygdom, men vi vælger ikke at tage stilling til spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om en sygdom eller ej.

Lasch forklarer, at en narcissistisk person vil kræve endeløs analyse, da man aldrig kan være sikker på det resultat, man kommer frem til, da der hele tiden er tvivl omkring løggen (Lasch, 1982: 51-52). Han kan bruge sine manipulerende evner til at overbevise andre om, at han intet fejler eller er blevet helbredt (Lundin, 2009: 229). I den psykiske helbredstilstand af Lundin står der, at hans motivation for samtaler med psykologer skyldes hans ønske om at overbevise psykologen om, at

han ikke er farlig mere og bør løslades (Lundin, 2009: 231-232). Analysen af Lundin kan derfor være endeløs, da man hele tiden kan analysere, hvorvidt han taler sandt, og hvordan han i virkeligheden ville agere i forskellige situationer. Han skriver netop også i sin selvbiografi, at han tidligere har følt sig nødsaget til at lyve for at opnå hans mål, selvom han hadede at lyve. Han skriver også, at han har ændret sig og at hans egoisme, narcissisme og konkurrencelyst ikke eksisterer i så overdreven grad længere, og at hans storhedsvanvid og arrogance er helt væk (Lundin, 2009: 230). Dette kunne højst sandsynligt være endnu en løgn for at opnå sit mål om at komme ud af fængslet.

Der er som tidligere nævnt uoverensstemmelser mellem selvbiografien på den ene side og ”Sagen Lundin” og interviewet med Mariann Poulsen på den anden side. Disse uoverensstemmelser, bl.a. episoder i hans barndom og mordene samt hans urealistiske beskrivelser af flere episoder, giver et indtryk af, at der er usandheder i selvbiografien. Det kan diskuteres, hvorvidt disse usandheder skyldes, at han enten prøver at bedrage os som læsere, eller at han selv tror på disse løgne, og der derved er tale om et selvbedrag.

4. Diskussion

Vi kan argumentere for, at narcissisme kan være en form for selvbedrag, da de storhedsfantasier selvet danner omkring sin egen person samtidig indeholder urealistiske forestillinger. Herved prøver selvet at udelukke realismen og bedrager sig selv til at bibeholde disse fantasier og forestillinger om sig selv, som egentlig må siges at dække over en forvrænget personlighed pga. et ugunstigt udviklingsforløb i barndommen, som vi har vist i den foregående analyse. Ud fra artiklen ”Egoistic and Moralistic Biases in Self-Perception” argumenteres der ligeledes for, at narcissisme kan føre til selvbedrag:

”There is little doubt that narcissists actually believe their claims to superiority, consistent with a self-deceptive bias. Finally, narcissism is substantially and positively correlated with self-deception...” (Paulhus & John, 1998: 1030-1031).

Her refereres der til narcissistens trang til at overvurdere sig selv mht. egne evner og dermed mangler den realistiske selvindsigt, der skal til, for at bedrageren ikke længere kan siges at bedrage sig selv. Narcissisten kommer i alles fokus på dette ”falske” grundlag. Narcissisten bidrager altså til sin egen falske selvforståelse og bedrager dermed sig selv, da der tages afstand fra den realistiske og fornuftige del af personligheden – det selvovervurderende jeg opretholdes samt det urealistiske

syn på selvet og omverden. Det er netop dette, der bidrager til, at selvbedraget kan siges at være en følge af den narcissistiske personlighedstype.

Mariann Poulsen fortæller i interviewet, hvordan hun har haft adgang til journaler, som har kunnet give hende informationer om Lundins barndom, hvori hun er blevet bekendt med, at han har været tvangsfjernet.

”Journaler som socialrådgivere havde skrevet, fordi han blev tvangsfjernet. Han blev tvangsfjernet fra forældrene men blev frigivet hjem til forældrene igen” (...) ”Så man kan sige, at når han så er blevet tvangsfjernet, så ved man, at der var noget galt i hjemmet. Han har i hvert fald ikke haft en god barndom, som han beskriver” (Bilag 2: 68).

Dette fremgår som nævnt i analysen ikke af Lundins egen selvbiografi, hvor han beskriver familien som værende nogenlunde velfungerende. Mariann Poulsen afviser i interviewet, at moderen havde haft en tæt kontakt med en nabo, men bekræfter, at de har haft taget fat i hende, og at det har været voldsomt. Mariann Poulsen fortæller desuden, at moderen var voldelig overfor Lundin, men som tiden gik, gjorde han modstand (Bilag 2: 69-70, 73). Uoverensstemmelsen mellem på den ene side selvbiografien og på den anden side Mariann Poulsen samt ”Sagen Lundin”, der kan berette om tvangsfjernelser og vold gensidigt mellem Lundin og moderen, som han ikke selv nævner, giver anledning til at stille spørgsmålstegn ved, hvorvidt han bevidst forsøger at bedrage os som læsere, når han ikke beretter om dette, eller om der er perioder i hans liv, som han simpelthen ikke kan forholde sig til, siden kilderne ikke stemmer overens.

Set ud fra en eksistentiel vinkel er der den mulighed, at han har benyttet sig af bedraget, som skal tilrettelægges således, at modtagerne tager imod bedraget (Jacobsen, 2012: 156-157). Dette kræver, at Lundin har været bevidst omkring modtagernes syn og værdier, hvilket kun kan udføres begrænset, da han jo ikke kan regne med, hvem der præcist læser biografien. Men han har kunnet regne med, at det var danskere, og at de derfor har del i de danske normer og det danske samfund, som måske har skabt muligheden for, at han har kunnet begå bedraget. Hvis vi antager, at bedraget har været hans hensigt, og at han ønsker at fremstå så human som muligt, som han selv flere steder i selvbiografien skriver, så kan det måske siges at være lykkedes efter de omstændigheder, der er givet mht. biografien, som dog stadig er et begrænset medie. Som nævnt i analysen kan hans påstand om, at hans livret er flæskesteg, og det at han praler i fængslet om mordet på sin mor, begge være eksempler på, at han lyver for at passe ind under de normer, der er gældende i den pågældende situation eller sammenhæng.

En anden mulighed kan være, at der er oplevelser fra hans barndom, som han bevidst eller ubevidst har fortrængt. Ud fra et eksistentiel synspunkt eksisterer alle oplevelser i bevidstheden, og der derfor ikke er noget, der kan være fuldstændig fortrængt. Der er dog den mulighed hos eksistentialismen, at bevidstheden kan være tvetydig og splittet. Dette kan medføre et selvbedrag, hvor bevidstheden alligevel så at sige løber om hjørner med sig selv for ikke at være fuldstændig bevidst om, hvad der foregår. Selvbedraget, som vil kunne være tilfældet i Lundins selvbiografi, hvor han fortæller om sin barndom, vil derfor kunne være opstået, idet det kan være for svært for ham at forholde sig til de oplevelser og erindringer fra sin barndom, og at der derfor er ting i hans bevidsthed, som på sin vis er skjulte for ham. Erindringerne er dog stadig i bevidstheden, men som Jacobsen skriver, er der noget bevidst i ham, som skjuler disse erindringer for ham, hvilket er det, der gør eksistentialisterne uenige med Freuds ubevidste, hvor det netop er gemt i det ubevidste, som er noget vores bevidsthed ikke er bevidst om, og at vi bedrages, men uden der er en egentlig bedrager. Dette kan være et *dynamisk* selvbedrag, som fungerer som en slags forsvarsmekanisme. Det kan dog være svært at vurdere, hvorvidt det *dynamiske* selvbedrag er bevidst snyd, eller om det er svært for bedrageren selv at gennemskue sit bedrag, hvilket også er problemstillingen i forhold til disse uoverensstemmelser. Eksistentialisterne mener dog, at bevidstheden kan være bevidst på en tvetydig måde, og at bevidstheden kan være splittet. Dette kan være tilfældet hos Lundin, at han netop har været splittet og derfor muligvis forsøger at tilpasse sig og nedtone det, som ikke er passende i forhold til hans omgivelser. Men man kan spørge sig selv, om sandsynligheden for medfølelse ikke var større, hvis han havde fortalt om en barndom, der bød på både vold og tvangsfjernelse. Om man ikke havde haft en større forståelse, som havde været til hans fordel. Dette er dog kun relevante spørgsmål, så længe vi antager, at han bevidst lyver om det eller bevidst har valgt at fortrænge det. Er dette tilfældet vil Kohut og Laschs teorier formentlig argumentere for, at dette er naturligt nok, idet en narcissist som nævnt tidligere ikke vil vise svaghed.

Hvis Lundins bevidsthed er splittet, kræver det en stor anstrengelse for ham at holde sammen på sig selv og se ud over splittelsen, som for ham måske har været for hård. Ifølge eksistentialismen trives omgivelserne nogen gange bedst med det lille selvbedrag (Jacobsen, 2012: 180), men i dette tilfælde, hvis er tale om et selvbedrag, lader det i hvert fald ikke til at gavne omgivelserne, som er endnu mere uforstående overfor, hvordan han kunne begå fire mord med en acceptabel barndom i bagagen, som han selv beskriver. Modsat bliver han opfattet mere normal, end de fleste måske ville antage, han var, hvilket selvfølgelig også kan have været hensigten. Dette virker umiddelbart som den mest logiske forklaring, netop at han gerne vil fremstå så normalt som muligt, fordi det er

noget, der kan gavne ham i hans nuværende situation, hvor han gerne vil overbevise os læsere om hans uskyld. Dette tyder hans udtalelse i selvbiografien på, at han gerne lyver for at opnå sine mål, som tidligere nævnt.

I modsætning til både selvbedraget og bedraget, som begge finder sted inden for bevidstheden, kan man på den anden side også tale om, at hændelserne måske nærmere har eksisteret i hans ubevidste domæne og dermed ikke bevidst er undgået i selvbiografien. Inden for psykoanalysen findes det ubevidste, hvor noget handler bag om ryggen på os som forsvarsmekanismer, der vil beskytte vores bevidsthed mod eventuelle traumer, som kan fremkalde en bestemt angst eller frygt. Et traume, som i Lundins tilfælde vil kunne være hændelserne fra barndommen med vold og tvangsfjernelse, der kan være fortrængt og dermed kun eksistere i det ubevidste, hvilket ifølge psykoanalysen ikke er noget vores bevidsthed kender til (Gammelgaard, 2007: 141-142). Et traume, der fortrænges, forholder sig praktisk talt i ro, indtil det ved lignende begivenheder genkaldes og kommer frem for bevidstheden. Men hvis Lundin, som ifølge Mariann Poulsen, voksede op og gjorde modstand til volden begået af hans mor, og at der siden hen ikke har været i lignende situationer, så er det muligt, at han rent faktisk ikke er bevidst om hændelserne. Derfor kan hans manglende informering omkring hændelserne ganske enkelt skyldes, at han ikke selv er klar over det, hvilket eksistentialisterne dog ville stille sig kritiske overfor.

En anden uoverensstemmelse, som også kan diskuteres, er, når han i selvbiografien beskriver, at han fortryder drabene, har ondt af de pårørende og i det hele taget angrer dybt (Lundin, 2009: 176). I modsætning hertil, forklarer Mariann Poulsen i interviewet, at han kun har det svært med mordet på sin mor og ikke mordene på Marianne Pedersen og hendes to sønner (Bilag 2: 69). Dette kan ud fra en eksistentiel vinkling være et bevidst bedrag, han retter mod læserne, som han ved lever efter en bestemt virkelighedsopfattelse, og ser ham og det at begå mord som meget virkelighedsfjernt og uacceptabelt. Han viser empati ved at angre mordene, som han højst sandsynligt ved vil falde i god jord hos den gennemsnitlige dansker, som allerede har dømt ham ud fra diverse avisoverskrifter. Uoverensstemmelsen kan på denne måde være et udtryk for hans forsøg på at få læseren til at se ham som værende mere menneskelig, hvilket også fremgår af det, han skriver i selvbiografien, han ønsker at være.

En tredje uoverensstemmelse som også kan bunde i hans forsøg på at tilpasse sig omgivelserne er uoverensstemmelsen mellem hans beskrivelse af mordene på børnene og de andre to udlægninger, hvor han beskriver det mere humant for ikke at fremstå værre end højst nødvendigt. Mordene på børnene kan ud fra en narcissistisk forståelse også være et selvbedrag, idet han kun har sig selv i

tankerne og får overbevist sig selv om, at det er hans velbefindende, der er det altafgørende. Man kan argumentere for, at drabene på disse drenge er begået i et spontant forsøg på at redde sig selv, hvilket han også skriver i selvbiografien, at det var. Narcissismen tager over i alt, hvad Lundin foretager sig i disse minutter. Hans opfattelse af situationen kan muligvis, ud fra et narcissistisk synspunkt, have været, at disse mord har været nødvendige for at komme videre og slippe udenom en eventuel straf. Han er klar over, at han har brudt med omverdenens normer, og han prøver derfor ud fra sit narcissistiske udgangspunkt at tilpasse sig, hvad han mener, samfundet vil forvente af ham. Narcissismen bidrager altså til, at han bedrager sig selv til at tro, at han selv vil være bedst tjent med disse drab, hvilket umiddelbart virker logisk for de fleste mennesker nemlig, at vidnerne skal skaffes af vejen. Der prioriteres ud fra narcissistens eget velbefindende, og narcissisten kan tilmed være overbevist om, at et drab på en anden, der kan være med til at fremme egen overlevelse, med bedraget om, at det tilmed også vil være bedst for den dræbte, er et drab, der er nødvendigt. Han er blændet af sine narcissistiske træk, og de er med til at retfærdiggøre denne handling.

Der indgår et dilemma i den situation Lundin har sat sig i i forhold til drabene på Marianne Pedersen og hendes sønner. Skal han fortsætte og dermed dræbe sønnerne, eller skal han gøre, som det omkringliggende samfund forventer – ringe til politiet og forklare dem situationen, som ud fra hans forklaring er, at drabet på Marianne Pedersen var et uheld. Da han vælger at fortsætte, bedrager han sig selv til at tro, at det er det bedste – ud fra et egoistisk synspunkt. Vi mener, at hans narcissistiske tendenser kan have været medvirkende til dette udfald. Senere bliver det dog klart, at det netop er dette udfald, samt måden bortskaffelsen af ligene fandt sted på, der er det, der gør ham ekstrem. Et er at dræbe, noget andet er måden, hvorpå man behandler ligene efterfølgende, hvor han parterede ligene med en økse, vinkelsliber og nedstryger, som man fandt i faderens kælder med spor efter bl.a. vævrester (Jensen, 2003: 54). Han har reageret målrettet ud fra det narcissistiske formål, hvor han var nødt til at fjerne beviserne for selv at kunne komme videre. Hans mistro til omverdenen bliver også klar ud fra scenariet. Når man har narcissistiske tendenser, har man tilmed sig selv for øje. Han har muligvis tænkt, at andre ikke ville tro ham i hans påstand om et uheld og har derfor måske følt, at samfundet derfor har tvunget ham ud i et valg mellem drengene eller ham selv. Dette er en narcissists logik og det ultimative argument for narcissismens bedrag og muligvis beviset på en forvrænget barndom. Lundin har mange stærkt narcissistiske træk, som gør, at han som person har hang til en urealistisk forestilling om sig selv og omverdenen, hvilket også kan kaldes et selvbedrag.

Uoverensstemmelserne angående mordene kan også ud fra et eksistentielt synspunkt være et udtryk for den splittelse, som vil kunne opstå grundet hans værdier, som går imod hinanden. På den ene side kunne hans fornuft fortælle ham, at det var det rigtige at gøre, fordi Marianne Pedersen og hendes sønner stod i vejen. På den anden side de herskende normer om, at mord er uacceptabelt og her især mord på børn. Denne splittelse hos Lundin gør, at han måske skriver, at han angrer, men som Mariann Poulsen, ved at have tilbragt tid og talt med ham, ved, at han ikke gør. Han skriver selv, at han ikke synes børns liv er mere værd, hvorimod mange andre mennesker på sin vis ser strengere på mord på børn (Lundin, 2009: 231). Det skal dog også påpeges, at Mariann Poulsen sidst tilbragte tid med Lundin i 2006, og eftersom biografien er fra 2009, kan han efter at have afsonet i fængslet længere tid måske have fortrudt hans handlinger, hvoraf hans udlægning kan være sand. Dette taler vores resultater af analysen dog ikke enstemmigt for. Det kan også være sandsynligt, at mordet på hans mor rent faktisk er anderledes for ham end de tre andre mord, og at det derfor passer, hvad Mariann Poulsen udtaler, at han fortryder mordet på moderen, men ikke de tre andre. Hvis han oprigtigt fortryder mordet på sin mor, kan det måske også have haft indflydelse på hans selvbedrag i forhold til, hvordan mordet skete, og hvorvidt det var et uheld eller ej. Hvis noget i ham ønsker at tro på, at det var et uheld, fordi han fortryder og det på denne måde er lettere at magte for ham. Hvis dette er tilfældet bliver et *dynamisk* selvbedrag med tiden mere statisk og bliver til et *fasttømret* selvbedrag, og dermed ikke et direkte bedrag.

En fjerde uoverensstemmelse er i forbindelse med afslutningsfesten på drengenes skole, hvor Lundin i selvbiografien beskriver, hvordan han og Marianne Pedersen blev uvenner, og hun angreb ham, hvilket førte til en konflikt. Han beskriver det dog som værende hende, der bliver hysterisk, og at det ikke er særlig voldsomt. I ”Sagen Lundin” beskrives, hvordan Lundin slog ud efter hende, og at hun gemte sig på toilettet, hvilket er bekræftet af øjenvidner (Jensen, 2003: 20-21). Igen kan det eksistentielle bedrag bringes på banen, da det ville give mening for ham at ville fremstå så normal og rolig som muligt. Uanset hvad der i virkeligheden er sket, er det et faktum, at det er en fordel for ham at fremstille sig som et sympatisk menneske, da han en dag måske skal ud i samfundet igen og bevæge sig rundt blandt alle dem, som har en mening om ham. Dette ville for narcissisten også være at fortrække for egne egoistiske interesser. Selvbedraget kan på den anden side også bringes på banen, hvor Lundin derimod fremstår mere uskyldig grundet hans bevidsthed, som kan bedrage sig selv. Han har ud fra hans livssyn måske opfattet episoden anderledes og kan over- eller underdrive, uden han nødvendigvis selv tænker over det, som en naturlig del af det *dynamiske*

selvbedrag. Som nævnt i analysen kan hans anderledes opvækst med vold, en alkoholiseret mor og en fysisk fraværende far også have givet ham dette fordrejede billede af, hvad der er acceptabelt, og hvor grænserne går med hensyn til, hvornår der er tale om vold.

I forhold til en anden situation med Marianne Pedersen, som Lundin beskriver i selvbiografien, kan han siges at have udviklet et andet klart *dynamisk* bedrag. Nemlig den der udspillede sig med Marianne Pedersen, inden hun blev dræbt. Her modtager Marianne Pedersen et opkald, der, fra Lundins synspunkt, virker intimt og yderst personligt og dermed ikke er arbejdsrelateret. Situationen kan siges at være en del af det *dynamiske* bedrag, da det, Lundin gør, kan forstås som en slags forsvarsmekanisme. Der opstår det, vi, i teori afsnittet, kalder projektion. Da Lundin selv i biografien ikke bare indrømmer utroskab, men også drager os ind i hans hverdag omgivet af prostituerede, er det altså tydeligt at se, at Lundin overfører sine egne handlinger til Marianne Pedersen. Hun bliver så at sige offer for hans egen utroskab ved at blive beskyldt for selv samme, da hun får opkaldet fra en mand aftenen inden mordet. Det er netop denne projektion, der ligger til grund for hans temperament. Man kan altså argumentere for, at Lundin har denne iboende trang til at dræbe på baggrund af denne projektion. Det er altså ikke noget ubevidst, der får ham til begå mord, men derimod tvinges han imod sit bevidste selv, der ser Marianne Pedersen som værende nødvendig som værktøj for Lundins senere væren. Projektionen får ham til at handle på denne måde og tydeliggør hans iboende trang, da hans narcissistiske logik ligeledes går imod det gængse menneskes fornuft. Så selvom han bevidst er klar over, at Marianne Pedersen har en funktion i forhold til hans videre liv, hvor egoistisk synet på hende end måtte være, gør situationen, at han tvinges ud i at ignorere dette og agere, da han bedrages af sit eget selv via det *dynamiske* bedrag og den tilhørende projektion.

Noget interessant i forbindelse med ovenstående er hans beretninger i selvbiografien om kvinder, som han har haft kontakt til, mens han sad fængslet, hvor Mariann Poulsen gennem interviewet bekræfter, at det hele er sandt.

”Overordnet fortæller han meget ærligt om hvordan han misbrugte.. jaa eller misbrugte.. de her piger/kvinder for penge.. det er fuldstændig rigtigt for jeg har selv talt med pigerne. Dem kom jeg nemlig til at kende på det der tidspunkt” (Bilag 2: 71).

Dette synes interessant, da vi, ifølge Mariann Poulsen, så kan skelne mellem de dele i selvbiografien, hvor beretningerne hænger sammen med sandheden og de dele, som måske gør det i mindre grad. Dette kan selvfølgelig hænge tilfældigt sammen, hvilket vi aldrig får et reelt svar på. Men det giver en overordnet fornemmelse af selvbiografien og dens troværdighedsværdi, da vi har

to kilder, som begge påpeger andre forståelser af de givne situationer. Ud fra en narcissistisk vinkling kan det muligvis forklares med, at han grundet hans selvoptagethed ønsker at fremstå som en dominerende mand, der kan behandle kvinder, som han vil. Som en urealistisk forestilling af sig selv, som er passende til hans univers.

Igennem hele selvbiografien er det blevet klart, at Lundin prøver at fremstå på en bestemt måde pga. flere episoder, der tyder på et bedrag. Det er eksempelvis normalt, at Lundin overdriver, når det gavner ham og underdriver, når det enten er ødelæggende for ham som person, eller han ikke kan se en fordel i at fortælle hele sandheden. Man kan derfor argumentere for, at det *dynamiske* bedrag muligvis er blevet statisk gennem tiden, da det ikke længere er situationsbundet men derimod mere generelt, set ud fra de episoder, vi har diskuteret. Det *fasttømrede* bedrag må siges at have udviklet sig ud fra de tidligere *dynamiske* bedrag fx i form af hans fortælling om sin barndom, som er en klar uoverensstemmelse imellem kilderne. Vi kan diskutere frem og tilbage og måske vove den påstand, at bedraget måske i Lundins tilfælde synes mere sandsynligt, da det kan være svært at vurdere et eventuelt selvbedrag og en splittelse, som hersker i hans indre uden overhovedet at have talt med ham. Dog skal der her skelnes mellem selvbedraget i henhold til narcissismen, som Lundin tydeligvis indeholder nogle elementer af og selvbedraget i forhold til det eksistentielle. Både i ”Sagen Lundin” og i interviewet med Mariann Poulsen blev det nævnt, at han lyver, når det er en fordel for ham. Denne holdning kommer også til udtryk i hans måde at se stort på sit bedrag i form af bl.a. utroskab over for kvinderne, hvilket også fremgår af analysen. Dette skal også med i overvejelserne, hvorfor bedraget synes at have størst relevans i forbindelse med mange af uoverensstemmelserne. Lundins person kan være udsat for selvbedrag grundet narcissismen, som han er præget af – muligvis pga. en traumatiseret barndom. Men dette selvbedrag udelukker ikke, at han bedrager i de ting, han foretager eller beskæftiger sig med, som fx selvbiografien.

Man skal også have med i overvejelserne, i hvilke situationer der opstår disse uoverensstemmelser. For i forhold til hans barndom ville man på mange måder godt kunne argumentere for et egentligt selvbedrag, fordi det er for svært for ham at forholde sig til. Samtidig er der dog små ubetydelig ting han umiddelbart lyver omkring, som bl.a. flæskesteg som værende hans livret osv. som virker til at være direkte og åbenlyst bedrag. Så det er svært at sige, hvorvidt det ene eller andet er enten bedrag eller selvbedrag. Mange af uoverensstemmelserne tyder på et bedrag, men i forhold til beretningerne om hans barndom kunne der sagtens være en reel mulighed for, at der er tale om et selvbedrag.

Han kan være svær at vurdere, fordi han er så modsætningsfyldt, hvilket måske kan hænge sammen med en splittelse i selvet, som for os dog er svær at komme nærmere en forståelse af. Lundin gør blot, som eksistentialismen siger, de fleste af os gør: tilpasser sin historie alt efter den givne sammenhæng (Jacobsen, 2012: 180). Vi vil dog argumentere for, at Lundin først og fremmest tilpasser sin historie ud fra sit eget bedste og dernæst efter de normer, der eksisterer i samfundet, hvilket også kan siges at stemme godt overens med hans narcissistiske personlighedstræk og ikke mindst hans afvigende adfærd.

5. Konklusion

Vi kan ud fra analysen konkludere, at Lundins familieforhold har været kritiske. Vi kan ikke være sikre på, hvad der helt præcist er sket, men vi har ud fra de forskellige udlægninger kunnet danne os et billede af, hvordan Lundins barndom har været. Lundin har været udsat for en del svigt i forbindelse med en fysisk fraværende far og en psykisk ustabil mor, der har været grundlaget for, hvorpå han har skullet udvikle sig i sit videre forløb. Vi har konkluderet, at Lundin derfor kan siges at være gået igennem et traumatisk opvækstforløb med svigt, der kan have resulteret i en afvigende adfærd, hvilket på et tidligt og senere tidspunkt er kommet til udtryk ved vold og mord. Lundins opvækst har altså været præget af mange risikofaktorer som eksempelvis en kaotisk familiestruktur og moderens alkoholmisbrug og meget få beskyttelsesfaktorer, som kun har eksisteret i en begrænset periode, såsom hans tid i en plejefamilie eller hans relation til en veninde i hans barndom. Derudover har hans forældre været *uinvolverede*, hvilket viser sig i form af, at de har haft travlt med at kunne skændes med hinanden og dermed har overset Lundin. Det kan ligeledes have været medvirkende til at gøre ham usikkert tilknyttet, hvilket er en anden risikofaktor, som viser sig i hans besvær med at danne tætte relationer.

Denne afvigelse fra barndommen har med stor sandsynlighed resulteret i en udvikling af dele af en narcissistisk personlighedstype. Vi kan ikke konkludere, at Lundin faktisk er narcissist, men vi kan se flere eksempler på, hvorfor han kunne være det. Og det er ikke kun hans selvbiografi, der peger på tendenser, som leder os i retning af narcissisme. I ”Sagen Lundin” og i interviewet med Mariann Poulsen blev Lundin ligeledes fremstillet som narcissistisk betonet. Dette konkluderes bl.a. ud fra, at han er stærkt selvoptaget, hvilket eksemplificeres ud fra flere episoder, men specielt ved hans udtalelse om, at han mener, at han er guds gave til kvinder. Han har derudover en ekstrem stor trang til at ville styre alt i retning af, hvad der er bedst for ham selv. Dette kommer bl.a. til udtryk ved

mordene på Brian og Dennis, som han ryddede af vejen for sit eget bedste. Han ynder altså ikke at sætte sig i andres sted, som andre måske i højere grad ville kunne gøre. Han sætter sig heller ikke i positioner, hvor han kan risikere at vise svaghedstegn, fordi han altid udadtil vil virke som en overlegen og stærk person. Eksempelvis kan pral, fx praleriet i fængslet om mordet, have været hans måde, hvorpå han har kunnet fremstå som en stærk person. Kilderne viser også tydeligt, hvordan Lundin er ovedrevent bevidst omkring sit behov for at se trænet og sund ud. Han kan siges decideret at dyrke sit udseende i langt højere grad end de fleste andre, hvilket også er et typisk træk for den narcissistiske personlighedstype. Dette bekræfter Mariann også.

De forskellige udlægninger og dermed de tilhørende modstridende argumenter, der gør sig gældende igennem hele analysen og diskussionen, har været medvirkende til, at vi har kunnet konkludere, at der findes visse omstændigheder og træk omkring Lundin, som vi ikke kan beskrive helt specifikt. Dette kan vi ikke, da vi ikke med garanti ved, hvad der er sandt, og hvad der er falsk. Derfor har vi så vidt muligt konkluderet noget ud fra de modsætninger, der er at finde, for at kunne give det mest nuancerede billede af, hvordan Lundin har udviklet sig ud fra de givne betingelser. Narcissisme kan siges at være en form for selvbedrag, og da Lundin er markant narcissistisk betonet er han derfor også under et vist selvbedrag. Dette resulterer i, at han har urealistiske storhedsfantasier om sig selv og derfor et forvrænget billede af omverdenen. Han kan dermed siges at have tendens til at skabe sine egne indtryk igennem forestillinger, der er dannet ud fra et narcissistisk synspunkt.

Udover, at han rent personlighedsmæssigt kan være udsat for et selvbedrag, er der i forbindelse med de nævnte uoverensstemmelser, også i relation til hans barndom, tegn på, at han er udsat for et selvbedrag. Interviewet med Mariann Poulsen gav et rigt udbytte netop i forhold til denne del, da hun havde kendskab til bl.a. tvangsfjernelse og vold gennem Lundins personlige journaler. Dette gav et helt andet kendskab til Lundin og hans barndom, hvilket kan være bevidst udeladt fra hans side, men det kan også have været på grund af et selvbedrag. Dette kan ud fra eksistentialismen være grundet, at bevidstheden løber om hjørner med sig selv, og trods eksistentialismens afstandtagen fra det ubevidste, alligevel på sin vis sker bag ryggen på ham. Dog er det stadig noget bevidst i ham, som ønsker at fortrænge det, hvilket kan være et *dynamisk* bedrag, som bliver mere statisk, og han til sidst selv er overbevist om det. Selvbedraget kan også være grundet en splittelse i hans bevidsthed. Der kan som sådan ikke konkluderes noget konkret, da vi kun kan gisne om, hvad

der i virkeligheden skete i hans barndom, og at vi ligeledes arbejder med kilder, hvis troværdighed er svær at vurdere. De andre uoverensstemmelser tyder dog nærmere på et bevidst bedrag, da det i disse tilfælde klart synes til hans fordel den måde, som han beskriver det på. Eksempelvis beskriver han mordet på hans mor, som værende et uheld, hvilket alle de andre kilder taler imod. Dog fortæller Mariann, at han fortryder mordet på sin mor og at hun mener, at han savner hende, ikke bare som et objekt og for hans egen skyld, men derimod hende som person og støtte.

I forhold til uoverensstemmelserne kan vi konkludere, at der i de fleste tilfælde virker til at kunne være tale om bedrag, men at der i uoverensstemmelserne angående hans barndom dog godt kan være tale om et selvbedrag.

6. Fejlkilder

6.1 Narcissistisk diagnose

Da vi ikke har en egentlig diagnose på Lundins narcissisme, er det derfor også vigtigt at pointere, at vi antager, at han er narcissist eller i hvert fald bærer nogle af de samme tendenser, som en narcissist gør. Det er tendenser, vi udleder fra selvbiografien, "Sagen Lundin" og interviewet. Men i og med at der ikke er lavet en decideret diagnose, er dette en stor fejlkilde i projektet, da der så heller ikke er en klar bevæggrund for at konkludere, at Lundin er narcissist. Dog er der lavet en psykisk helbredstilstand, der kan ses som værende et fundament for en udviklet narcissistisk personlighed. Den lyder således:

"Psykisk beskrives han som svært afvigende, selvcentreret, selvovervurderende med manglende evne til at registrere og forstå andre menneskers behov og følelser. Han vil gerne deltage i samtaler, men psykoterapeutisk behandling er vanskelig, fordi indsatte mener, at han ikke længere er farlig. Hans motivation for samtaler skønnes primært at være, at han ønsker at overbevise behandleren om, at han ikke er farlig, og derfor godt kan gå udgang og senere sluses ud af anstalten. Formålet med samtalerne må derfor være at arbejde med at få indsatte til at erkende og se, at han har et behandlingsbehov" (Lundin, 2009: 229).

Dette bevidner om en person, der er svært afvigende fra normalen. Han har tydeligvis nogle af de træk, som man kan sige, at en narcissist besidder. Alligevel har vi ikke den egentlige diagnose, og vi kan derfor heller ikke sige, at Lundin med sikkerhed er narcissist, men vi kan konstatere, at der er visse områder, hvorpå han er at sammenligne med elementer fra en narcissistisk personlighed. Derfor har vi også været opmærksomme på ikke at antage, at han er narcissist ud fra de

hentydninger, der er at finde i vores kilder, men derimod erkende, at kilderne og vi selv alene ikke er i stand til at kunne diagnosticere ham. Vi har derfor, så vidt det er muligt, prøvet at skelne imellem Lundins tendenser til narcissisme og en konstatering af, at han er narcissist – altså en egentlig diagnose. Vi prøver ikke på at konstatere, at Lundin er narcissist, men derimod at finde visse aspekter af en narcissistisk personlighed, der i høj grad kan siges at passe på ham og dermed være med til at kunne forklare hans afvigende adfærd.

6.2 Peter Lundin

En anden væsentlig fejlkilde ved projektet er selve personen Lundin og dermed også selvbiografien. Vi er klar over, at Lundin prøver at fremstå på en bestemt måde i sin biografi bl.a. det at han kan vælge og vrage imellem det, han finder relevant og irrelevant i hans fortælling om sig selv. Dette er en stor fejl for vores projekt, da vi ikke med sikkerhed kan vide, om det der står skrevet faktisk også er den egentlige sandhed. Som Mariann Poulsen pointerer i interviewet, kan der være oplevelser, han udelader – enten for at skåne sig selv eller andre. Vi har fra start antaget, at Lundin fortæller sin historie ud fra hans egen oplevelse og derudfra tager det i betragtning ud fra andre kilder, der fortæller noget andet. Vi har derfor været opmærksomme på, at Lundin netop ønsker at fremstå på en helt bestemt måde over for læseren og derfor også må siges at have en agenda – til en vis grænse. Som vi også har diskuteret i projektet, er der en stor sandsynlighed for, at han prøver at tilpasse sig de eksisterende normer i det danske samfund, da han engang måske vil få adgang hertil. Derfor kan det være svært at vurdere, om hans formål med selvbiografien i virkeligheden er at fortælle hans del af historien, så vi alle kan få et fornyet billede af et menneske, de fleste allerede har dømt, som han giver udtryk for i biografien, eller om hans agenda er noget helt andet. Han prøver at fremstille sin version, hvad enten det er sympati eller foragt, som vi skal føle for ham efter læsningen. Dette har vi været opmærksomme på både i læsningen af selvbiografien og i bearbejdelsen af den. Lundin kan altså ikke siges at være komplet troværdig pga. alle disse skjulte agendaer. Hele udgivelsen af en selvbiografi kan i det hele taget kaldes for en agenda, da du sætter dig selv i fuldt fokus og kun fremlægger dit liv ud fra dit eget synspunkt. En selvbiografi indeholder altså ingen egentlig kritik, og det er også derfor, at vi har brugt flere kilder for at give et mere nuanceret billede af personen Lundin og omstændighederne omkring ham.

6.3 Interview

Der er også en del fejkilder forbundet med vores interview. Først og fremmest er det vigtigt at notere sig, at vi gav Mariann Poulsen lov til at se spørgsmålene dagen inden, vi skulle fortage

interviewet. Her har hun haft mulighed for at forberede sig, hvilket både kan være godt og dårligt. Godt, da vi tydeligvis fik nogle præcise og velformulerede svar, der var uddybende og brugbare i forhold til vores analyse. Og dårligt, da disse svar kan siges at være så gennemtænkte, at der også bevidst er udeladt visse aspekter, som måske havde været muligt at få frem, hvis hun ikke havde haft tid til at forberede sig på spørgsmålene. Den naturlige impulsive snak blev derved i en vis grad hindret. Der er altså både fordele og ulemper ved den metode, som vi benyttede os af i forhold til interviewet og informanten.

En anden væsentlig fejlkilde ved interviewet er selve informanten. Vi var klar over inden, vi foretog interviewet, at Mariann Poulsen aldrig vil kunne betegnes som en objektiv kilde, når det handler om forholdet og hendes indtryk af Lundin. Vi valgte dog alligevel at foretage det, da hun ville kunne kaste lys over nogle af de punkter, der ikke stod helt klart i de andre kilder. Dette tog vi også højde for i vores interviewspørgsmål, der meget målrettet gik efter *hendes* indtryk, *hendes* opfattelse og *hendes* oplevelser med og af Lundin. På trods af at de ikke længere har kontakt til hinanden, kan vi konstatere, at der altid vil være en vis fortrolighed og historie imellem dem, og det er derfor umuligt at få en objektiv vurdering af Lundin, hvorfor vi også har fokuseret på at gøre interviewet så subjektivt som muligt. Hendes stadige fortrolighed til Lundin blev udtrykt ved, at der var episoder, hun ikke ville kommentere yderligere på. Eksempelvis spurgte vi til drabet på Lundins mor, hvortil hun svarede, at det var begrænset, hvor meget information hun ville ud med (Bilag 2: 775). Vi kan dermed ikke have fuld tiltro til Mariann Poulsens udtalelser, men til trods for dette, har vi alligevel brugt interviewet på en forholdsvis ukritisk måde, da vi, ligesom med Lundins udtalelser, tager dem for gode vare – dog med henblik på at stille dem over for hinanden, som vi også har formået i analysen.

Et andet problem er også, at Mariann Poulsen, ligesom Lundin, kan have en agenda. Vi tror dog ikke, at hun decideret nøje har udvalgt sine svar for at fremstå på en bestemt måde, men der kan være udeladelser, da disse måske også kan have indvirkning på hendes fremtoning og ikke mindst liv. Derudover har hun også en tendens til at forsvare ham, hvilket nok også bunder i, at hun stadig til en vis grad prøver at beskytte sig selv og dermed ham pga. deres fælles fortid. Hun er altså ikke i stand til at holde en følelsesmæssig distance, selvom det er lang tid siden, at de var sammen. Hun kan altså ikke siges at være en troværdig kilde, men i og med at spørgsmålene er målrettet hendes subjektive holdninger, ser vi ingen grund til ikke at bruge dem konstruktivt. Man skal dog alligevel være opmærksom på disse fejlkilder, da de spiller en stor rolle for, i hvor høj grad interviewet kan bruges i en vurdering af validitet. I forbindelse med den tidsmæssige horisont er der også den

fejlkilde, at der kan være gået information tabt ved forglemmelse, og hun kan samtidig have haft opbygget et fjendskab til ham, som kan påvirke hendes udtalelser. Dette kan måske skyldes, at hun er blevet hængt offentligt ud i selvbiografien, der også indeholdt billeder af hende. I forbindelse med ægteskabet med Lundin i 2006 var hun også under mediernes søgelys, men dette har hun nok været mere forberedt på end i forbindelse med udgivelsen af selvbiografien senere i 2009. Det skal også nævnes, at hun flere gange i interviewet gør opmærksom på, at hun er bevidst om, at hun har været forblindet i forhold til sin forståelse af Lundin, hvilket kan siges at være positivt for vores overordnede vurdering af hendes troværdighed, fordi hun således fremstår mere klar og reel.

Interviewet foregik over telefonen, som også kan siges at være en fejlkilde, da det giver en manglende indsigt i bl.a. kropssprog, der ville kunne have givet os et indtryk af, hvordan hun ville reagere på vores fremtræden og ikke mindst på spørgsmålene. Det var dog ikke muligt at foretage interviewet på anden vis, selvom den oprindelige aftale var over Skype, da hun bor i Randers.

Mariann Poulsen har selv læst biografien og ”Sagen Lundin”, og dette kan også have haft indvirkning på hendes udtalelser, da hun enten kan siges at påvirke svarene i retning af det samme, som bøgerne pointerer, eller at hun bevidst prøver at tale dem imod for netop ikke at tilpasse sin forklaring. Vi kan altså ikke vide, om hun har taget bøgerne som en inspiration for at kunne fortælle os noget, der derved hang sammen, eller om hun reelt bare har fortalt det, hun mener og ved.

Derudover skal det siges, at Mariann Poulsen er uddannet socialrådgiver og derfor med denne forståelsesramme er i stand til at formulere og forklare sig i faglige termer, hvilket er en fordel. Hun vil aldrig kunne se på Lundin objektivt, men hun er i stand til at videregive informationer, som er brugbare og forståelige. En ulempe ved dette kunne dog være, at hun pga. sin faglige viden ser ham med andre øjne, hvilket kan betyde, at den måde hun ser ham på i dag kan være påvirket af den viden, hun har omkring mennesker, der kan have det svært osv.

Pernille var som interviewer god til at stille uddybende spørgsmål, men forholdte sig ikke altid kritisk nok til det, som Mariann Poulsen fortalte. Det havde i bagklogskabens lys været interessant at stille sig mere kritisk over for hendes kommentarer og på den måde have fået andre vinklinger. Derfor blev spørgsmålene ikke så nuancerede og kritiske, som de burde have været ud fra optimale omstændigheder. Dog kunne dette også have resulteret i, at Mariann Poulsen ikke blev ved at være lige så åben og imødekommende.

Dette interview skal tages med forbehold, da der som fortalt ovenfor er en del fejkilder. Men disse forbehold overskygger ikke den frembragte empiri, da det ellers synes meningsløst overhovedet at

have foretaget interviewet. Det har sine fordele, da det er med til at sætte de andre udlægninger i perspektiv, hvor vi samtidig får en del personlig viden omkring Lundin, som vi ellers ikke ville have erfaret andetsteds. Derudover har interviewet været med til at belyse de områder, hvor vi har været usikre på, hvilken udlægning der talte ”sandt” – enten ved en be- eller afkræftelse af Mariann Poulsen.

6.4 Journalerne

Journalerne som Mariann Poulsen fortæller om i interviewet, som spiller en vis rolle i analysen, kan vi ikke med sikkerhed vide om er egentlig eksisterende. Vi har tiltro til, at Mariann Poulsen ikke prøver at føre os bag lyset med fejlagtige oplysninger, men vi har ikke mulighed for at tjekke om disse journaler findes. Det er ikke nogen journaler, vi har mulighed for at konstatere om findes, da de er personlige, og hun kun havde dem i en begrænset periode. De er givet til Mariann Poulsen ud fra et personligt og dermed fortroligt anliggende. Vi kan kun tage hendes ord for, hvad der står i disse journaler, for gode varer, da vi netop ingen anden mulighed har. Det skal dog siges, at vi ikke kan se, hvorfor disse udsagn om journalerne skulle være fejlagtige eller misvisende, da vi mener, at det er realistisk, at der har eksisteret journaler om Lundins liv, når han netop har tilbragt nogle af sine ungdomsår i et fængsel, og at kommunen har været indblandet i forbindelse med tvangsfjernelsen. Spørgsmålet er altså ikke, hvorvidt der findes journaler eller ej fra hans ophold i USA, det er hvorvidt Mariann PoulSENS udsagn eller tolkning så at sige stemmer overens med det, der egentlig har foregået. Fejkilden ligger altså i, at vi ikke med sikkerhed kan vide, om disse journaler er blevet fejlfortolket eller på anden måde fejlbehandlet.

6.5 Kritik af teoretikere

Winnicott beskæftiger sig mest med spædbørn og den før-sproglige periode. Derfor er det også en fejkilde, at vi bruger Winnicotts teori til at belyse, hvordan Lundins tidligere barndom muligvis har været. Da vi ikke har nogle informationer omkring Lundins helt tidlige barndom, har vi været nødsaget til at se på en masse faktorer fra hans senere barndom og heraf udelade, hvad der er mest sandsynligt, der er sket. Derfor bruges Winnicotts teori ikke optimalt. Det optimale ville selvfølgelig have været, at vi kunne analysere på det, der egentlig skete i den tidlige barndom, frem for at gisne os frem til sandsynligheder. Men dette har som sagt ikke været muligt, da disse oplysninger ikke er at finde i de kilder, vi har benyttet os af. Derudover vil beretninger fra Lundins før-sproglige periode skulle udarbejdes af hans meget nære relationer fra dengang, hvilket naturligt nok ikke kan fremgå af hans egen selvbiografi.

Kohut kan ligeledes kritiseres ud fra samme punkt som Winnicott. Dele af hans teori er også rettet imod den tidlige del af barndommen, og det er derfor også svært at komme med et egentlig kvalificeret bud på, hvorfor han kan siges at være narcissist, da vi ikke kender hele hans baggrund for udviklingen af det. Det er netop også en af grundene til, at vi ikke har kunnet konstatere, at Lundin er narcissist.

7. Litteraturliste

Bøger

- Christensen, Gerd (2002): *Psykologiens videnskabsteori – en introduktion*, 1. udgave, Roskilde Universitetsforlag
- Frimodt, Jens (1983): *Narcissisme – Freud, Kohut, Ziehe*, 1. udgave, Unge Pædagoger
- Gammelgaard, Judy (2007): *Psykoanalysen i Klassisk og moderne psykologisk teori*, Hans Reitzels Forlag
- Jacobsen, Bjarne (2012): *Eksistentiel psykologi mellem himmel og jord*, 1. udgave, Samfundslitteratur
- Jensen, Palle Bruus (2003): *Sagen Lundin – forbrydelsen, opklaringen, medierne og ondska-ben*, Forlaget Documentas
- Juul, Søren og Pedersen, Kirsten Bransholm (2012): *Samfundsvidenskabernes videnskabsteori – en indføring*, 1. udgave, Hans Reitzels Forlag
- Lasch, Christopher (1982): *Narcissismens kultur*, 3. udgave, Nordisk Forlag, København
- Lundin, Peter og Pedersen, Rikke (2009): *En morders bekendelser*, 1. udgave, Forlaget Turbulenz
- Olsen, Poul Bitsch og Pedersen, Kaare (2011): *Problemorienteret projektarbejde – en værktøjsbog*, 3. udgave, Roskilde Universitetsforlag
- Poulsen, Arne (2008): *Børns udvikling*, Gyldendal
- Rasmussen, Lise (2009): *Opdragelse*, Frydenlund
- Winnicott, D.W. (1965): *Familjen och barnet*, DUALIS
- Winnicott, Donald (1986): *Home is where we start from*, New York London, W.W. Norton & Company

Artikler

- Baumeister, Roy E., Smart, Laura og Boden, Joseph M. (1996): *Relation of Threatened Egotism to Violence and Aggression: The Dark Side of High Self-Esteem*
- Paulhus, Delroy L. og John, Oliver P. (1998): *Egoistic and Moralistic Biases in Self-Perception: The Interplay of Self-Deceptive Styles With Basic Traits and Movies*
- Rose, Paul (2002): *The happy and unhappy faces of narcissism*

Internetkilder

- Danmarks Statistik
<http://www.dst.dk/da/Statistik/emner/kriminalitet/domme.aspx>
Lokaliseret 08.11.13
- Gyldendal - Den Store Danske, a
http://www.denstoredanske.dk/Krop,_psyke_og_sundhed/Psykologi/Psykoanalyse_og_egopsykologi/Donald_Wood_Winnicott?highlight=winnicott
Lokaliseret 27.11.13
- Gyldendal - Den Store Danske, b
http://www.denstoredanske.dk/Krop,_psyke_og_sundhed/Psykologi/Psykoanalyse_og_egopsykologi/Sigmund_Freud?highlight=sigmund%20freud
Lokaliseret 27.11.13
- Gyldendal - Den Store Danske, c
http://www.denstoredanske.dk/Krop,_psyke_og_sundhed/Psykologi/Psykodynamik,_terapiformer_og_begreber/Heinz_Kohut?highlight=heinz%20kohut
Lokaliseret 27.11.13
- Gyldendal - Den Store Danske, d
http://www.denstoredanske.dk/Sprog,_religion_og_filosofi/Filosofi/Filosofi_og_filosoffer_-_1900-t./Filosoffer_1900-t._-_USA_-biografier/Christopher_Lasch?highlight=christopher%20lasch
Lokaliseret 27.11.13

Tidstrifter

- Poulsen, Arne og Berliner (1991): *Psyke og Logos – opdragelse og uddannelse*, Dansk Psykologisk Forlag, København

Bilag 1

Interviewguide

Introduktion: kort gennemgang af vores projekt og ideer med interviewet. Skal han kaldes Peter og Bjarne – eller er det lige meget?

Tema: hende og Bjarnes forhold

Fortæl om dig selv – alder, historie, uddannelse osv.:

Fortæl om hvordan i fik kontakt og hvordan det udviklede sig?

- Du nævnte at du havde haft adgang til nogle filer mens i var gift. Hvad var det og hvad indeholdt det?

Hvordan var din opfattelse af Bjarne dengang og hans person?

- Har du kendskab til hvordan hans opvækst har været? Har han haft en god barndom? Hvordan er dit forhold til Bjarne i dag?

Og ligeledes: hvordan er din opfattelse af Bjarne den dag i dag?

Tema: selvbiografi

Har du læst Bjarnes selvbiografi fra 2009?

Hvad synes du om bogen? Din overordnede opfattelse?

Er der detaljer i bogen som du ikke kan nikke genkendende til? Og hvad tror du det kunne skyldes?

Vi har også læst bogen ”Sagen Lundin”, som er et oprids af hele sagen, efterforskningen osv. Har du kendskab til denne bog?

Er der detaljer i bogen som du ikke kan nikke genkende til? Og hvad tror du det kunne skyldes?

Vi har konstateret uoverensstemmelser mellem bøgerne i forhold til hans baggrund og vi vil nu præsentere dig for dem vi har fundet for at høre om din vurdering og om du har noget at tilføje.

I ”Sagen Lundin” skrives der at Peter og Ole ofte var voldelige overfor moderen og naboerne tilkaldte politiet flere gange. I hans egen selvbiografi beskriver han hvordan moderen var årsagen til kaosset derhjemme fordi hun drak og opfører sig sindssygt.

Hvad er dit indtryk af denne uoverensstemmelse?

Der har været en del uoverensstemmelser i forhold til kontroverser med ekskæresten, hvor han blandt andet fik en dom for overfald på Tina, hvor han i selvbiografien beskriver det som om at det slet ikke var så voldsomt.

Hvad er dit indtryk af dette? Har du oplevet tilsvarende?

I forbindelse med drabet på hans mor beskriver Lundin begivenheden som værende et uheld. Men der hersker stor tvivl om det er tilfældet.

Ved du noget om dette eller har han fortalt dig om hændelsen?

Overordnet om ham som person:

Ser du Peter som en troværdig eller utroværdig person? (Har han løjet overfor dig)

I løbet af jeres forhold har du da oplevet Peter som værende særligt selvoptaget og på hvilken måde?

- Har du oplevet Peter overdrive i forhold til kompetencer? (Fx ved madlavning, sport osv.?)

Bilag 2

Transskribering af interview

Varighed: 45 minutter 16 sekunder. Interview foretaget over telefon.

Deltagere: Cecilie Kim Nimb Williams, Heidi Weimar Kristensen og Pernille Iversen.

Interviewer: Pernille Iversen, konsulent. Observatører: Heidi Weimar Kristensen & Cecilie Kim Nimb Williams.

Start kl. 10.02:

Mariann: Hello

Pernille: Hej Mariann. Det er Pernille!

Mariann: Heeeeej

Pernille: Jeg har dig på højtalere og jeg har Heidi og Cecilie ved siden af mig som er med i gruppen.

Mariann: Jaa hej

Pernille: Så du ved hvordan.. at vi er flere som lytter med

Mariann: selvfølgelig.. jeg er rigtig ked af det der med kameraet men ja altså jeg vil helst gøre det når min datter ikke er hjemme så hun ikke får det med.

Pernille: jamen det er helt okay.. vi optager det bare og så er det ikke et større problem heldigvis.

Mariann: Nemlig

Pernille: jeg vil starte med at introducere dig for interviewet.. øhm.. så du ved hvad vi skal snakke om så du er indforstået med indholdet. Og ja jeg vil sige om projektet at vi beskæftiger os med Peter Lundin og hans selvbiografi, hvor vi ligesom vil analysere på hans barndom og nogle narcissistiske træk ud fra hvad vi kan se i selvbiografien. Og så identificerer vi nogle uoverensstemmelser mellem selvbiografien og en bog der hedder "Sagen Lundin" og vi forsøger så alt i alt at vurdere om han er troværdig eller selvbedrager sig selv.. tror på det han faktisk siger selvom det ikke helt er sandt. Det første tema bliver dig og dit forhold til Peter dengang. Det næste tema bliver selvbiografien og det sidste tema bliver overordnet om ham - din vurdering af ham. Så det første jeg vil spørge dig om er at fortælle lidt om dig selv, hvor du kommer fra og hvor gammel du er, uddannelse osv.?

Mariann: jeg er rigtig forkølet så det må i lige undskylde.. jeg kommer fra Færøerne og har boet i Danmark i 7 år. Jeg er uddannet socialrådgiver og jaa.. har to børn.. jeg ved ikke hvad i mere vil vide?

Pernille: det er også okay.. det var det vi havde forestillet os.

Mariann: i må endelig stille spørgsmål hvis jeg siger noget som i gerne vil vide

Pernille: det skal vi nok gøre! Det næste det er.. så vil vi høre om hvordan du fik kontakt til Peter og hvordan det udviklede sig dengang?

Mariann: i må gerne stille spørgsmål.. det er en rigtig rigtigt.. altså vi kunne bruge flere timer på at gå i dybden med det men overordnet så skrev jeg til ham da jeg var 15 år. Og det var ikke kun mig.. det var en gruppe piger der sad i skolen og havde læst om ham i avisen og set den udsendelse i tv hvor han maler sig i ansigtet og du ved pige .... Tænker ikke så langt så vi tænkte, at ja, på en eller anden måde synes vi det ville være sjovt at skrive og vi havde ikke tænkt på at få svar igen og det havde vi heller ikke håbet på. Men vi skrev så og jeg fik så et brev fra ham og så udviklede det sig derfra men jeg stoppede så igen da jeg var 17 år gammel mener jeg.. deromkring. Hvor jeg afbrød kontakten. Det tog han selvfølgelig ikke så pænt men altså.. på det tidspunkt skal det siges, at vi aldrig havde set hinanden, havde ikke snakket i telefon eller noget.. kun skrevet! Jeg kontaktede ham så igen i.. hmm.. hvornår var det.. da jeg flyttede til Danmark i 2006. Igen: hvis jeg skal gå i dybden med det hele så skal jeg forklare rigtig meget om den periode jeg var i da jeg kom i kontakt med ham. Og det har jeg ikke lyst til at gå i dybden med. På en eller anden måde havde jeg bare brug for at få sat et ansigt på den der person, som faktisk havde skrevet til mig og viste en helt anden side af sig end det som medierne fortalte. Meningen var kun at se ham en gang og så skulle det stoppe. Men ja.. jeg besøgte ham så i august 2006 mener jeg det var og det udviklede sig bare derfra. Det er ikke så nemt når man møder en psykopat at så komme væk igen. Det er nemt at være bagklog.

Pernille: Ja det er nemt at være bagklog! Sidst vi talte sammen der nævnte du noget med nogle filer du havde haft? Hvad var det for noget?

Mariann: Det var hans psykologi journal, om jeg fik udleveret fra ham. Og i den journal lå der også nogle papirer fra Child Services i USA.

Pernille: Sagde du Child services?

Mariann: Jaa det der familie noget i USA. Journaler som socialrådgivere havde skrevet fordi han blev tvangsfjernet. Han blev tvangsfjernet fra forældrene men blev frigivet hjem til forældrene igen. Der stod der blandt andet også at han slog hovedet imod en mur da han var 10 år gammel imod en beton et eller andet. Så han begyndte at bløde fordi han simpelthen ikke ville hjem til forældrene igen. Hvis i vil vide noget mere dybdegående så spørger i bare. Eller var det den type psykologi journal som psykologer i fængslet ofte havde skrevet. 6.18.

Pernille: Hvad var det du sagde igen Mariann? Det med den betonvæg han havde slået hovedet mod? Det forstod jeg ikke helt.

Mariann: som jeg kunne læse mig frem til så var det for retten. Det var nok været det som svarer til en retssag hvor det så kom videre, hvor de sagde at han skulle hjem til forældrene igen. Uden for retten slog han så hovedet imod en mur

Pernille: så han ikke skulle tilbage? Er det rigtigt forstået?

Mariann: Jaa fordi han ikke ville hjem igen så han slog hovedet imod en mur og begyndte så at bløde fordi han ikke ville hjem til forældrene igen. Han var kommet i pleje et stykke tid.. jeg ved ikke hvor lang tid det har været.. når jeg spurgte ham om det sagde han et par måneder. Men jeg ved ikke hvor lang tid præcist. Et par hvor jeg mener den ene var læge og den anden advokat. Jeg ved

ikke hvem så det var en velfungerende familie, som han var kommet til og han har sikkert oplevet hvordan det kan være at være i en normal, velfungerende familie. Men så skulle så hjem igen.

Pernille: Mariann hvorfor tror du ikke han har nævnt noget om det i sin selvbiografi?

Mariann: Jamen det tror jeg fordi at.. nu vil jeg umiddelbart sige det som han har fortalt mig. Og så må i selv vurdere hvor sandt det er. Han siger, at han har det svært ved det som er sket ved moderen. Jeg vil ikke sige at han har det svært ved de mord han har begået her i Danmark. 7.56. Fordi det har han ikke. At være ked af er noget helt andet når man snakker om en psykopat eller narcissist, ikke? Men havde han vidst det som han ved i dag så havde han aldrig slået sin mor ihjel. Men det var simpelthen i frustration og mangel på handlemuligheder for de havde forsøgt at få hende indlagt så mange gange, ikke. Så han ville rigtig gerne få hans mor til at fremstå som en god mor. Men det var hun bare overhovedet slet ikke. Så jeg tror at det er derfor han bedrager sig selv og prøver, at overbevise andre folk om at hun faktisk var en god mor.

Pernille: Okay. Det næste spørgsmål det har du allerede lidt besvaret men jeg stiller det alligevel bare for at få noget mere hvis du har det. Det er kendskabet til hans opvækst. Om han har haft en god barndom?

Mariann: Ja det er nemlig det. Nej det vil jeg ikke mene han har haft. Allerede fra han var.. måske ikke engang 1 år gammel for han lå i sådan en barnevogn.. ikke helt en klapvogn men en barnevogn, som babyer ligger i. Der blev han efterladt udenfor et supermarkedet i Solrød, der han har boet indtil han blev 6-7 år. Der blev han efterladt fordi hans mor var pisse drunk. Hun var fuld.

Pernille: Jaa der kan man sige, at det ikke er helt efter bogen. 9.38.

Mariann: nej det at man glemmer sine børn det plejer at være det sidste man glemmer. Så allerede der var det begyndt at udvikle sig og hun drak rigtig meget det gjorde hun. Hvorfor hun så drak det er en helt anden historie. Det kan takke Ole hans far for. Hun havde det ikke godt og var psykisk ustabil. Hun var afskåret fra hele hendes familie, som boede i Tyskland. Det var en velfungerende familie, hvor hendes far var en tysk soldat og så fandt hun en soldat i Tyskland og troede, at hun fik det gode liv og kom hertil og så udviklede det sig bare ikke som hun havde forventet. De prøvede i 12 år at få børn tror jeg.. og så fik de så endelig Peter Lundin.. ja ironisk.. deres ønskebarn. Det har hele tiden været rigtig meget ..... indblandet, det har det været. Faderen har været meget fraværende, emotionelt og fysisk fordi han arbejdede rigtig meget så hun har været alene. 10.45. Og da de så flyttede over til USA eskalerede det rigtig meget fordi hun så var fuldstændig afskåret. Hun derover og de boede i et Maggi Valley, som er et feriested. De boede oppe i bjergene, hvor de var fuldstændig afskåret. Det er jo det der sker med mennesker når de er fuldstændig isolerede og man er psykisk ustabil så kan det værste ske. Derfor tror jeg bare, at det eskalerede og faderen mistede sit firma og så der har været rigtig mange ting. Jeg vil ikke sige, at han har haft en god barndom. 11.28. Moderen forsøgte at slå ham ihjel på et tidspunkt

Pernille: Moderen? Prøvede moderen at slå ham ihjel?

Mariann: Ja.. det stod i journalerne at da han kom hjem igen den aften fra plejefamilien, der havde Ole ringet efter politiet fordi moderen var blevet fuld igen og havde revet alle billederne af Peter i stykker og hun kastede med tallerkner og den slags ting. Så havde hun sagt: nu går jeg op og slår ham ihjel. Så havde hun taget en pude og holdt den over hans ansigt, hvor Ole så var kommet. Og politiet kom igen den aften også. Så nej.. ikke elskværdig barndom.

Pernille: sidst der nævnte du at han havde fået tæsk som barn Mariann. Kan du fortælle lidt om det?

Mariann: jaa.. der står ikke så forfærdelig meget om det fysiske vold i journalerne men det er mere ham som har fortalt, at moderen slog ham og låste ham ind på værelset til tider. Men da han blev ældre begyndte han jo at gøre modstand. Han fortalte at moderen slog ham men han har ikke fortalt noget specifikt om en episode om hvordan og hvorledes, ikke. 12.53. Men igen.. for at vende tilbage til om han bedrager sig selv. Ja det gør han vist nok fordi at når moderen var ædru så tvivler jeg ikke på, at hun har været en rigtig god mor. Og man kan også sige, at når man nedbryder et menneske så meget og så pludselig begynder at vise dem kærlighed jamen så er det det de husker. Fordi børn er rigtig rigtig loyale og det er kærligheden som man husker mest. 13.20. Jeg ved ikke om han bedrager sig selv eller bare vil huske de gode ting.

Pernille: Jaa eller har fortrængt det andet?

Mariann: Han har nok fortrængt det men inderst inde ved godt, at det var sådan det var. Men han stak af på et tidspunkt som 16-årig hjemmefra og kørte rundt i forskellige stater. Når han så ikke havde flere penge tilbage og jaa... at skulle klare sig selv der må være en udfordring men når han så ringede hjem til moderen og hun sagde: just come home baby, just come home. Det betyder rigtig meget for ham det ved jeg. Det har han ofte fortalt om. 15:56. Når han havde brug for hende jamen så var hun der. Det er det man ofte husker som barn eller de ting som gerne vil huske. Med tiden har han jo lært om de psykiske sygdomme og hvad der sker med folk når de er isolerede og drikker meget og alle de der ting, ikke. Ikke for at forsvare ham overhovedet.. slet ikke.. men for at sige det som er det. Som barn ved man ikke hvad der er galt med forældrene og ingen kom jo og fortalte det jamen din mor fejler det og det.. Der var ingen som hjalp dem og de havde prøvet at få hende indlagt på en psykisk afdeling.. de havde prøvet at få hende på afvænnings og den slags ting. Men der var ingen i systemet der hjalp. 14.42.

Pernille: til sidst skal jeg lige høre: bortset fra at faderen var fraværende var han så ellers en god far? Altså havde de et tæt forhold?

Mariann: Altså det har jeg sådan hundrede procent.. altså du mener Peter og faderen, ikke?

Pernille: Jo Peter og faderen? Når han så endelig var der?

Mariann: Det har jeg også tænkt meget over fordi, at han har aldrig talt om at faderen har været der for ham hvad end det har været sportsturneringer, fødselsdage eller noget som helst. Han har aldrig fortalt at faderen har været der. Han var flov over sin far gennem hele sin opvækst, ved jeg. Han ville ikke have han kom med i skolen og sådan nogle ting fordi det var altid ballade både med moderen og faderen og jaa. Så han har aldrig sagt, at faderen har været der på nogen som helst måde. Når han talte om at forældrene var der så var det moderen på trods af hvordan hun var. Faderen arbejdede, skaffede penge og mad på bordet. Det var faktisk hans funktion. Og efter at jeg også har mødt Ole kan jeg ikke forestille mig han har været en god far.. ikke for noget men.. det er svært at sætte ord på men nej jeg vil ikke mene, at han har været en god far. Men Peter holder rigtig meget af sin far.. nu ved jeg ikke om de har kontakt mere 16.13. Men han holdt meget af faderen og har gjort det hele tiden. På en eller anden måde er det ligesom blevet dem mod moderen. Ikke for bevidst at prøve at gøre hende så langt ude som muligt men jeg husker engang, hvor jeg talte med Peter i telefonen og blev sindssygt vred på ham og skældte ham ud og nu gjorde du så mit glattejern gik i stykker da jeg tabte det på gulvet, hvor han så siger: griner.. jeg kan køre dig rundt.. op og ned ligesom jeg har lyst til.. sådan plejede jeg at gøre ved min mor. 16.51. Og der kan man sige, at det

er et typisk eksempel på aggression at de gør det på den måde. Det kan jo også selvfølgelig komme fordi moderen har behandlet ham så skidt men at han så bliver passiv aggressiv og siger den slags ting. Det oplevede jeg faktisk og hvis jeg levede i et forhold med ham.. med Peter og faderen.. så ville jeg også blive rablende... fuldstændig sindssyg. 17.19. Fordi man kan slet ikke forestille sig hvordan det er at blive kørt ligesom de gjorde jo helt dernel, hvor man er det laveste af det laveste. Man er en dårlig mor osv.. og pludselig når man så bliver ked af det så siger de: Nej ved du hvad.. du er så sød og dejlig. Det lyder måske meget basalt men når man har med mennesker og menneskets psyke at gøre så er det ikke så simpelt. Jeg kan godt forstå at hun er blevet sindssyg og at det virkelig har været hårdt.

Pernille: jaaa okay. Så vil jeg prøve at tale lidt om dit forhold til Peter i dag. Hvordan du opfatter ham i dag? Har du et forhold til ham – har i kontakt eller noget?

Mariann: nej nej.. slet overhovedet ikke. Det har vi ikke haft siden vi blev skilt dengang for flere år siden. Jeg har overhovedet ingen kontakt til ham. Hvordan jeg opfatter ham? Hmm.. jeg vil sige det på den måde, at når jeg lavede alle de der interviews og det der som har været i medierne efter.. der er selvfølgelig skrevet meget pis men jeg kan ikke sige, at der hundrede procent er sandheden fordi man er stadigvæk i fasen hvor man er forblindet. 18.36. Man må ikke tro at man er sammen med en psykopat i tre år og så pludselig en dag beslutter sig for at blive skilt og alle de der ting og pludselig kan man bare se klart. Det kan man ikke. Det var mere fordi at det var så kaotisk med både min datter, som jeg havde på det tidspunkt og .. jaa altså familien Danmark ti dage på forsiden i træk det er jo ikke sjovt. Der bliver man kørt lidt ud over kanten. Men i dag vil jeg sige, at jeg ser det meget mere klart og tydeligt og jeg er hundrede procent sikker på at Peter i hvert fald ikke scorer 39 på skalaen på psykopatatten.. det gør han ikke.. fordi han er mere narcissistisk end han er psykopatisk. Han har.. jeg vil ikke sige, at han decideret har samvittighed men han har nogle ting der gør at han ikke kommer helt deroppe på skalaen. At han faktisk kun er på 27 skalaen.. det ved jeg bare.. jaa fordi jeg har talt med nogle og den er kun på 27 skalaen og det svarer rigtig godt til den måde jeg ser ham som i dag. Man kan sige, at ofte vil man mene at psykopater ikke har følelser men hvis en person bliver lidt vred og let jaloux og de der ting. Der er jo også en slags følelser.. emotioner på en eller anden måde. 20.05. Og hvis en person er fuldstændig følelseskold jamen så ville personen være ligeglad og han er ikke ligeglad på nogen som helst måde. Han holder rigtig fast i en person når han er i et forhold med en.. så hvordan jeg opfatter ham? Hmm.. jeg ville ikke have han bliver løsladt ud i samfundet igen lad mig sige det på den måde for han har langt vej igen og han har siddet hele hans liv i fængslet så han kan jo slet ikke fungerede herude. Det kan han ikke. Men hvis i vil have noget mere specifikt så spørg endelig. Fordi det er meget bredt hvordan jeg opfatter ham.

Pernille: okay.. så vil vi bevæge os over til selvbiografien. Har du læst hans selvbiografi fra 2009?

Mariann: Ja det har jeg.. der er nok nogle sider jeg har sprunget over fordi jeg synes det var lidt.. jaa.. men ja sådan overordnet.

Pernille: Hvad synes du om den? Din overordnede opfattelse af bogen?

Mariann: jeg synes det som jeg synes om ham, at han prøver rigtig meget at passe ind.. som jeg sagde til dig da vi talte sammen sidste gang, at han skiftede jo navn til Bjarne.. og der var Bjarne Ris du ved.. der kunne alle lide Bjarne Ris fordi han cyklede så meget og alt det der.. så han skiftede navn til Bjarne for at folk skulle associere til noget: Nå ja Bjarne.. det er ikke noget farligt. Så hele bogen, synes jeg, bærer meget præg af det. At han gerne vil passe ind fx flæskesteg med brun sovs og kartofler er jo ikke hans yndlingsmad overhovedet.. han træner rigtig meget og spiser ikke så

usundt så.. men igen.. det er det danskerne kan lig. Så hvis du tænker på hvad danskerne spiser så er det ofte flæskesteg til jul og den slags ting. Altså det han ved om Danmark. Og der var nogle ting, hvor jeg bare tænkte: åhh jaa.. hold nu kæft Peter for at sige det ligeud. Men igen.. det er selvfølgelig nogle ting som er sande i bogen. Overordnet fortæller han meget ærligt om hvordan han misbrugte.. jaa eller misbrugte.. de her piger/kvinder for penge.. det er fuldstændig rigtigt for jeg har selv talt med pigerne. Dem kom jeg nemlig til at kende på det der tidspunkt. Men han er meget ærlig omkring det og så det kapitel der hedder: en trekant fra helvede, som han også er meget ærlig omkring. Og der fortæller han jo selv hvor manipulerende han er.. ringer til den ene og fortæller det.. og ringer til anden bagefter. Og igen, det lyder så dumt når man læser det. Man tænker: gud kan du virkelig hoppe på det? Hvor jeg tænker: nej det er ikke mig han snakker om. Men når man er fanget i et psykopatisk net så tror man virkelig på det, ikke. Fordi man er så forblændet. Men eller jo.. igen.. den er meget bred og han kommer ind på rigtig mange emner i bogen, som noget af det er sandt og andet er mere sådan mere hvor han prøver at passe ind.

Pernille: Men har du kunne se en sammenhæng i hvad.. nu siger du det med kvinderne er sandt og meget af barndommen er måske ikke så sandt.. har du overvejet noget med hvorfor han er oprigtig i en del men lyver i en anden? Altså sådan?

Mariann: Jaa altså.. nej jeg har ikke overvejet det jeg har bare sådan.. altså det der med moderen.. igen som jeg sagde: han vil gerne have at folk at tro at hun var en god mor fordi han stadigvæk holder meget af hende. Og tænker på hende og alle de her ting. Så selvfølgelig ville det være svært at svine sin mor til i en bog. Han vil gerne have at folk skal tro... ikke for at skifte emne men man kan se det samme med seriemorderen Ted Bundy, som altid har sagt at han kom fra et godt hjem med gode forældre og det er noget pis.. det havde han slet ikke.. han vidste ikke engang hvem hans mor var. Han gik afvide at hans søster var hans mor da.. jaa lige før han begyndte at dræbe. Havde ingen kontakt til hans stedfar, som han boede sammen med. Selv en så afstumpet person som ham kan sige og sige, at han har haft det rigtig godt som barn.

Pernille: Hvem var det sagde du? Jeg fik ikke fat på navnet?

Mariann: Ted Bundy for eksempel. Efter jeg forlod Peter begyndt jeg at lave meget research om den her type personer fordi jeg gerne ville komme til at forstå mig selv.. hvordan jeg kunne komme så langt ud, ikke. Og han påstår jo at have en god barndom, hvilket han overhovedet ikke havde. 25.14. og jeg tror bare, at det er en ting som børn gør.. at de er så loyale overfor forældrene alligevel på trods af det man har gjort. Det med pigerne.. jeg tror, at han praler. Han er så narcissistisk at han tror det er sejt for at sige det ligeud. Han er ligesom et surt barn.. han tror det er sejt at han har fået de her kvinder til at gøre de her ting. Det er en måde at vise sig.. se hvad jeg kan gøre.

Pernille: Jaa alfahan instinkt – der viser alle hans damer.

Mariann: Meget.. altså hans drøm er at have et harem af piger, hvor han sidder på toppen. Det er et kæmpe narcissistisk træk. Det handler kun om ham og hvad jeg kan gøre.. og jeg bestemmer over dem her.. og jeg har den her magt til at få de kvinder til at give mig alt. 26.11. Der må jeg sige, at det har han aldrig gjort ved mig fordi jeg var fattig som en kirkerotte da jeg kom til Danmark.. så han har ikke fået en krone af mig. Men ja.. det er simpelthen fordi han praler og jeg kan kun grine af det når jeg læser det fordi det er så latterligt at høre på. Det viser også hvor intelligent han er på nogle punkter. Han er yderst intelligent og snotdum på andre områder. En dag kom han ned og sagde, at han havde fået en ny ide. Så sagde jeg: hvad er det? Nu vil han begyndt at sælge slik.. ja han vil selv lave bolsjer og så skulle jeg tage ud og sælge dem. Og jeg kunne ikke tage ham seriøst..

det var jo mere dumt end mediernes siger du er.. altså.. virkelig.. han kan sige nogle ting, hvor man bliver helt flov, som at tale med et barn på 7 år nogle gange. Men igen.. pisse hamrende intelligent på andre områder.. han var altid to skridt foran.. han siger ingenting og er udmærket bevidst om hvilken reaktion det så vil skabe. At det vil skabe sådan en kædereaktion: så vil jeg gøre sådan og så vil jeg sige det. Og så til sidst får han sin vilje, ikke. På den måde er han meget udspekuleret. 27.25. Men kan også være dum samtidig.

Pernille: Vi har også læst en anden bog der hedder ”Sagen Lundin”, som er et oprids af hele sagen og efterforskningen. Kender du den bog?

Mariann: Ja jeg kender den men kan ikke huske præcis hvad der står.. jeg har læst den.

Pernille: Okay.. Jamen i den bog og selvbiografien har vi så kunne konstatere de her uoverensstemmelser. Specielt i forhold til hans baggrund. Nu vil vi præsentere dig for dem og så vil vi høre din vurdering og om du ellers har noget at tilføje. I ”Sagen Lundin” skriver der at Peter og hans far ofte var voldelige overfor moderen og naboerne tilkaldte politiet. I selvbiografien beskriver han hvordan moderen var årsagen til alt kaosset fordi hun drak og opførte sig sindssygt. Hvad tænker du om den påstand?

Mariann: jeg tænker faktisk at det ikke er så stor en uoverensstemmelse fordi at man er nød til at tage det synspunkt med om hvem der har skrevet bogen. Peter er jo ikke inddraget og Ole er jo heller ikke inddraget så folk der står udenfor det hele og de har nok talt med naboer.. og i ved selv at når folk fortæller noget videre og videre så bliver det endnu mere voldsomt end det endeligt var og historien forandres lidt. På den måde kan man sige, at det naboerne.. deres opfattelse.. det er folk som stod udenfor.. deres opfattelse af hvordan det hele har foregået. Peter er jo inde i det hele og fortæller ud fra en anden synsvinkel om at moderen drak jo.. drak rigtig meget og fortæller så at hun opførte sig helt åndssvagt nogle gange, hvor hun kastede med tallerkner og alt det der. Og han var også bange hele barndommen for at faderen skulle dræbe moderen fordi han kunne se det.. jeg tror, som barn udvikler man det her instinkt fordi man kender forældrene 29.40, hvor han hele tiden frygtede at faderen ville slå moderen ihjel. Så på den måde vil jeg ikke sige, at der er en uoverensstemmelse det er bare en anden der fortæller og en anden der ser på det. Så igen: rigtig nok så har de taget fat i hende og det har ofte taget om sig men det ved naboerne ikke for hun kom jo aldrig ud. Og når hun var fuld eller hvad der skete inden for de fire vægge det ved naboerne ikke noget om. De fortæller kun det som de har set, ikke.

Pernille: der er nemlig i ”Sagen Lundin”, der står der at moderen havde en tæt kontakt i en af naboerne, som så er hende der har fortalt det til politiet: at hun kom og var frustreret moderen.. det er der påstanden kommer fra at de var voldelige mod hende.

Mariann: Ja nemlig.. det husker jeg nu hvor du siger, at jeg har spurgt ham om engang.. han siger at hun havde ikke nogen.. som vi vil kalde en tæt kontakt men det var kun sådan at de hilste og snakkede sammen udenfor fordi moderen adopterede en hund fra naboerne. En Cockerspaniel, som hun gik meget højt op i, og vedrørende det talte de lidt sammen. Så hvor det kom fra at Peter og faderen slog moderen det ved jeg ikke.. (Uklarhed: 30:50) men Peter siger, at det er delvist korrekt men der fortælles ikke at det ofte var hende der angreb først og hende der provokerede så meget når han endelig kom hjem fordi han var ikke så tit hjemme. Han arbejdede oppe i Florida nogle år.. så når han endelig var hjemme så var han træt og hun ville hygge og det ville han ikke og så blev der ballade og så var Peter ..... 31.30. Så hvad præcist der er sket kan jeg ikke udtale mig om men det er det som han har fortalt mig. Der stod også noget i de journaler som jeg læste fra om en

kammerat af Peters, som var kommet hjem til dem på et tidspunkt og spurgte efter Peter, som ikke var hjemme. Og hvor moderen satte sig med en Whisky flaske og begyndte at fortælle om hvordan Peter slog hende og hvordan han var led mod hende og gjorde alle de her forfærdelige ting. Når Peter så kom hjem så gik ham kammeraten af sted med det samme fordi han var så sur.. og fortalte det til alle i skolen. 32.05. Hvilket så medførte at han blev mobbet rigtig meget og havde det rigtig skidt. Han påstår at det er løgn fordi moderen ikke har fortalt hvordan hun opførte sig og ikke kunne forstå hvordan kammeraten ikke kunne se at hun sad der og var pisse fuld og fortalte de her ting. Men skulle måske tage det med et gran salt. Men igen, der er nok kun en anden der præcist ved hvad der skete. Hun var i hvert fald meget ustabil, hvilket jeg kunne læse mig frem til. Og når man får et barn tvangsfjernet så skal der rigtig meget til. Der skal meget til før at de sociale myndigheder bare kan tage et barn fordi at både lovgivningen i Danmark og derovre skal man sætte ind inde i hjemmet.. rigtig rigtig meget før. Det skal være rigtig slemt før man kan gå ud og tage et barn og en socialrådgiver kan ikke sidde suverænt og bestemme om et barn skal fjernes. 33.02. Det er et helt team af eksperter og ikke bare en socialrådgiver som sidder og tager den beslutning. Så man kan sige, at når han så er blevet tvangsfjernet så ved man, at der var noget galt i hjemmet.. han har i hvert fald ikke haft en god barndom, som han beskriver.

Pernille: Nej okay. Der er også en del uoverensstemmelser i forhold til ekskæresten han har haft. Hvor han blandt andet fik en dom for et overfald på Tina, hvor han i selvbiografien beskriver det som om at det slet ikke var så voldsomt. Hvad er dit indtryk af det? Har du oplevet ham være voldsom eller noget i den retning?

Mariann: 33.41. Nej.. jeg kommer tilbage til det andet hvis vi tager mit indtryk først. Nu talte jeg med Tina meget i den periode og jeg snakkede med hende om præcis den her hændelse. Hun var jo højgravid på det her tidspunkt.. så der er også nogle omstændigheder man skal tænke over.. kvinder er jo følelsesmæssigt meget sårbare.. så hvis man tager en kvinde der er højgravid og tager manden.. jaa Peter.. Så er man måske ekstra sårbar.. så følelsesmæssigt har det sikkert været rigtig rigtig voldsomt for hende, som hun også fortalte. Og hun var rigtig bange faktisk fordi han var så kold i øjnene og hans koldhed gjorde at det var så voldsomt. Han slog hende ikke, sagde hun men han tog i hende og smed hende udenfor døren. Og efter hans mening så var det meningen at hun bare skulle være der indtil hun var faldet ned på jorden og så komme ind igen fordi at .. igen.. når man er sammen med en psykopat så bliver man fuldstændig flysk.. det gør man.. man gør ting som aldrig havde kunne forestille sig at gøre fordi man er så magtesløs. Og Tina sagde til mig, at hun var flippet fuldstændig ud.. manden havde jo et helt kort, som han havde skrevet med bordeller på som han kørte rundt og besøgte hver dag. Så for hende var det rigtig voldsomt og for ham var det ikke noget særligt.. han havde jo slået ihjel før så for ham var det ikke noget særligt at tage en kvinde og bare lige smide hende udenfor. Men igen.. han passer rigtig godt på det som er hans 35.22. og hun var jo gravid med hans barn, som han havde plaget om siden han kom til Danmark. Så igen tror jeg ikke, at han mente at barnet skulle tage skade.. han ville bare gerne have at hun skulle køle ned og igen så er det ikke for at forsvare ham på nogen som helst måde.

Pernille: Nej okay for det var lige det næste jeg skulle til at spørge om nemlig: det lyder som om at du mener at situationen så ikke var så voldsom, at det skete fordi hun følelsesmæssigt.. hendes hormoner kørte rundt i kroppen.. at det så mere var hans version der var sand og ikke dommen han fik?

Mariann: jo jo jo.. dommen er helt korrekt. Der er ingen tvivl. Når man tager i en kvinde og smider hende ud på den måde.. og der var også et slagsmål før hun blev smidt ud.. de kom oppe og slås i lejligheden.. så ingen tvivl om at det har været voldsomt men det er måske fordi.. det kommer an på

hvad man sammenligner med de mord han har begået: Nej så har det ikke været så voldsomt men voldsomt nok til at få en dom lad mig sige det på den måde. 36.31. og endnu mere voldsomt fordi pigen har oplevet det så ekstremt følelsesmæssigt. Det er det som har været det værste for hende for hun sagde, at det var ikke fordi hun havde mærker bagefter.. det sagde hun selv.. men det var mere fordi, at ja.. det er jo rigtig voldsomt hvis man bare kommer op og skændes med ham så oplever man noget som man aldrig troede, at man kunne opleve. 37.03

Pernille: det næste er drabet på hans mor, som han beskriver i selvbiografien som værende et uheld. Og det hersker der stor tvivl om. Så derfor vil jeg spørge dig om du ved noget om det eller han har fortalt dig om hændelsen?

Mariann: Ja det har han. Det er selvfølgelig begrænset hvor meget information jeg vil ud med om det 37.29 men jeg kan sige det på den måde, at det var ikke et uheld.. det var det ikke men det var heller ikke planlagt. Så han vil ikke blive dømt efter first degree han blev idømt efter second degree murder men nej – det var ikke et uheld.

Pernille: uagtsomt manddrab er det det du tænker på når du siger second degree?

Mariann: Ja uagtsomt manddrab. Det var det han blev idømt efter også. Men nej det var ikke et uheld men det var heller ikke planlagt. Det skete i et skænderi og detaljerne og den slags ting bliver måske for grusomt til at jeg overhovedet gider tænke på det eller gå ind i det – men nej det var ikke et uheld. Og det var ikke noget med at klippe hans hår, som der også står. Det var overhovedet ikke noget med det at gøre. Det var en historie de fandt på for at blive fritaget.

Pernille: Okay. Næste tema bliver så om ham som person. Din vurdering af Peter. Ser du ham som en troværdig eller utroværdig person? Og har du oplevet at han har løjet meget for dig mens i var sammen?

Mariann: løjet og løjet.. jaa selvfølgelig har det været løgne men at lyve om han har slået nogen ihjel eller om han har været utro.. vent lige et sekund.. der ser jeg en stor forskel. For eksempel løj han om, at det var Tina der ville have et barn, hvor han indkaldte til krisemøde i familien hvor hun ville have barn og det ville han ikke og alt det der. Som viste sig at være fuldstændig omvendt. SÅ konfronterede hun ham med det, hvor han siger: ja det ved jeg godt. Og så begyndt de derfra omkring det i hvert fald. Men det han har fortalt om det som han har gjort.. og det er ikke bare fordi at jeg har troet på det med det samme han har sagt det.. men blev bekræftet igennem de journaler og den slags ting og det passer med det han siger 39.53. En troværdig person? Hmm.. nej altså.. det kommer rigtig meget an på i hvilken sammenhæng man har information om ham.

Pernille: Jaa jeg skulle lige til at sige, at det lyder som om du siger, at han er mere troværdig når det kommer til forhold og mindre troværdig når det kommer til mordene. Er det rigtigt forstået?

Mariann: Igen.. det er rigtigt svært. For mig vil jeg sige at han var.. overfor mig vil jeg sige, at han var troværdig i forhold til mordene.. både fordi at det blev bekræftet. Men det kan også være fordi han var nød til det fordi han vidste, at jeg fik de der journaler, hvor det hele stod og andre rapporter og den slags ting, hvor jeg kunne læse i det. Så hvis han ikke svarede rigtig i forhold til hvad der stod, ville jeg jo kunne sige det med det samme 40.54. I forhold vil jeg jo aldrig stole på ham. Det vil jeg ikke og det synes jeg ikke, at man skal gøre med nogen psykopat eller hvad man skal sige. Men altså.. han lyver hvis han kan se, at han får noget ud af det.

Pernille: Mariann jeg skal lige høre: de filer der.. journalerne du havde - var det fordi at du var gift med ham og så fik du dem eller var det Peter som gav dig dem eller hvordan?

Mariann: Nej jeg var ikke gift på det tidspunkt, der var jeg sammen med hans psykolog og ham, hvor jeg så kunne få lov at læse i dem.

Pernille: Okay.. har du oplevet Peter som værende særligt selvoptaget? Narcissistisk? Inden du måske var.. Nu ved du jo at han er stærkt narcissistisk men på daværende tidspunkt? Kan du huske episoder, hvor du tænkte at han var særligt selvoptaget?

Mariann: Øhh jaa... for lige at svare på det sidste spørgsmål, hvor du spurgte om jeg havde oplevet ham som voldelig. Nej jeg har ikke selv oplevet ham som voldelig.. ikke fysisk men psykisk. Ekstremt meget.. han kan drive folk langt langt ud. Men ikke fysisk nej. Narcissistisk ja.. og det var måske derfor jeg synes det var interessant i starten fordi jeg havde interesseret mig for psykopati og narcissisme i lang tid 42.12. Øhh jaa.. han overdrev rigtig meget i forhold til hans kompetencer.. det gør han.. han er ikke så dygtig som han siger til al slags sport.. men han går meget op i hans selvbillede og hvordan han fremstår. Men samtidig er han også lige ved at skide i bukserne, for at sige det lige ud, når han er i en forsamling af mange mennesker. Fordi det handler om hvordan han fører sig selv frem og andre mennesker opfatter ham. Han kan bruge rigtig rigtig lang tid på at sidde og kigge på billeder fra retssagen og den slags ting, som journalister har taget, og kritiserer sig selv og siger: ejjj.. du ved hvorfor sidder mit hår sådan og hvorfor blev jeg skaldet.. og det ene og det andet, ikke. 42.52. Så det var mere end bare almindelig forfængelighed. Og han kunne blive rigtig vred hvis han blev taget i en løgn. Og det er også typisk.. hvis de så bliver afsløret i en løgn så bliver han ligesom trængt op i en krog hvor han går fuldstændig imod en og begynder at nedgøre vedkommende rigtig meget og jaaa.. reagerer meget voldsomt ved det. Så ja.. jeg vil sige, at han er mere narcissistisk end psykopat. Ikke fordi han er jo skør i hovedet.. det er han jo. Men det er jo ikke fagsprog vel.

Pernille: nej det er det ikke.. hehe. Jamen Mariann jeg tror faktisk, at det var det. Tusind tak fordi du har gidet deltage og hjælpe os med vores bachelorprojekt.

Mariann: Jamen det var så lidt og der er mange ting indover så hvis det er kan i bare ringe eller skrive en mail igen, hvis der er noget i tænker i mangler.

Pernille: Super.. det kan godt være vi benytter os af det hvis det siger sig, at der lige er noget vi mangler at få svar på. Jeg skal høre: vil du have en kopi af projektet på mail når vi afleverer det eller er det lige meget?

Mariann: Det vil jeg rigtig gerne.. det vil være meget interessant. Så hvis i ikke har noget imod det vil jeg rigtig gerne. Det lyder meget interessant det i har gang i.

Pernille: Ja så kan du i hvert fald se hvordan vi har brugt det du har sagt osv., ikke.

Mariann: Ja nemlig.. og ikke vær bange for at i skriver nogle ting.. jeg tager det ikke personligt.. for det er nemlig rigtig svært og der er så mange ting i det, at vi kunne sidde i flere timer og snakke om det fordi det er meget komplekst og det lyder som om at man modsiger sig selv hele tiden og det er ikke så enkelt. Man kan ikke svare ja og nej på de enkelte spørgsmål, ikke.

Pernille: Okay.. jamen tusind tak Mariann.. du hører fra mig hvis vi finder på noget og ellers får du i hvert fald en kopi af vores projekt.

Mariann: Det er bare helt i orden og held og lykke videre.

Pernille: tak ha en god dag, hej hej

Mariann: Tak i lige måde, hej

Slut: kl. 10.47.16